

Newsletter

จดหมายข่าวสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์

HIGHLIGHT

Accounting and
Reporting for ESG

ESG License to Grow

การพิจารณาเรื่องเกี่ยวข้องกับ
กับ ESG ในการสอบบัญชี

การบัญชีกับความยั่งยืน

พูดคุยกันภาษาพี่น้อง...
มุมมอง Work from Home
กับความท้าทายระดับโลก (โรค)
ในสไลด์นักบัญชี SCG ตอนที่ 2

เมษายน - มิถุนายน 2565
ISSUE 102

Scan QR Code
for Digital file

Accounting
and Reporting
for **ESG**

จดหมายข่าว

โดยสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์
ที่อยู่ เลขที่ 133 ถนนสุขุมวิท 21 (อโศก)
แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ
รหัสไปรษณีย์ 10110

ที่ปรึกษา

- **ปิยะพงศ์ แสงภัทรชัย**
กรรมการสภาวิชาชีพบัญชี
ด้านประชาสัมพันธ์
วาระปี 2563-2566
- **ภูษณา แจ่มแจ้ง**
ผู้อำนวยการสภาวิชาชีพบัญชี

คณะผู้จัดทำ

- **สาวิตา สุวรรณกุล**
ผู้จัดการส่วนสื่อสารองค์กร
- **จิราวัฒน์ เพชรชู**
- **สุขุมลย์ แก้วสนั่น**
- **ชยากรณ์ นุกูล**
เจ้าหน้าที่ส่วนสื่อสารองค์กร

วัตถุประสงค์

เอกสารฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี มิใช่การให้คำแนะนำหรือความคิดเห็นด้านกฎหมาย ทั้งนี้สภาวิชาชีพบัญชีสงวนสิทธิ์ไม่รับรองความถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบันของข้อมูลเนื้อหาตัวเลขรายงานหรือข้อคิดเห็นใด ๆ และไม่มี ความรับผิดชอบในความเสียหายใด ๆ ไม่ว่าเป็นผลโดยตรงหรือทางอ้อมที่อาจจะเกิดขึ้นจากการนำข้อมูลไปว่าส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดในเอกสารฉบับนี้ไปใช้

กำหนดเวลา

เผยแพร่เป็นรายไตรมาส

ข้อมูลติดต่อ

Tel : 02 685 2514, 02 685 2567

Facebook

<https://www.facebook.com/TFAC.FAMILY>

LINE ID

@tfac.family

หมายเหตุ: การอ่านวารสารวิชาการหรือบทความต่าง ๆ ให้นับจำนวนชั่วโมงการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพที่ไม่เป็นทางการได้ตามจริงแต่ไม่เกิน 2 ชั่วโมงต่อ 1 หัวข้อ

Editor's TALK

สวัสดีที่ ๆ สมาชิกทุกท่านครับ

ปัจจุบันโลกกำลังเดินไปข้างหน้าอย่างรวดเร็วพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลงในหลากหลายมิติ ส่งผลให้องค์กรต่าง ๆ ต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของโลก ภายใต้การทำธุรกิจที่ต้องคำนึงถึง **ความรับผิดชอบต่อ 3 ด้าน ได้แก่ สิ่งแวดล้อม สังคม และการกำกับดูแล** ผ่านการเปิดเผยรายงานความยั่งยืน ต่อผู้ถือหุ้น นักลงทุน และสาธารณชนให้ทราบถึงการดำเนินงานของกิจการ ควบคู่ไปกับการรายงานข้อมูลทางการเงิน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ธุรกิจและพัฒนาธุรกิจให้เติบโตอย่างยั่งยืน สภาวิชาชีพบัญชี เล็งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าว จึงจัดทำ TFAC Newsletter ฉบับที่ 102 ประจำเดือนเมษายน - มิถุนายน 2565 ซึ่งมาในธีม “Accounting and Reporting for ESG” โดย Highlight Topics ใน TFAC Newsletter ฉบับนี้ ประกอบไปด้วย

- Accounting and Reporting for ESG
- ESG License to Grow
- การพิจารณาเรื่องเกี่ยวข้องกับ ESG ในการสอบบัญชี
- การบัญชีกับความยั่งยืน
- พุดคุยกันภาษาพี่น้อง...มุมมอง Work from Home กับความท้าทายระดับโลก (โรค) ในสไตร์ นักบัญชี SCG ตอนที่ 2

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการรณรงค์อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการปรับตัวให้เท่าทันกับสภาพการณ์ของโลกในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร สภาวิชาชีพบัญชีจึงขอแจ้งยุติการตีพิมพ์ TFAC Newsletter ฉบับพิมพ์กระดาษ (Hard Copy) นับแต่บัดนี้เป็นต้นไป น้องคิดหวังว่าพี่ ๆ สมาชิกทุกท่านพร้อมที่จะเดินไปกับเราในรูปโฉมของสื่อดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ โดยจะเผยแพร่ผ่านทางช่องทางออนไลน์ของสภาวิชาชีพบัญชีเท่านั้น อาทิ เว็บไซต์ Facebook Line เป็นต้น

นอกจากนี้ สภาวิชาชีพบัญชีได้มีการจัดทำ TFAC e-Learning ศูนย์รวมองค์ความรู้และหลักสูตรอบรมออนไลน์ ซึ่งสามารถอบรมผ่านระบบออนไลน์ ได้ง่าย และรวดเร็ว สามารถเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา คุ่มค่า ราคาประหยัด และสามารถนับชั่วโมง CPD ได้ โดยสามารถสมัครเข้าใช้งานหรือดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <https://e-Learning.tfac.or.th>

หากท่านสมาชิกมีข้อเสนอแนะในการทำงานสภาวิชาชีพบัญชี สามารถแจ้งให้น้องคิดและทีมงานรับทราบ ผ่านช่องทาง pr@tfac.or.th ได้เลยนะครับ

สุดท้ายนี้ อากาศประเทศไทยเข้าสู่ฤดูร้อนอย่างเป็นทางการแล้ว พี่ ๆ สมาชิกอย่าลืมดูแลสุขภาพตัวเอง ดื่มน้ำกันเยอะ ๆ นะครับ

issue No.102

เมษายน - มิถุนายน
2565

TFAC UPDATE

04

Accounting and Reporting For ESG

06

Digital Literacy

กับการ Up Competency คนทำงาน

09

ESG License to Grow

12

การสอบบัญชีด้วยวิทยาการวิเคราะห์ข้อมูล
(Audit Data Analytics)

19

การพิจารณาเรื่องเกี่ยวข้อง
กับ ESG ในการสอบบัญชี

22

จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี
ที่ไม่ควรมองข้ามในยุคดิจิทัล

28

การบัญชีกับความยั่งยืน

32

พูดคุยกันภาษาพี่น้อง...มุมมอง Work from Home
กับความท้าทายระดับโลก (โรค) ในสไลด์นักบัญชี SCG ตอนที่ 2

36

กรอบความคิดของนักบัญชียุคใหม่
Mindset of Accounting

39

ภาวะโลกร้อนและการรายงานทางการเงิน

42

การสอบบัญชีวิถีใหม่...สมัยโรคระบาด
New Normal Auditing During Pandemic

44

กรมพัฒนาธุรกิจการค้าผลักดันกำลังสภาวิชาชีพบัญชี
นำเทคโนโลยีป้องกันปลอมแปลงลายมือชื่อ
ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในการส่งงบการเงิน

46

โครงการร่วมลงทุนระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง
EJIP Employee Joint Investment Program อยู่ใน
ขอบเขตมาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 2 (TFRS 2)

48

การปรับปรุงระบบแจ้งและยืนยัน
การลงลายมือชื่อของผู้สอบบัญชี

49

บทลงโทษทางจรรยาบรรณของ
ผู้ประกอบการวิชาชีพอิสระต่าง ๆ ในประเทศ

52

TFAC Update

สภาวิชาชีพบัญชีจัดกิจกรรม TFAC Engagement Day 2021 ในรูปแบบ Online และ Onsite (ตามมาตรการรักษาความปลอดภัยจาก COVID-19)

เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2564 สภาวิชาชีพบัญชีจัดกิจกรรม TFAC Engagement Day 2021 ในรูปแบบ Online และ Onsite (ตามมาตรการรักษาความปลอดภัยจาก COVID-19) โดยในครั้งนี้จัดเป็นครั้งที่ 2 เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรเจ้าหน้าที่สภาฯ ทุกฝ่าย ทุกส่วนงาน ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางนโยบายของสภาวิชาชีพบัญชี รวมถึงได้ร่วมแชร์ไอเดีย แสดงความคิดเห็น นำเสนอโครงการ/กิจกรรม/นวัตกรรม เพื่อร่วมกันปรับปรุงและพัฒนาสภาวิชาชีพบัญชี

ในวันจัดกิจกรรมแต่ ฝ่าย/ส่วนงานได้มีการนำเสนอความคืบหน้าโครงการ (เก่า) ปี 2020 ว่ามีความสำเร็จและคืบหน้าอย่างไร รวมถึงการนำเสนอโครงการ (ใหม่) ปี 2021 ซึ่งส่วนใหญ่แต่ละโครงการเกี่ยวข้องกับ Digital TFAC และกระบวนการทำงานภายในของสภาวิชาชีพบัญชี ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานภายใน การให้บริการสมาชิก และการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อปรับปรุงองค์กรให้เป็น Digital มากขึ้น

ภายหลังการจัดกิจกรรมได้มีการพิจารณาและตัดสินใจจาก คณะกรรมการฯ และผู้บริหารเพื่อมอบรางวัลให้แก่แต่ละโครงการ โดยประกาศผลไปแล้วเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2564 ที่ผ่านมา และมอบรางวัลให้ใน 7 มกราคม 2565 สภาวิชาชีพบัญชีขอขอบคุณคณะกรรมการผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ ที่ได้มีส่วนร่วมทำให้กิจกรรมนี้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดโครงการ

การจัดสัมมนาเพื่อทำความเข้าใจและหารือในการพัฒนาหลักสูตรตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ ฉบับปรับปรุงใหม่ (IES 2015 Edition) ในหัวข้อ “การสัมมนาและการพัฒนาครูผู้สอนหลักสูตรวิชาการบัญชี พ.ศ. 2564”

เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2564 สภาวิชาชีพบัญชี โดยคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี ได้จัดสัมมนาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ผู้แทนสภาวิชาชีพบัญชี ในการพัฒนาหลักสูตรสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชี (มคอ.1) ซึ่งได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชี ที่ได้รับการเสนอชื่อจากสภาวิชาชีพบัญชี อย่างน้อย 1 ท่าน เพื่อให้พัฒนาหลักสูตรเป็นไปตามแนวทางเดียวกันและสอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชี โดยจัดสัมมนาหัวข้อ “การสัมมนาและการพัฒนาครูผู้สอนหลักสูตรวิชาการบัญชี พ.ศ. 2564” เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2564 โดยจัดขึ้นเป็นครั้งที่ 2 ของปี ผ่านระบบออนไลน์

โดยได้รับเกียรติจาก **รองศาสตราจารย์ ดร.ศิลปพร ศรีจันทเพร** ประธานคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี เป็นประธานกล่าวเปิดงาน ซึ่งการบรรยายในช่วงแรกได้รับเกียรติจาก **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิชพงศ์ พงศ์ภัทรชัย** กรรมการและเลขานุการ ในคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี โดยการชี้แจงเรื่องการรับรองหลักสูตรประเด็นทางด้านการศึกษาทางการบัญชี และหลังจากนั้น เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์สำหรับการจัดทำหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต โดยได้รับเกียรติจากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญและชำนาญในด้านนี้เป็นอย่างดี ได้แก่ **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิชาดา ตันติประภา** อาจารย์พิเศษ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิมมวล วิเศษสรรพ** คณบดีคณะบัญชี มหาวิทยาลัยรังสิต และดำเนินการเสวนาโดย **ดร.ศิริดา จารุตกานนท์** อาจารย์ประจำสาขาการบัญชี คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา

ทั้งนี้ การจัดสัมมนาดังกล่าวเป็นการจัดให้กับอนุกรรมการและคณะกรรมการที่ได้รับการอนุมัติแต่งตั้งเป็นผู้แทนสภาวิชาชีพบัญชี เพื่อพัฒนาหลักสูตรทางการบัญชี และคณาจารย์ผู้สอนวิชาการบัญชี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย มีผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งสิ้น จำนวน 110 คน

นายกสภาวิชาชีพบัญชีเข้าร่วมเป็นสักขีพยานในพิธี สาบานตนเข้ารับตำแหน่งของคณะกรรมการ ACPAPP

เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2565 ตามเวลาประเทศไทย นายวรวิทย์ เจนธนากุล นายกสภาวิชาชีพบัญชี และในฐานะประธานสมาพันธ์นักบัญชีอาเซียน วาระปี 2022 – 2023 ได้เข้าร่วมเป็นสักขีพยานในพิธีสาบานตนเข้ารับตำแหน่งของคณะกรรมการสมาคมนักบัญชีสำหรับการปฏิบัติงานสาธารณะ ประเทศฟิลิปปินส์ หรือ Association of Certified Public Accountants in Public Practice (ACPAPP) ในรูปแบบเสมือนจริง (Virtual Meeting)

ACPAPP เป็นสมาคมที่ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปี 1980 และได้รับการยอมรับในฐานะองค์กรที่ดูแลผู้ปฏิบัติงาน นักบัญชี และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ให้บริการสาธารณะในประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งครอบคลุมองค์กรทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กทั่วประเทศ โดยคณะกรรมการที่เข้ารับตำแหน่งได้กล่าวถ้อยคำปฏิญาณตนว่าจะรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์สาธารณะ จะใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่อีกทั้งยังมุ่งมั่นที่จะยกระดับมาตรฐานวิชาชีพบัญชี

ภายในงานมีผู้เข้าร่วมงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศฟิลิปปินส์และสมาชิกของ ACPAPP รวมถึงผู้แทนจากสมาคมวิชาชีพบัญชีจากต่างประเทศกว่า 300 คน

5 สมาคมเข้าพบนายกสภาวิชาชีพบัญชีและคณะกรรมการ สภาวิชาชีพบัญชี เนื่องในโอกาสปีใหม่ 2565

เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2565 สมาคมวิชาชีพบัญชีหลายแห่งประกอบด้วย สมาคมสำนักงานบัญชีคุณภาพ สมาคมสำนักงานสอบบัญชีไทย สมาคมสำนักงานบัญชีไทย สมาคมสำนักงานบัญชีและกฎหมาย และสมาคมนักคณิตศาสตร์ประกันภัยแห่งประเทศไทย เดินทางเข้าพบเพื่อสวัสดีปีใหม่ 2565 นายกสภาวิชาชีพบัญชีและคณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี โดยนายกสภาวิชาชีพบัญชีได้ให้คำอวยพรแก่หน่วยงานที่เข้าพบ รวมถึงพูดถึงยุคถึงแนวทางการพัฒนาวิชาชีพบัญชีร่วมกันและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่าง ๆ ในอนาคต

สภาวิชาชีพบัญชีร่วมกับ 7 องค์กรที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ บัญชีจัดตั้งคณะอนุกรรมการประสานงานองค์กรวิชาชีพ

เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2565 นายวรวิทย์ เจนธนากุล นายกสภาวิชาชีพบัญชีพร้อมด้วยนายสุพจน์สิงห์เสนห์ เลขาธิการ นางสาวสุภาณี ศรีสถิตวัตร ผู้ช่วยเลขาธิการ นางสาวพัชรินทร์ รักชรเงิน ผู้ช่วยเลขาธิการ และนางภูษณา แจ่มแจ้ง ผู้อำนวยการหารือร่วมกับ 6 สมาคม และ 1 สมาพันธ์ได้แก่สมาคมสำนักงานบัญชีไทย สมาคมสำนักงานสอบบัญชีไทย สมาคมสำนักงานบัญชีคุณภาพ สมาคมสำนักงานบัญชีและกฎหมาย สมาคมผู้สอบบัญชีภาษีอากรแห่งประเทศไทย สมาคมนักคณิตศาสตร์ประกันภัยแห่งประเทศไทย และสมาพันธ์เอสเอ็มอีไทย วัตถุประสงค์ในการหารือครั้งนี้ เพื่อเป็นการพูดคุยและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นต่าง ๆ ระหว่างกัน รวมถึงขอเชิญ 7 องค์กรข้างต้นนี้มาร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาวิชาชีพบัญชีร่วมกันกับสภาวิชาชีพบัญชี ผ่านทางการจัดตั้งคณะอนุกรรมการประสานงานองค์กรวิชาชีพ ซึ่งคณะอนุกรรมการดังกล่าวจะเป็นการร่วมกลุ่มกันของหน่วยงานที่อยู่ในแวดวงวิชาชีพบัญชี เพื่อช่วยกันพิจารณาและผลักดันเรื่องต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีไทย

โดย นายวิฑูรย์ วงศ์แหลมสิงห์
ที่ปรึกษาคณะกรรมการวิชาชีพด้านการบัญชีสาธารณะ

Accounting and Reporting for ESG

Accounting and Reporting for ESG กำลังเป็นที่ถูกกล่าวถึงในปัจจุบันมีหลายบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ และบริษัทที่กำลังจะเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์ ให้ความสนใจ ดังนั้นเราควรศึกษาว่า ESG คืออะไร เกี่ยวกับธุรกิจอย่างไร

ในปัจจุบันการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน หมายถึง การที่บริษัทประกอบธุรกิจโดยคำนึงถึงการพัฒนาสังคมสิ่งแวดล้อมและการกำกับดูแลหรือบรรษัทภิบาล (ESG) ควบคู่ไปกับผลการดำเนินงานด้านการเงินของธุรกิจ ซึ่งได้รับความนิยมจากนักลงทุนทั่วโลก เนื่องจากเป็นแนวคิดที่นักลงทุนใช้ประกอบการพิจารณาลงทุน ดังนั้นเราควรรู้ว่า ESG เกี่ยวกับธุรกิจอย่างไร

สำหรับ ESG เป็นคำย่อ ตัว E ย่อมาจาก Environment, ตัว S ย่อมาจาก Social, และตัว G ย่อมาจาก Governance ซึ่งหมายถึงการให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจ ที่คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อ 3 ด้านหลัก คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม ด้านการกำกับดูแลหรือบรรษัทภิบาล เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาขององค์กรอย่างยั่งยืน

สำหรับประเทศไทย การลงทุนแบบยั่งยืนที่ว่่านี กำลังได้รับความนิยมและเป็นที่รู้จักในตลาดทุนมากขึ้นเรื่อย ๆ บริษัทจดทะเบียนชั้นนำหลายรายมีการนำข้อมูลทางด้าน ESG มาเปิดเผยต่อผู้ถือหุ้น นักลงทุน และสาธารณชนให้ทราบถึงการดำเนินงานของกิจการในรูปแบบของการจัดทำรายงานความยั่งยืน (Sustainability Reporting) ควบคู่ไปกับการรายงานข้อมูลทางการเงิน นอกจากนี้ ในส่วนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเอง ก็ได้สนับสนุนการจัดทำรายชื่อหุ้นยั่งยืน (Thailand Sustainability Investment: THSI) เพื่อให้เป็นทางเลือกสำหรับนักลงทุนที่ต้องการลงทุนในหุ้นกลุ่มนี้ รวมไปถึงจัดทำดัชนี SETTHSI

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาขององค์กรอย่างยั่งยืน หรือ ESG บุคลากรทั่วทั้งองค์กรควรมีส่วนร่วม โดยเฉพาะฝ่ายบริหารจัดการ เช่น คณะกรรมการบริษัท ต้องเข้าใจแนวทาง ESG ของบริษัท โดยการปรับแนวทาง ESG เพิ่มเข้ากับกลยุทธ์ของบริษัท เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการกำกับดูแลได้ดี รวมถึง CEO (Chief Executive Officer), CFO (Chief Financial Officer), CRO (Chief Risk Officer), CIO (Chief Investment Officer) และ COO (Chief Operating Officer) ควรปฏิบัติสอดคล้องกับการดำเนินงานเพื่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบธุรกิจให้บรรลุเป้าหมายของ ESG องค์กรต้องบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยครอบคลุมความเสี่ยงด้าน ESG เป็นพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่องค์กรควรให้ความสำคัญและปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment)

คือ จะดูหลักเกณฑ์ที่บริษัทคำนึงถึงการเน้นใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจของบริษัท

ด้านสังคม (Social)

คือ การบริหารทรัพยากรบุคคล อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม จัดให้มีการมีส่วนร่วม และสื่อสารกับพนักงาน คู่ค้า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงมีสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนรอบด้าน

ด้านการกำกับดูแลหรือบรรษัทภิบาล (Governance)

คือ การมีนโยบาย กำกับดูแลกิจการที่ดีต่อต้านการทุจริต ดำเนินงานอย่างโปร่งใส และดูแลผลประโยชน์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

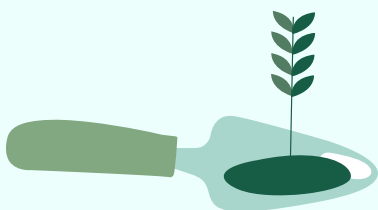
ความเสี่ยงของ ESG แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการน้ำและของเสีย การจัดการพลังงาน ความเสี่ยงในการถูกดำเนินคดีสิ่งแวดล้อม ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อการจัดหาดำเนินการ เป็นต้น ด้านสังคม เช่น การจัดการแรงงาน ความปลอดภัยและสุขภาพของพนักงาน คุณภาพของผลิตภัณฑ์ มาตรฐานของคู่ค้า คนในชุมชนไม่เห็นด้วยกับการสร้างโรงงาน เป็นต้น ด้านการกำกับดูแลหรือบรรษัทภิบาลธรรม เช่น ค่าตอบแทนผู้บริหาร การต่อต้านการให้สินบน การต่อต้านการทุจริต ความโปร่งใสด้านภาษี การไม่ผ่านกฎระเบียบ เป็นต้น

การประเมินความเสี่ยงด้าน ESG แบ่งเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

กำหนดโครงสร้างการกำกับดูแล

1

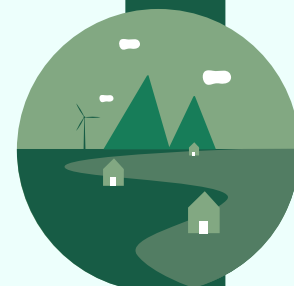
โครงสร้างการกำกับดูแลควรครอบคลุมตั้งแต่ระดับคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง คณะกรรมการบริหาร ประธานฝ่ายบริหารความเสี่ยง หน่วยงานบริหารความเสี่ยง เจ้าของความเสี่ยง และหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านความยั่งยืน โดยบุคคลเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแล ควบคุม และติดตามการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ บริษัทควรส่งเสริมให้กรรมการบริษัทและผู้บริหารระดับสูงตระหนักถึงความเสี่ยงด้าน ESG และสร้างวัฒนธรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดีภายในองค์กร

เข้าใจบริบทและกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ รวมถึงกระบวนการบริหารความเสี่ยงขององค์กร

2

หน่วยงานด้านความยั่งยืนต้องทำงานร่วมกับหน่วยงานด้านความเสี่ยงและหน่วยงานด้านกลยุทธ์อย่างใกล้ชิด เพื่อทำความเข้าใจ ติดตาม และสื่อสารแนวโน้มที่สำคัญซึ่งเกิดขึ้นในอนาคตที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินธุรกิจ (Mega Trends) และประเด็นความเสี่ยงด้าน ESG ที่อาจส่งผลกระทบต่อ การดำเนินธุรกิจหรือส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์องค์กรทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การขาดแคลนทรัพยากรน้ำ ความมั่นคงด้านอาหาร การขยายตัวของสังคมเมือง เป็นต้น โดยอาจใช้เครื่องมือต่าง ๆ เข้ามาช่วย เช่น SWOT Analysis หรือการจัดทำแผนที่ความเชื่อมโยงระหว่างผลกระทบการพึ่งพา และการสร้างคุณค่าหรือผลกระทบ (Impact and Dependency Mapping) เป็นต้น รวมถึงกำหนดระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ (Risk Appetite)

4

ประเมินและจัดลำดับความสำคัญความเสี่ยงด้าน ESG ที่เกี่ยวข้อง

เมื่อบริษัทสามารถกำหนดประเด็นความเสี่ยง ESG ได้จากขั้นตอนที่ 3 แล้ว ต่อมาบริษัทต้องทำความเข้าใจว่าประเด็นความเสี่ยงนั้น ๆ ส่งผลกระทบต่อความสามารถของบริษัทในการดำเนินธุรกิจให้บรรลุเป้าหมายอย่างไร ซึ่งบริษัทควรพิจารณาเลือกเกณฑ์จากตารางประเมินความเสี่ยง Risk Matrix ที่เหมาะสมในการประเมินความเสี่ยงรวมถึงกำหนดตัวแปรและสมมติฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรอบเวลา ขอบเขต เป็นต้น ซึ่งช่วยให้บริษัทสามารถวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินความเสี่ยงที่เกิดขึ้นนั้นว่ามีความรุนแรงมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดและส่งผลกระทบต่อธุรกิจอย่างไร

3

ระบุประเด็นความเสี่ยงด้าน ESG

การระบุความเสี่ยง ESG โดยใช้เครื่องมือการบริหารความเสี่ยงขององค์กร เช่น การตอบแบบสอบถาม การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์เจ้าของความเสี่ยงและผู้บริหาร เพื่อทำความเข้าใจความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและความเสี่ยงที่เกิดขึ้นใหม่ (Emerging Risk) รวมถึงกำหนดความหมายและขอบเขตของความเสี่ยงให้ชัดเจน

ตอบสนองต่อประเด็น ความเสี่ยงด้าน ESG

5

ทบทวนและปรับปรุง ประเด็นความเสี่ยง ด้าน ESG

6

เลือกวิธีตอบสนองต่อความเสี่ยงด้าน ESG โดยพิจารณาจาก 1) บริบทในการดำเนินธุรกิจ 2) ต้นทุนและประโยชน์ 3) ความสอดคล้องกับมาตรฐานที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงพันธกิจ วิสัยทัศน์ และค่านิยมองค์กร 4) พิจารณาความจำเป็นและเร่งด่วนในการตอบสนองโดยอ้างอิงจากตำแหน่งของความเสี่ยงบนตารางประเมินความเสี่ยง (Risk Matrix) เช่น อยู่ในระดับสูง (High) ปานกลาง (Medium) หรือต่ำ (Low) 5) พิจารณาจากระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ (Risk Appetite) และความรุนแรงของผลกระทบที่อาจเกิดจากความเสียหาย (Risk Severity) ขององค์กร ทั้งนี้ บริษัทสามารถตอบสนองโดยการยอมรับความเสี่ยง การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การเปลี่ยนความเสี่ยงให้เป็นโอกาส การลดความรุนแรงของความเสี่ยง และการแบ่งปันความเสี่ยง เป็นต้น

ดำเนินการทบทวนขั้นตอนที่ 1 – 5 อย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความมั่นใจว่าการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กรครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ อย่างครบถ้วน และมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจ รวมไปถึงเป้าหมายและติดตามความก้าวหน้าในการตอบสนองต่อความเสี่ยงจากขั้นตอนที่ 5

7

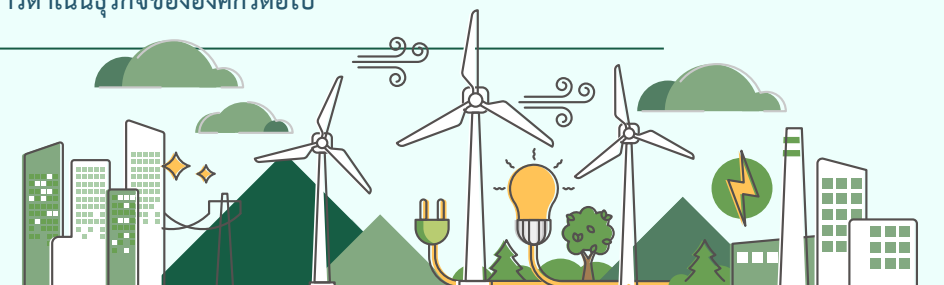
สื่อสารและเปิดเผยประเด็นความเสี่ยงด้าน ESG

สื่อสารความเสี่ยงด้าน ESG แนวทางการจัดการ และผลการบริหารจัดการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายใน (คณะกรรมการบริษัท ผู้บริหาร และพนักงาน) และภายนอก (เช่น นักลงทุน ลูกค้า NGOs และชุมชน) รับทราบ เนื่องจากความเสี่ยงถือเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการทำกลยุทธ์ การปฏิบัติงาน และการตัดสินใจลงทุน รวมถึงเป็นการสร้างความตระหนักรู้ให้กับทุกคนในองค์กร ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของระบบการจัดการความเสี่ยงขององค์กร นอกจากนี้ บริษัทอาจนำเทคโนโลยีหรือซอฟต์แวร์อื่น ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวัน เช่น ระบบบัญชีระบบสารสนเทศเพื่อการบูรณาการข้อมูลและกระบวนการทำงานภายในองค์กร (Enterprise Resource Planning หรือ ERP) มาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการระบุความเสี่ยงและการรายงานความเสี่ยงได้

การลงทุนที่คำนึงถึง ESG หรือการลงทุนที่พัฒนาขององค์กรอย่างยั่งยืน เป็นอีกหนึ่งกระแสในอนาคต และเป็นโอกาสของธุรกิจที่มีพื้นฐานเรื่องความยั่งยืนอยู่แล้ว ซึ่งบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ และบริษัทที่กำลังจะเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้นักลงทุนมั่นใจว่าบริษัทก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำด้านนี้ ขณะที่การดำเนินงานของบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็กไม่เคยให้ความสำคัญในดังกล่าว ต้องเริ่มคำนึงถึงการลงทุนแบบ ESG ผนวกเข้าไปในแผนของการดำเนินธุรกิจขององค์กรต่อไป

อ้างอิง

www.setinvestnow.com
www.setsustainability.com
www.set.or.th
www.pwc.com
www.cpajournal.com

โดย นางสาวศิริรัฐ โชติเวชการ
กรรมการในคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการวางระบบบัญชี

Digital Literacy กับการ Up Competency คนทำงาน

ในยุค Covid-19 ที่ทุกกิจการต้องมีการปรับตัวไปสู่การทำงาน Online ไม่ว่าจะเป็นการ Work From Home (WFH) หรือ Work From Anywhere หรือหลาย ๆ ธุรกิจก็ต้องปรับตัวไปสู่การขายออนไลน์ เราจึงได้ยินอยู่เสมอว่าในยุคนี้ Digital Transformation เป็นทางรอดไม่ใช่ว่าทางเลือกอีกต่อไป แต่การเข้าสู่กระบวนการ Digital Transformation ไม่ใช่เป็นแค่การจัดหาอุปกรณ์ หรือโปรแกรมที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในองค์กร แต่ต้องมองไปถึงการพัฒนาทักษะด้านความเข้าใจ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) ของคนในองค์กรด้วย กระบวนการ Digital Transformation จึงจะประสบความสำเร็จ

ก่อนจะทำ Digital Transformation เราจะต้องพิจารณาแผนงานขององค์กร ไม่ว่าจะเป็น Mission/ Vision/ Strategies ต่าง ๆ และจะวัดผลด้วยอะไร หลังจากนั้นจึงมาดูว่าเราต้องการลงทุนเพิ่มเรื่อง Hardware และ Software อะไรบ้าง และที่ขาดไม่ได้คือการวิเคราะห์ว่าในสิ่งที่เราทำนั้น ทีมงานของเราต้องมีความพร้อมใน Digital Literacy แค่ไหน อย่างไร นั่นก็คือทักษะในการนำเครื่องมืออุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน หรือใช้พัฒนากระบวนการทำงาน หรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัย และมีประสิทธิภาพ

ขอยกตัวอย่างง่าย ๆ เช่น กรณีของสำนักงานบัญชีจากการที่ต้องพบเจอกับการ Lockdown หลาย ๆ ครั้ง ในช่วงวิกฤต Covid-19 การที่เราจะใช้โปรแกรมบัญชีบน Desktop อยู่ เราจะพบว่าเกิดความไม่สะดวกในการทำงานแบบ WFH อีกทั้งเรายังได้เห็นว่าลูกค้าที่ไม่มีการปรับตัวไปค้าขายแบบออนไลน์จะเกิดปัญหาและค่อย ๆ ล้มหายตายจากไป ส่วนลูกค้าที่รู้จักปรับตัวไปค้าขายแบบออนไลน์จะยังอยู่ได้และกลับมียอดขายที่เติบโตแต่ก็เกิดความต้องการเปลี่ยนไปใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์เพราะอยากจะเชื่อมข้อมูลกับ Application e-Commerce ที่ใช้ในการขาย และเราพบว่าความต้องการของลูกค้านี้เกิดเพิ่มมากขึ้น ทั้งจากลูกค้าเก่าและลูกค้าใหม่ที่สอบถามมาว่าเราสามารถให้บริการทำบัญชีบน Cloud ได้หรือไม่ หากท่านเป็นผู้บริหารสำนักงานบัญชีคงเริ่มตระหนักแล้วว่าการปรับตัวสู่ Cloud Accounting ไม่ใช่ทางเลือกอีกต่อไปแต่จะเป็นทางเดียวที่จะทำให้ธุรกิจไปต่อได้ ดังนั้นจึงตั้งเป้าหมายว่าจะต้องปรับตัวไปสู่สำนักงานบัญชี ดิจิทัลโดยระยะแรก ต้องเริ่มใช้ Cloud Accounting ฝึกพนักงานให้ใช้โปรแกรมในการสื่อสารออนไลน์ เช่น Zoom, MS Team เพื่อใช้ในการสื่อสาร หรือประชุมทั้งภายในและกับลูกค้า ต้องมอบหมายให้พนักงานระดับหัวหน้าไปศึกษาการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่าง Cloud Accounting กับ e-Commerce Application

เมื่อมีเป้าหมายที่แน่ชัดแล้วก็สามารถนำมาวางแผนในการการพัฒนา Digital Literacy ซึ่งควรจะทำเป็นกระบวนการดังนี้

1 สื่อสารให้พนักงานเข้าใจถึงความจำเป็นที่ต้องพัฒนา และประโยชน์ที่พวกเขาจะได้รับ

การพัฒนา Digital Literacy จะต้องอาศัยความสมัครใจไม่ใช้บังคับ จึงต้องสื่อสารให้พนักงานเข้าใจว่าพวกเขาจะได้รับประโยชน์โดยตรง เช่น ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นซึ่งสามารถนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานแบบทำน้อยแต่ได้มาก จึงมี Work-Life Balance เพิ่มขึ้น และองค์กรก็จะได้รับผลพวงจากความสำเร็จพวกเขา

2 สำรวจเพื่อไ้ทราบว่าคุณพนักงานแต่ละคนมีทักษะในปัจจุบันเป็นเช่นไร และควรจะได้รับการพัฒนาเพิ่มในด้านใด

โดยต้องวิเคราะห์แยกแยะให้ชัดเจนในเรื่องการศึกษา ประสบการณ์ ทักษะในการทำงานของพนักงานแต่ละคน โดยความคาดหวังในทักษะของพนักงานแต่ละคนที่จะแตกต่างกันไป ตามหน้าที่และความรับผิดชอบเนื่องจากพื้นฐานของทักษะ ทางด้านเทคโนโลยี ของพนักงานแต่ละคน ไม่เท่ากัน จึงควรจะมีการสำรวจ เพื่อให้สามารถนำมาวางแผนในการพัฒนาให้ตรงกับความต้องการที่จะใช้งานในด้านต่าง ๆ โดยอ้างอิงสำนักงาน ก.พ. ที่มีการแบ่ง Digital Literacy ออกเป็น ความสามารถ 4 มิติ คือ

• **ใช้ (Use)** หมายถึง ความคล่องแคล่วทางเทคนิคที่จำเป็นในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ทักษะและความสามารถที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “ใช้” ครอบคลุมตั้งแต่เทคนิคขั้นพื้นฐาน คือ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น โปรแกรม Cloud Accounting Zoom เว็บเบราว์เซอร์ (Web Browser) อีเมล และเครื่องมือสื่อสารอื่น ๆ สู่เทคนิคขั้นสูงขึ้นสำหรับการเข้าถึงและการใช้ความรู้ เช่น โปรแกรมที่ช่วยในการสืบค้นข้อมูล หรือ เสิร์ชเอนจิน (Search Engine) และฐานข้อมูลออนไลน์ รวมถึง Cloud Computing

• **เข้าใจ (Understand)** คือ มีความเข้าใจในการใช้ตัดสินใจและแก้ปัญหาในการใช้งาน สามารถค้นหา ประเมิน และใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อติดต่อสื่อสาร ประสานงานร่วมมือ และแก้ไขปัญหา

• **สร้าง (Create)** ในกรณีนี้คือสามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่าง Cloud Accounting กับ Application e-Commerce ได้ และในกรณีทั่วไปยังรวมถึง ความสามารถในการสร้างและสื่อสารด้วยการใช้ Rich media เช่น ภาพ วิดีโอ และเสียง ตลอดจนความสามารถในการมีส่วนร่วมกับ Web 2.0 อย่างมีประสิทธิภาพและรับผิดชอบ เช่น Blog การแชร์ภาพและวิดีโอ และ Social Media รูปแบบอื่น ๆ

• **เข้าถึง (Access)** คือ การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล และข้อมูลสามารถใช้ Search Engine ค้นหาข้อมูลที่ต้องการจาก อินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องเข้าใจสื่อทางดิจิทัลชนิดต่าง ๆ รวมถึงการนำไปประยุกต์ใช้งานในปัจจุบัน

3 จัดให้มีการอบรมและดูแลอย่างต่อเนื่อง

เมื่อทราบผลจากการสำรวจแล้ว เราก็มาจัดวางคนลงในตำแหน่งและหน้าที่ตามแต่ละมิติ และดูว่าเราจำเป็นต้องพัฒนาแต่ละคนในเรื่องใดบ้าง ก็จัดให้มีการอบรมและติดตามพัฒนาการของพนักงานแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง ให้มีความรู้ ทักษะ เพื่อเตรียมความพร้อมในการขยายตัวของบริษัทตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจะทำให้พนักงานเห็นถึงความใส่ใจขององค์กร โดยการอบรมอาจจะมีหลากหลายรูปแบบ ทั้ง Offline Online รวมไปถึง On the Job Training รวมถึงการรวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ ไว้บนคลังความรู้ออนไลน์

4 จัดให้มีการสอบและวัดผล

หลังจากการฝึกอบรมควรมีการสอบและวัดผลเพื่อประเมินว่าผลของการอบรมเป็นอย่างไร และควรมีการพัฒนาเพิ่มเติมในด้านใดต่อไปหรือควรจะมีการปรับแก้หลักสูตรการอบรมหรือไม่

เหตุผลเพิ่มเติมที่ทุกองค์กรในยุคดิจิทัลนี้ต้องมีแผนที่ชัดเจนในการพัฒนา Digital Literacy

- เพื่อดึงดูดคนเก่งให้มาสมัครงาน
- เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน แบบทำน้อยแต่ได้มาก
- เพื่อให้พนักงานได้เรียนรู้และระมัดระวังเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลอื่นภายใต้ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (Personal Data Protection Act หรือ PDPA) ที่เป็นกฎหมายที่ออกมาคุ้มครองสิทธิเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เช่น การควบคุมไม่ให้องค์กรนำข้อมูลไปใช้โดยไม่ได้รับความยินยอม
- เพื่อให้ตระหนักถึงความเสี่ยงด้านสารสนเทศและการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์

ESG

LICENSE TO GROW

เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2564 สภาวิชาชีพบัญชี โดยคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการบัญชีบริหารจัดการโครงการ Chief Financial Officer Certification Program รุ่นที่ 23 และได้รับเกียรติจาก ดร.ประสาร ไตรรัตน์วรกุล มากล่าวปาฐกถาภายใต้ประเด็น “ESG Integration Into Business” ซึ่งเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยผลักดันให้ภาคธุรกิจเห็นความสำคัญในการนำแนวคิดความยั่งยืนมาใช้อย่างเป็นรูปธรรมที่องค์กรทั่วโลกกำลังมุ่งหน้าไป โดย ดร.ประสาร ไตรรัตน์วรกุล แสดงความเห็นใน 3 ส่วน ได้แก่

- o **ส่วนแรก** อะไรคือ ESG ทำไมคนถึงพูดถึงกันมาก?
- o **ส่วนที่สอง** ทำไมภาคธุรกิจต้องให้ความสนใจกับ ESG และทำไมเวลาจะทำ ESG ต้องให้ความสำคัญกับบทบาทของภาคธุรกิจ?
- o **ส่วนที่สาม** แล้วมีหนทางจะทำได้อย่างไร รัฐ ผู้ลงทุน ผู้บริหารบริษัท?

ส่วนแรก

อะไรคือ ESG ทำไมคนถึงพูดถึงกันมากทั้งภาครัฐและเอกชน
ส่วนนี้คงต้องพูดถึงปัญหาสำคัญ ๆ ของโลกและสังคม รวมถึงไทยด้วย?

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่ละประเทศพยายามเร่งพัฒนาเศรษฐกิจและสร้างประเทศโดยส่วนใหญ่เลือกขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายใต้ระบบทุนนิยม จนหลายประเทศประสบความสำเร็จขั้นพื้นฐานจากที่เคยยากจนสู่ประเทศร่ำรวย ประชาชนส่วนใหญ่มีงานทำ และมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ธรรมชาติของสรรพสิ่งมีสองด้านเสมอ ในขวามือมีดำ ในซ้ายมือมีขาว มีหยินมีหยาง ระบบทุนนิยมสุดโต่งที่ขาดการถ่วงดุลด้วยจริยธรรม “วิสัยทัศน์จึงบิดเบี้ยว” โดยมุ่ง

- สร้างความเจริญเติบโตในเชิงปริมาณ แต่ละเลยคุณภาพ
- ตัดสินใจด้วยมุมมองระยะสั้น มองข้ามผลกระทบระยะยาว และ
- คิดถึงแต่ผลประโยชน์ส่วนตัว แก้ปัญหาแบบแยกส่วน ขาดการบูรณาการรอบ ๆ ตัวเราวันนี้

ผลการพัฒนาจึงสร้างปัญหาสะสมในหลายมิติจนกล่าวได้ว่า “โลกที่เราอยู่ไม่ยั่งยืน” ใน 4 กลุ่มสำคัญ หรือกลุ่ม 4 Ps

P แรกคือ Planet

โลกที่คนใช้ทรัพยากรธรรมชาติเหมือนของ “ฟรี” ไม่มีการยับยั้งั้งใจ ละเลยประเด็นสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นการตัดไม้ทำลายป่า การทำประมงเกินขนาด ปัญหาขยะล้นเมืองและการปล่อยของเสียลงแหล่งน้ำ การใช้สารเคมีในภาคเกษตร หรือการเผาไหม้ในกระบวนการผลิตต่าง ๆ จนเกิดภาวะโลกร้อน ซึ่งถือเป็น “Tragedy of the commons” หรือ “โศกนาฏกรรมร่วมของโลก” และเป็นต้นทุน “สูงลิ่ว” ที่ทุกชีวิตบนโลกต้องร่วมกันรับภาระที่น่าตกใจคือ จากการศึกษาร่วมระหว่าง Ellen MacArthur Foundation และ World Economic Forum ชี้ว่า ในปี ค.ศ. 2050 หรือราว 30 ปีข้างหน้า น้ำหนักพลาสติกในทะเลจะเท่ากับน้ำหนักปลาทั้งหมดในทะเล และที่น่าตกใจยิ่งกว่า คือ ไทยติด 1 ใน 5 ของประเทศที่ทิ้งขยะพลาสติกลงทะเลมากที่สุดในโลก ทั้งนี้ ภาวะ New Normal ในช่วงโควิด-19 ขยะพลาสติกเพิ่มมากขึ้น 15% หรือ 6,300 ตันต่อวัน

P ที่สองคือ Prosperity

ความเจริญในหลายด้านมีความก้าวหน้าชัดเจน แต่อีกหลายด้านกลับเลื่อมล้ำ แตกต่างอย่างชัดเจน เราอยู่บนโลกที่มีคนหนึ่งมีค่านับพันล้านที่อยู่ในสภาพหิวโหย แต่ละวันมีคนอดตายจำนวนมาก ขณะที่โลกอีกมุมหนึ่งมีคนนับพันล้านคนเป็นโรคอ้วน จนต้องรณรงค์ให้หยุดพฤติกรรมกินที่ไม่ถูกต้อง ที่สำคัญความเหลื่อมล้ำยังสามารถนำไปสู่วิกฤติหรือการประท้วงกว่า 950 เมือง ใน 82 ประเทศทั่วโลก ที่เกิดจากความไม่พอใจว่าทำไมคนเพียง 1% จึงสามารถควบคุมวิถีชีวิตและอนาคตของประชาชนได้ โดยล่าสุดรายงานของ Oxfam คาดว่า ในปีนี้ความมั่งคั่งในโลกจะเพิ่มขึ้นเกือบ 8 แสนล้านดอลลาร์ แต่น่าเสียดายที่ 82% ของความมั่งคั่งที่เพิ่มขึ้นจะตกอยู่ในมือคนเพียง 1%

P ที่สามคือ People

คนจำนวนมากเผชิญปัญหาคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการศึกษา สุขภาพ สุขอนามัย อาหาร ทั้งที่สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานและเป็นทุนชีวิตที่จะช่วยให้แต่ละคน สามารถปกป้องตัวเองและดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี โดยข้อมูลจากสหประชาชาติชี้ว่า ปัจจุบันประชากรโลกราว 850 จาก 7.3 พันล้านคนหรือ 1 ใน 8 เผชิญกับการขาดสารอาหารเรื้อรัง

P ที่สี่คือ Peace

ความขัดแย้งและปัญหามิรัฐศาสตร์ในหลายพื้นที่ของโลก ไม่ว่าจะเป็นตะวันออกกลาง คาบสมุทรเกาหลี ที่ไต้หวัน ฮ่องกง คือ ความตึงเครียดบริเวณทะเลจีนใต้ นอกจากนี้ การก่อการร้ายยังกระจายตัวเป็นวงกว้างอย่างไม่เคยปรากฏ

ส่วนที่สอง

ทำไมภาคธุรกิจต้องให้ความสนใจกับ ESG

และทำไมเวลาจะทำ ESG ต้องให้ความสำคัญกับบทบาทของภาคธุรกิจ

การพัฒนาอย่างยั่งยืน หรือ Sustainable Development (SD) คืออะไร?

การพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นการพัฒนาต่อเนื่อง ให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน คำว่ายั่งยืนก็คือ การไม่ไปเอาเปรียบคนในอนาคต เหมือนถ้าพูดถึงสิ่งแวดล้อม ก็คือการที่เราไม่ไปใช้ทรัพยากรธรรมชาติจนหมดกระทั่งไม่เหลือให้คนอนาคตได้ใช้ เป็นต้น

มีคนถามผมเสมอว่า เรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีหลักการคิดอย่างไร ผมก็จะบอกว่ามีกฎง่าย ๆ อยู่ 3 ข้อ **ข้อแรก** ก็คือเวลาที่เรากำลังทำอะไรอยู่แล้วแต่ เราจะต้องไม่คิดถึงแต่ผลประโยชน์ แต่ต้องคิดถึงผลประโยชน์ด้วย **ข้อสอง** เวลาพูดถึงประโยชน์ ก็อย่าคิดถึงแค่ประโยชน์ส่วนตน แต่ต้องคิดถึงประโยชน์ของคนอื่นและส่วนรวมด้วย **ข้อสาม** อย่างเน้นการเติบโตเฉพาะปริมาณ แต่คิดถึง การเติบโตในเชิงคุณภาพด้วย ถ้าเราจำหลักทั้ง 3 ข้อนี้ได้ ไม่ว่าจะทำอะไรก็จะช่วยนำไปสู่เป้าหมายสุดท้ายนั่นคือการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทำให้ผู้บริหารอย่างเรา มีโฟกัส มีการตั้งโจทย์ให้ชัดเจน เพื่อจัดสรรทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม เป็น Journey ที่ต้องวางแผนทิส ไม่ได้ทำเสร็จแล้วก็จบ ๆ

แนวคิดในการพัฒนาอย่างยั่งยืน ไม่ใช่กิจกรรมพิเศษ แต่เป็นส่วนหนึ่งในการทำธุรกิจอย่างเป็นรูปธรรม ปัจจุบัน “แนวคิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน” โดยใช้กรอบ ESG (Environmental, Social & Governance) กำลังได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ทั้งจากบริษัทจดทะเบียนและนักลงทุนทั่วโลก โดยให้ความสำคัญกับการลงทุนในบริษัทที่มีแนวทางการดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงความยั่งยืนทั้งของกิจการและสังคมโดยรวมมากขึ้น เพราะทุก ๆ การตัดสินใจสะท้อนให้เห็นถึง ทัศนคติของผู้ลงทุนที่ต้องการ

ลงทุนอย่างมีความรับผิดชอบ และแสวงหาผลตอบแทนที่ไม่ใช้อยู่ในรูปของผลกำไรเพียงอย่างเดียว แต่ยังคำนึงถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลของกิจการด้วย (<https://pwc.to/3ixf6f7>) ซึ่ง “ESG” มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่

1. Environmental (การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม):

คือ การเน้นใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจของบริษัท

2. Social (การจัดการด้านสังคม):

คือ การบริหารทรัพยากรบุคคลอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม ดูแลความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของพนักงาน รวมถึงมีสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนรอบด้าน

3. Governance (การจัดการด้านธรรมาภิบาล):

คือ การมีนโยบายกำกับดูแลกิจการที่ดี ต่อต้านการทุจริต ดำเนินงานอย่างโปร่งใส และดูแลผลประโยชน์ผู้มีส่วนได้เสีย

ประเด็น ESG เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในแวดวงการเงินการลงทุน จากหลักปฏิบัติการลงทุนที่มีความรับผิดชอบ (Principles for Responsible Investment: PRI) ของ United Nation (UN) ซึ่งเริ่มขึ้นในเดือนเมษายน 2549 มีเป้าหมายหลักเพื่อมุ่งหวังช่วยให้นักลงทุนผนวกปัจจัย ESG เพื่อใช้ในการตัดสินใจทางด้านการลงทุนและการมีส่วนร่วมของผู้ถือหุ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผลตอบแทนระยะยาวได้รับผลประโยชน์สูงขึ้น โดยปัจจุบันมีผู้ลงนาม (Signatories) ในการนำหลัก PRI ไปใช้แล้วกว่า 2,300 ราย มีเงินลงทุนรวมกันกว่า USD 80 Trillion และยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง (<https://bit.ly/3ityZno>)

ทำไมการขับเคลื่อนความยั่งยืนจึงต้องอาศัยภาคธุรกิจ?

ธุรกิจกับความยั่งยืน เป็นสองส่วนที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน หลายท่านคงสงสัยว่า เป็นเช่นนั้นได้อย่างไร? เรื่องนี้มีคำถามสำคัญ 2 ข้อ ที่อยากร่วมแสดงความคิดเห็น คือ ทำไมภาคธุรกิจต้องให้ความสำคัญกับความยั่งยืน? และ ทำไมการขับเคลื่อนความยั่งยืนจึงต้องอาศัยภาคธุรกิจ? เริ่มจากคำถามที่สองก่อน

ในภาวะที่โลกกำลังเผชิญกับปัญหาหลายด้าน ถ้าถามว่าเราพอที่จะฝากความหวังไว้กับภาคส่วนใดของสังคมได้บ้าง? ผมคิดว่า ภาคธุรกิจ มีศักยภาพและความพร้อมทั้งในด้านทรัพยากร ทักษะประสบการณ์ บุคลากรที่มีความสามารถ และเข้าใจพลวัตการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้น

เรามักได้ยินบ่อย ๆ ว่า ผู้ขับเคลื่อนที่แท้จริงของเศรษฐกิจไทย คือ ภาคธุรกิจ ซึ่งภาพในระดับโลกไม่ต่างกัน UNDP ประเมินว่า ภาคธุรกิจ เป็นกำลังหลักที่ทำให้เศรษฐกิจเติบโตถึงประมาณ 60% และสร้างการจ้างงาน 90% ปี 2015 หลังจากสหประชาชาติเผยแพร่วิสัยทัศน์นี้ บริษัท PWC ได้สำรวจประชาชนใน 16 ประเทศครอบคลุม 5 ทวีป พบว่า 90% เห็นว่า การมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจ ในการขับเคลื่อน SDGs มีความสำคัญถึงสำคัญมาก

องค์การสหประชาชาติประกาศเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals หรือ SDGs) 17 ข้อ เป็น “วิสัยทัศน์ร่วม” ของประเทศสมาชิกที่จะร่วมกันแก้ไขและนำโลกไปสู่บริบทใหม่ที่ดีขึ้น มุ่งหวังจะช่วยแก้ปัญหาที่โลกกำลังเผชิญอยู่ เช่น ความยากจน ความไม่เท่าเทียม สภาวะโลกร้อน และสันติสุข เพื่อเสริมแนวคิด “ไม่เป็นการทิ้งใครไว้ข้างหลัง” ที่มุ่งเป้าหมายภายในปี 2030 โดยคำนึงถึงความสมดุลใน 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ไม่ให้พัฒนาด้านใดด้านหนึ่งมากเกินไปจนส่งผลเสียต่อด้านอื่น ๆ หรือที่เราเรียกกันว่า “สามเสาหลักของความยั่งยืน” และมีการทำดัชนี SDGs เพื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าของการดำเนินงานตาม SDGs แต่ละข้อของกลุ่มประเทศสมาชิก สำหรับประเทศไทย คะแนน SDGs อยู่ในอันดับที่ 55 จาก 157 ประเทศ ซึ่งถือว่าอยู่กลาง ๆ สะท้อนว่า บางเรื่องทำได้ดี แต่บางเรื่องก็ต้องปรับปรุง

ปัญหาหลายเรื่อง เช่น ปัญหา 4 Ps ที่โลกกำลังเผชิญอยู่ หากเราไม่ช่วยและร่วมมือกันแก้ไขแล้ว ท้ายที่สุดผลเสียที่เกิดขึ้นจะย้อนกลับมากระทบภาคธุรกิจ อาทิ

ผลกระทบจากภัยธรรมชาติ

ผลกระทบจากภัยธรรมชาติ งานวิจัย โดย ClimateWise ซึ่งเป็นการร่วมมือของกลุ่มบริษัทประกัน 29 แห่งทั่วโลก ชี้ว่า ภัยธรรมชาติเกิดขึ้นและตั้งแต่ทศวรรษ 1980s มูลค่าความเสียหายเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 5 เท่า และ ความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงสูงกว่ามูลค่า การทำประกัน (Insurance Protection Gap) ถึง 4 เท่า หรือประมาณ แสนล้านดอลลาร์ต่อปี

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดจาก เหตุการณ์ความไม่สงบในโลก (Violence) เฉพาะ ปี 2017 มีมูลค่าเกือบ 15 ล้านล้าน ดอลลาร์ หรือประมาณ 12% ของ GDP โลก เหมือนประชากรโลกต้องจ่าย “ค่าคุ้มครอง” หัวละ 2 พันดอลลาร์ โดยเฉลี่ยต่อปี เพื่อเป็น ค่าใช้จ่ายด้านการทหาร การดูแลระบบรักษา ความปลอดภัยในที่สาธารณะหรือในบริษัท ความกลัว และการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน ที่เกิดขึ้น

คอร์รัปชัน

คอร์รัปชัน ที่เป็นต้นทุนแฝงสำคัญของ ภาคธุรกิจ IMF ประเมินว่าในแต่ละปีคอร์รัปชัน อาจสูงถึง 2 ล้านล้านดอลลาร์ เราอาจจะไม่รู้สึ กอะไรมากกับตัวเลขนี้ แต่ถ้ามองอีกมุมหนึ่ง เราจะตกใจ เมื่อรู้ว่า เงินจำนวนนี้ทำประโยชน์ อะไรได้บ้าง อาทิ 26 พันล้านดอลลาร์ จะช่วย ยกระดับการศึกษาเด็กทั่วโลกได้ 116 พันล้าน ดอลลาร์ จะช่วยให้ขจัดความหิวโหย ให้ประชากรอีกฟากหนึ่งของโลกได้ และ 1 ล้านล้านดอลลาร์ จะช่วยปิดช่องว่าง โครงสร้างพื้นฐานของโลกได้

กลับมาที่คำถามที่ 1 ทำไมภาคธุรกิจต้องให้ความสำคัญกับความยั่งยืน?

ตำราเศรษฐศาสตร์ในอดีตเคยพูดว่า ธุรกิจก็ทำธุรกิจ ส่วนต้นทุนสังคม (Social Cost) เป็นหน้าที่ ของภาครัฐ ซึ่งหน้าที่ คือ เก็บภาษี เดิมแยกออกจากกัน แต่คอนเซ็ปต์การพัฒนาอย่างยั่งยืนไม่ได้แยก เพราะมองว่าทั้งสองส่วนนี้คู่กัน แล้วมันสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมาก ยกตัวอย่างชาวพะเยาเริ่มที่เสียชีวิต จากขยะพลาสติก ทำให้ได้เห็นต้นทุนทางสังคมที่ชัดเจน ถ้าเราบอกว่าเป็นหน้าที่ของภาครัฐเพราะเขาเก็บ ภาษีจากเราไปแล้ว ก็ต้องออกกฎหมายหรือหาวิธีการแก้ไขให้ได้ แต่ถ้าเราทิ้งไว้แบบนี้ท้ายสุดชวยหา ดก็จะไม่น่ามอง จุดท่องเที่ยวที่เคยเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวก็จะเสื่อม และถ้าเราทำธุรกิจท่องเที่ยว เช่นโรงแรมเราก็จะได้รับผลกระทบโดยตรงด้วย

ความยั่งยืนเกี่ยวกับการทำธุรกิจอย่างไร?

หรือพูดง่าย ๆ คือ ทำไปทำไม? ผมคิดว่า มาจากปัจจัยอย่างน้อย 3 เรื่อง

ปัจจัยแรก คือ ทิศทางการกำกับดูแลเรื่องมาตรฐานที่เข้มงวดขึ้น อาทิ กฎหมายสิ่งแวดล้อม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค การแข่งขันที่เป็นธรรม กฎระเบียบด้านธรรมาภิบาล หรือการดูแลสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ที่เรามีประสบการณ์ตรง ตามที่ได้ไปเหลืองจากกลุ่มสหภาพยุโรป (EU) เพราะทำประมงผิดกฎหมายหรือ IUU Fishing จากการใช้เครื่องมือจับปลาที่ผิดกฎหมาย และปัญหาการใช้แรงงานทาส แม้จะมีกระแสความไม่พอใจในเรื่องนี้อยู่บ้าง แต่ถ้ามอง “เอาใจเขามาใส่ใจเรา” หากเราเป็นผู้บริโภคคงรู้สึกไม่ต่างกัน ถ้ารู้ว่าปลาที่เรากำลังทาน แลกมาด้วยคุณภาพชีวิตที่เลวร้ายของแรงงาน

ธนาคารกลางอังกฤษ (Bank of England: BOE) ยังระบุว่า การเปลี่ยนไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและการตัดสินใจของผู้ลงทุนที่ต้องพิจารณานโยบายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย, Mark Carney อดีตผู้ว่าการธนาคารกลางอังกฤษ ช่วงที่เป็นหัวหน้าคณะทำงาน Green Finance Study Group ของกลุ่มประเทศ G20 พูดถึง Green Finance หรือบทบาทของภาคการเงินในการสนับสนุนเงินลงทุนที่จะส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อมและเอื้อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน หมายถึงในการพิจารณาให้สินเชื่อแก่โครงการลงทุนต่าง ๆ ต้องนำผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการพิจารณาด้วย หรือ “Internalize Environmental Externalities” เพราะปัญหานี้ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขจะกลายเป็น “โศกนาฏกรรมที่รออยู่เบื้องหน้า” หรือ “Tragedy on the Horizon”

ปัจจัยที่สอง คือ ระบบเพิ่ระวังสิ่งที่มีผลต่อ “ความยั่งยืน” และการตรวจสอบจริยธรรมในทุกสังคมเข้มแข็งขึ้นมาก ไม่ว่าจะเป็นการมีหน่วยงานอิสระตรวจสอบมากขึ้น และประชาชนมี Social Network เป็นเครื่องมือ หมายความว่า โอกาสที่ความบกพร่องทางจริยธรรมจะเล็ดลอดจากกระบวนการตรวจสอบภาคสังคมยากขึ้น เพียงแต่จะช้าหรือเร็วเท่านั้น และเมื่อพบว่า จะสร้างความเสียหายหนัก ก็เพราะสามารถเป็นข่าวที่ทั่วโลกรับรู้ได้ในเสี้ยววินาที ตัวอย่าง ค่ายรถยนต์ใหญ่ ติดตั้งซอฟต์แวร์ลงในรถยนต์ที่ใช้ น้ำมันดีเซลที่ช่วยให้แสดงค่าปลอมมลพิษที่ต่ำกว่าความเป็นจริง เพื่อหลอกให้ผ่านมาตรฐานการตรวจสอบด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในยุโรปและสหรัฐฯ ได้ยาวนานถึง 10 ปีระหว่างปี 2006-2015 แม้ว่าทางการจะเพิ่มเพดานมาตรฐานให้สูงขึ้นแล้วก็ตามเรียกว่า ดีผิดปกติ หรือ Too Good to be True! จนนำมาสู่การตรวจสอบขยายผล ทันทีที่ข่าวนี้ออกไป ใน Social Network ราคาหุ้นนี้ของค่ายรถยนต์นี้ลดลงทันที 22% และถูกเรียกค่าปรับจำนวนมหาศาลในเวลาต่อมา

ปัจจัยที่สาม คือ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้สังคมโลกเล็กลง ปัญหาหรือความผิดพลาดจุดใดจุดหนึ่งสามารถเป็นข่าวที่ทั่วโลกรับรู้ได้ในเสี้ยววินาที ตัวอย่างเช่น บริษัทเครื่องดื่มยี่ห้อหนึ่ง ไปตั้งโรงงานที่อินเดีย ในช่วงภาวะแล้ง น้ำมีไม่พอให้ชาวนาเพาะปลูกจึงมีการประท้วง เชื่อหรือไม่ว่า จากประเด็นเล็ก ๆ ในพื้นที่ห่างไกล กลับกลายเป็นประเด็นอ่อนไหวจนมีการประท้วงที่นิวยอร์กในเชิงสัญลักษณ์ว่า บริษัทเครื่องดื่มนำน้ำของชาวนายากไร้มาผลิตน้ำดื่มให้คนรวย

ผมขอเล่าแนวคิดของ Larry Fink CEO บริษัทจัดการกองทุน BlackRock ที่มีทรัพย์สินมากที่สุดในโลก และเขาได้ชื่อว่า เป็น 1 ใน CEO ที่ดีที่สุดคนหนึ่งในโลก และเคยได้รับรางวัล “World’s Most Respected Leaders” จากนิตยสาร Fortune เมื่อไม่นานมานี้ Larry Fink มีจดหมายถึงบรรดา CEO ของบริษัทที่ BlackRock ไปลงทุนใจความสำคัญ คือ ปัจจุบันภาครัฐไม่สามารถจัดการเรื่องระยะยาวหลายเรื่อง สังคมจึงคาดหวังให้ภาคธุรกิจช่วยจัดการกับความท้าทายและปัญหาสังคมมากขึ้น การทำให้ธุรกิจเจริญก้าวหน้าต่อไปได้ การทำให้ผลประโยชน์ประกอบการด้านการเงินให้ดียิ่งขึ้นอย่างเดียวไม่เพียงพอ แต่จำเป็นต้องทำหน้าที่เพื่อสังคม และถ้าภาคธุรกิจไม่ช่วยสังคม ก็จะไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนเช่นกัน นอกจากนี้ ไม่ควรเน้นกำไรระยะสั้นและให้ลงทุนในสิ่งที่จำเป็นต่อการเติบโตในระยะยาวด้วย มิฉะนั้นในที่สุดบริษัทจะไม่สามารถให้ผลตอบแทนที่เหมาะสมแก่นักลงทุน

ท่านอาจจะมีคำถามว่า ทำ SD หรือ การพัฒนาอย่างยั่งยืน แล้วธุรกิจคืออะไร ถ้าไม่ทำจะเกิดอะไร?

อาจยังมีธุรกิจบางส่วนที่ยังคงคิดว่าการลงทุนทำ SD เป็นการเสียเงินเปล่า และดูเหมือนองค์กรใหญ่เท่านั้นที่จะสามารถใช้งานได้ แต่ในความเป็นจริงแล้ว SD สามารถปรับใช้ได้กับองค์กรทุกขนาดไม่ได้จำกัดไว้เฉพาะขนาดธุรกิจใดธุรกิจหนึ่ง (<https://bit.ly/3Latkib>)

“ความยั่งยืน” ไม่ใช่เรื่องที่ทำเพื่อเท่หรือให้ดูดี แต่เป็นจุดเริ่มต้นของการทำธุรกิจให้มีความยั่งยืน หรือ License to Operate ที่เกิดจากความเชื่อมั่นในการทำธุรกิจ และนำไปสู่ License to Growth สนับสนุนองค์กรให้เติบโต เพิ่มขีดความสามารถในการผลิต ตลอดจนสร้างผลกำไร การขยายขยายได้เป็นอย่างดี และเมื่อองค์กรเกิดความโดดเด่นขึ้นในธุรกิจแล้ว องค์กรก็จะกลายเป็นบริษัทที่มีความได้เปรียบในการแข่งขัน เกิด License to Sustainability ขึ้น ธุรกิจจะเติบโตอย่างมั่นคง ยั่งยืนยาว หากดำเนินนโยบายบนพื้นฐานของ SD อย่างต่อเนื่องแน่นอนว่า หากธุรกิจใดเติบโตโดยเพิ่มภาระหรือเบียดเบียนสังคม ชุมชนรอบข้าง ย่อมไม่มีใครยืนดีหรืออนุญาตให้เราเติบโต และ License ที่เคยได้รับก็จะ Expire โดยปริยาย

ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงเคยให้สติพวกเราว่า “ถ้าเราติดกระดุมเม็ดแรกผิด กระดุมเม็ดต่อ ๆ ไปก็ผิดหมด” ผมขอเชิญชวนท่านร่วมกันย้อนคิดถึงปรัชญาพื้นฐานซึ่งเปรียบเสมือน “การติดกระดุมเม็ดแรก” ของการทำธุรกิจสักเล็กน้อย

คำถามคือ “เป้าหมายการทำธุรกิจคืออะไร?”

หากพิจารณาให้ลึกซึ้ง ทุกท่านคงได้คำตอบเดียวกันว่า หากธุรกิจไม่สามารถสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าได้ ย่อมไม่สามารถทำกำไรได้ กำไรจึงเป็นแค่ผล หรือ Ends แต่การทำธุรกิจ หัวใจ คือ การสร้างความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งเป็น Means หากเรายกมือ ไม่แคร์ ไม่ให้ความสำคัญ และเมื่อใดเราไปทำอะไรที่กระทบกับ Stakeholders ก็จะทำให้เสียใจในวงกว้าง หรือแม้สังคมในวงกว้างยังไม่รับรู้ถึงผลกระทบเพียงแต่ในระยะเวลารอนสั้นหรือยาว ก็อาจทำให้เราหมดโอกาสแก้ตัวก็ได้ ดังนั้น การไม่ให้ความสำคัญกับเรื่อง “ความยั่งยืน” จึงเป็นความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ หรือ Strategic Risk ที่สำคัญ ตัวอย่างเช่น

โรงไฟฟ้าถ่านหินแม่เมาะแรก ๆ ที่เคยปล่อยกำมะถัน จนกระทบคุณภาพชีวิตชาวบ้านรุนแรง และทำให้สังคมโดยทั่วไปขาดความไว้วางใจ และเป็นความฝังใจที่ยากจะลืมเลือน จึงเกิดการต่อต้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน แม้ว่า กฟผ. จะพยายามสร้างความมั่นใจและพิสูจน์ได้ว่า โรงงานจะไม่ปล่อยกำมะถันปนเปื้อนในอากาศก็ตาม

ภาคธุรกิจทั้งในอเมริกาและยุโรปตื่นตัวกับเรื่อง “ความยั่งยืน” มาก และมีการผลักดันให้นำแนวคิดนี้ เข้ามาในกระบวนการทำธุรกิจ ที่เห็นได้ชัดคือ ภาคการเงินที่เริ่มกดดันให้บริษัทต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) รวมถึงปัจจัยอื่นที่จะมีผลต่อผลประกอบการของบริษัทในระยะยาว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเสี่ยงล่ำหรือสัดส่วนกรรมการชายหญิง

ส่วนที่สาม

แล้วมีหนทางจะทำได้อย่างไร?

รัฐ ผู้ลงทุน ผู้บริหารบริษัท ฯลฯ

ในบริบทที่ทั่วโลกตื่นตัวในเรื่องนี้มาก ความท้าทายคือ ภาคธุรกิจจะนำแนวคิดเรื่องความยั่งยืนหรือ Sustainability มาปรับใช้จริงได้อย่างไร?

โชคดีที่ภาคธุรกิจไทยมีประสบการณ์ของการขับเคลื่อนประเทศสู่เส้นทางการเติบโตอย่างยั่งยืนพอสมควร เพราะตั้งแต่เกิดวิกฤติต้มยำกุ้งเมื่อ 20 ปีก่อน หลายธุรกิจพยายามดำเนินการในกรอบความมีเหตุผล ความพอเพียง และการสร้างภูมิคุ้มกันเพียงพอ ขณะที่ในด้านตลาดทุนก็มีความตื่นตัวมาก ที่บริษัทจดทะเบียนเคยมีจุดอ่อนด้านจริยธรรมของผู้บริหาร ผู้กำกับดูแลอย่าง ก.ล.ต. จึงนำระบบธรรมาภิบาลมาเป็นกรอบหนึ่งในการประเมินบริษัทจดทะเบียน จนจริยธรรมที่ดีหลายเรื่องแทรกเข้าไปอยู่ในวิถีชีวิตของบริษัทเหล่านี้

ธุรกิจจะร่วมขับเคลื่อนหรือเดินทางบนเส้นทางการเติบโตอย่างยั่งยืนอย่างไร?

เพื่อให้เห็นภาพวิธีการประยุกต์เป้าหมายการดำเนินธุรกิจให้มีส่วนในการดูแลปัญหาสาธารณะของสังคม ผมขอนำบางตัวอย่างมาเล่าสู่กันฟัง ดังนี้

● ปัญหาขยะและของเสียจากกระบวนการผลิต

o **Interface** ผู้ผลิตพรมแผ่นที่ใช้ในสำนักงานอันดับหนึ่งของโลกใช้ Mission Zero เป็นเป้าหมาย โดยในปี ค.ศ. 1994 Ray Anderson ผู้ร่วมก่อตั้งบริษัทประกาศว่า Interface จะเป็นบริษัทแรกในโลกที่ไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมภายในปี ค.ศ. 2020 ซึ่งมุ่งมั่นมากกว่า 30 ปี เครื่องชี้ระดับของเสียที่จะมีผลต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ลดลงเกือบใกล้ศูนย์ ผลประโยชน์ที่ได้รับคือ สามารถลดต้นทุนและมีแรงผลักดันที่จะคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิตและวัตถุดิบ อีกทั้งยังได้นำข้อคิดเห็นหรือข้อเรียกร้องของผู้มีส่วนได้เสียเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาผลิตภัณฑ์และดำเนินงานด้วย ที่สำคัญคือ บริษัทได้สร้างความไว้วางใจจากลูกค้าและได้รับการยอมรับจากทั่วโลกว่า เป็นผู้ผู้นำการต่อสู้เพื่อความยั่งยืนของโลก

● ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า

o **ยูนิลีเวอร์** เป็นผู้ผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคอันดับต้น ๆ ของโลกที่ใช้ น้ำมันปาล์มเป็นวัตถุดิบสำคัญ จึงกำหนดให้การหยุดการตัดไม้ทำลายป่าเป็นเป้าหมาย โดยไม่รับซื้อน้ำมันปาล์ม ที่มาจากสวนปาล์มที่บุกรุกป่า หมายความว่า โรงงานน้ำมันปาล์มจำนวนมากที่เป็นผู้จัดหาวัตถุดิบ ถ้าต้องขายน้ำมันปาล์มให้ยูนิลีเวอร์ต้องปฏิบัติตาม โดยสืบทอดแหล่งผลิตน้ำมันปาล์มตามเงื่อนไขที่ยูนิลีเวอร์กำหนด

● ปัญหาอุบัติเหตุบนท้องถนน

o **เอสซีจี โลจิสติกส์** จึงให้ความสำคัญกับเรื่องความปลอดภัยบนถนน และร่วมกับสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ เพื่อเสริมศักยภาพบุคลากรพร้อมรับมือสถานการณ์ฉุกเฉิน จนได้รางวัล “สุภาพบุรุษนักขับ ปี 2557”

● ปัญหาคุณภาพชีวิตและชุมชน

o **ชีวาศรม** ริสอร์ทเพื่อสุขภาพที่มีชื่อเสียงระดับโลก ตั้งใจบริการเพื่อชีวิตที่ดีของลูกค้า แต่ชีวิตที่ดี ไม่ได้จำกัดแค่สุขภาพดี แต่หมายถึงสิ่งแวดล้อมและชุมชนรอบตัวต้องดีด้วย ทุกอย่างในชีวาศรมจึงได้รับการออกแบบเพื่อตอบโจทย์ลูกค้าอย่างสอดคล้องกันทั้งระบบแบบองค์รวม ที่สำคัญ “ไม่เน้นกำไรระยะสั้น” แต่เพื่อรักษามาตรฐานการให้บริการ จึงเลือกที่จะจำกัดสาขาเพียง 6 แห่ง ไม่ใช่ 60 แห่ง ทั้งที่บริษัทมีศักยภาพในการลงทุน หรือ

o **โรงพยาบาลเทพารินทร์** เน้นการป้องกันและรักษาผู้ป่วยโรคเบาหวานแบบองค์รวม โดยจะดูแลในส่วน ของโรคเบาหวานและระบบร่างกายอื่น ๆ ที่สามารถได้รับผลกระทบจากโรคเบาหวาน รวมถึงอาหาร อารมณ์ การออกกำลังกาย และมีการแลกเปลี่ยนเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับโรคนี้ให้โรงพยาบาลอื่น แม้จะเป็นคู่แข่งโดยตรงก็ตาม อีกทั้งยังสนับสนุนป้องกันโรคเบาหวานอย่างเป็นระบบ ดังนั้น โรงพยาบาลและหมอจึงได้รับความไว้วางใจสูงจากผู้ป่วย

● ปัญหารายได้ภาคเกษตรต่ำและไม่สม่ำเสมอ ขึ้นกับสภาพอากาศ

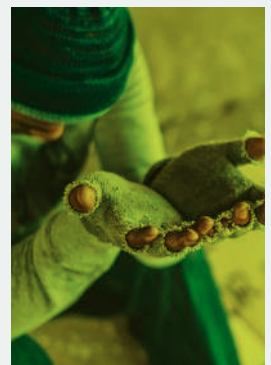
o **TechFarm** บริษัทที่พัฒนาเทคโนโลยีด้านการจัดการน้ำและดิน ตั้งเป้าเพิ่มผลผลิตภาพและลดต้นทุนให้เกษตรกร โดยสร้างชุดตรวจสอบคุณภาพดิน และน้ำ และโยงข้อมูลเข้า Application “LenDin” (เล่นดิน) “LenNam” (เล่นน้ำ) เกษตรกรสามารถใช้ตรวจสอบคุณภาพดินและน้ำผ่าน Application ได้ตลอดเวลา ในช่วงอากาศเปลี่ยนแปลงจะมีผลให้ระดับความชื้นดิน-ต่างในดินและน้ำได้มาก เช่น ช่วงก่อนและหลังฝนตก เมื่อเกษตรกรสามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงได้ จึงช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมี และช่วยลดความเสียหายในฟาร์มกึ่งที่อ่อนไหวกับสภาพอากาศได้ จึงได้รับความไว้วางใจจากเกษตรกรและองค์กรต่าง ๆ กว่า 400 แห่ง และกำลังจะขยายไปที่เวียดนาม

● ปัญหาความเหลื่อมล้ำและความเป็นธรรมในภาคการเงิน

o **ธนาคารแห่งประเทศไทย** ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินและลดต้นทุนในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะกลุ่มรากหญ้า ไม่ว่าจะเป็น การตั้งศูนย์รับข้อร้องเรียน เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการทางการเงินที่เป็นธรรม, การทำระบบพร้อมเพย์ เพื่อลดต้นทุนการโอนเงินสำหรับประชาชนรายย่อย, การจัดตั้งคลินิกแก้หนี้ เพื่อแก้ปัญหาหนี้ภาคครัวเรือน นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานกลางที่ช่วยแก้ปัญหาลูกหนี้ที่มีเจ้าหนี้หลายรายให้สามารถข้อตกลงกันได้ง่ายขึ้นด้วย

นอกจากนี้ หลายธุรกิจยัง “ร่วมมือ” ซึ่งเป็นหนึ่งใน SDGs เพื่อทำสิ่งที่ดีกว่าให้สังคมด้วย เช่น ดอยตุง และ อีเกีย ที่ร่วมมือกันตั้งแต่ให้คนออกแบบผลิตภัณฑ์ของดอยตุงมาเรียนรู้เทคนิคการออกแบบจากอีเกีย สามารถยกระดับสินค้าพื้นบ้าน และเพิ่มโอกาสในการขยายตลาดไปต่างประเทศ

o **องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน** ที่สมาชิกในองค์กรร่วมมือกันรณรงค์เพื่อลดปัญหาคอร์รัปชัน

สำหรับประเทศไทย บริษัทจดทะเบียนหลายรายมีการนำข้อมูลด้าน ESG มาจัดทำรายงาน One Report และรายงานความยั่งยืน (Sustainability Report) เพื่อเปิดเผยต่อผู้ถือหุ้น นักลงทุน และสาธารณชน ควบคู่กับรายงานข้อมูลทางการเงิน ขณะที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก็มีการจัดทำรายชื่อ “หุ้นยั่งยืน” ของบริษัทจดทะเบียน เพื่อส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจที่คำนึงถึง ESG ทั้งนี้ หากพิจารณาในระดับสากลแล้ว ผลการสำรวจขององค์กรสหประชาชาติด้านความร่วมมือเพื่อความยั่งยืน (UN Global Compact) พบว่ามีบริษัทเพียง 1 ใน 4 เท่านั้น ที่มีการตรวจสอบและประเมินด้าน ESG อย่างชัดเจน ซึ่งภายในปี 2573 (หรือ ค.ศ. 2030) บริษัทที่ไม่มี ESG อาจกลายเป็นบริษัทที่ล้าหลัง หรือไม่สอดคล้องกับมาตรฐานเป้าหมายความร่วมมือด้านความยั่งยืนของโลกที่ประเทศสมาชิกกว่า 193 ประเทศ รวมถึงไทยได้ให้คำมั่นว่าจะร่วมกันบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) (<https://bit.ly/3tyt9rc>)

ความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนของธุรกิจ (<https://bit.ly/3wz7fWD>)

- o เป็นกระบวนการติดตามและรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืนเพื่อช่วยให้บริษัทประเมินและพัฒนาประสิทธิภาพในการทำธุรกิจ รวมถึงลดความเสี่ยงและสร้างโอกาสในการหารายได้หรือลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน
- o เป็นกระบวนการช่วยในการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืน ช่วยให้ธุรกิจได้สื่อสารสร้างความเข้าใจ และเรียนรู้ประเด็นที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ความสำคัญ ซึ่งธุรกิจควรบริหารจัดการให้เหมาะสมเพื่อรักษาขีดความสามารถในการแข่งขัน
- o ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ธุรกิจ ด้วยการสะท้อนบทบาทความรับผิดชอบของธุรกิจที่มีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการนำเสนอผลการดำเนินงานในการพัฒนาธุรกิจให้เติบโตอย่างยั่งยืน
- o เป็นเครื่องมือในการสะท้อนศักยภาพของธุรกิจและดึงดูดความสนใจของผู้ลงทุนที่ต้องการลงทุนในธุรกิจที่มีคุณภาพ และมีโอกาสสร้างผลตอบแทนในระยะยาว

บทบาทของ CFO ในการขับเคลื่อน SD ในการดำเนินธุรกิจ

แม้เราจะมี “เข็มทิศ” แล้ว แต่การขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายการเติบโตอย่างยั่งยืน หัวใจสำคัญคือ “ผู้นำองค์กร” (Leader) ที่มีการกิจอย่างน้อย 3 เรื่อง คือ

o ประการแรก ผู้นำองค์กรไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการบริษัท, CEO และ CFO ต้องให้ความสำคัญและกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินธุรกิจ การลงทุน และสามารถอธิบายเหตุผลและยุทธศาสตร์ที่จะใช้ เพื่อบรรลุเป้าหมายการเติบโตอย่างยั่งยืน สามารถชักจูงให้พนักงานคู่ธุรกิจยอมรับ จึงจะมีพลังงานขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมาย

o ประการที่สอง ผู้นำองค์กรต้องเปิดทางให้ผู้ถือหุ้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ถือหุ้นและบริษัท ซึ่งความเข้าใจและการมีเป้าหมายร่วมกันเช่นนี้ จะช่วยลดแรงกดดันเรื่องผลกำไรระยะสั้นลง หรือข้อเรียกร้องอื่น ๆ จากผู้ถือหุ้น

o ประการที่สาม ผู้นำต้องจัดการ “ความยั่งยืน” อย่างเป็นพลวัตและปรับตัวอย่างเท่าทัน เพราะทุกอย่างไม่ได้หยุดนิ่ง กล่าวคือ ความสัมพันธ์ในทางธุรกิจแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นพื้นฐานที่จะไม่เปลี่ยนแปลง คือ ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ ความหวังดีต่อกัน ความไว้วางใจ และส่วนที่มีพลวัตพร้อมจะลงทุน และเปลี่ยนแปลงตามบริบทสังคมใหม่ ๆ ดังตัวอย่างที่ได้เสนอไปก่อนหน้านี้

ภาคธุรกิจในฐานะ “พลเมืองของโลก” เมื่อสังคมที่เราอยู่กำลังเผชิญกับปัญหาความไม่ยั่งยืนในมุมใดมุมหนึ่งในฐานะพลเมืองดี หรือ Good Corporate Citizens จึงมีหน้าที่ต่อสังคมตามศักยภาพ ไม่ว่าจะเป็นการไม่ซ้ำเติมปัญหา การหาหนทางที่ธุรกิจจะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสาธารณะ และหลายตัวอย่างที่กล่าวถึง ก็เลือกที่จะทำในสิ่งที่ทุกฝ่ายได้ประโยชน์โดยไม่เป็นภาระ

ผมขอฝากประเด็นที่ Paul Hawken หนึ่งในผู้บุกเบิกแนวคิดเรื่อง ความยั่งยืนเคยกล่าวในหนังสือเรื่อง The Ecology of Commerce ว่า “ธุรกิจและอุตสาหกรรมเป็นสถาบันเดียวในโลกที่มีพลังพอที่จะเปลี่ยนโลกได้ และผมเชื่อว่า ทุกท่านจะเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยซ่อมโลกใบนี้ให้สมบูรณ์ และน่าอยู่ไว้ให้ลูกหลานเรา”

โดย นายอริษฐ์ ตระกูลเดช

ผู้จัดการอาวุโส แผนกตรวจสอบบัญชี บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด

คณะกรรมการศูนย์ความรู้ด้านการสอบบัญชีในธุรกิจที่มีระบบ IT ที่ซับซ้อน ภายใต้คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการสอบบัญชี สภาวิชาชีพบัญชี

การสอบบัญชีด้วยวิทยาการวิเคราะห์ข้อมูล (Audit Data Analytics)

วิธีการสอบบัญชีในยุคที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล

ในสภาพแวดล้อมปัจจุบันที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก จนทำให้เกิดสภาพการณ์ที่เรียกว่า “Digital Disruption” ขึ้น ส่งผลให้การทำธุรกรรมเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว มีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น และมีปริมาณที่เพิ่มขึ้นแบบก้าวกระโดดจากในอดีต “ข้อมูล” (Data) กลายเป็นทรัพยากรที่มีค่าอย่างมากสำหรับกิจการและเป็นสิ่งที่ใช้ในการขับเคลื่อนธุรกิจหลาย ๆ ธุรกิจในปัจจุบัน ความคาดหวังของผู้ใช้การเงินต่อผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (ผู้สอบบัญชี) ที่จะตรวจพบรายการผิดปกติให้ครบถ้วนจึงมากขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน ในขณะเดียวกัน ผู้สอบบัญชีเองก็มีความพยายามที่จะตอบสนองต่อความคาดหวังดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง และด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับ “วิทยาการวิเคราะห์ข้อมูล” (Data Analytics) นี้จะเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้ผู้สอบบัญชีสามารถตอบสนองความคาดหวังของผู้ใช้การเงินในยุคที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลได้

อะไรคือวิทยาการวิเคราะห์ข้อมูล?

วิทยาการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) คือ “ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลมาประมวลผลด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การจำแนกกลุ่ม การดำเนินการทางสถิติ การวิเคราะห์แนวโน้ม การค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะประจำของข้อมูล ซึ่งอาจปรากฏไม่ชัดเจนนัก”¹ หรือหากกล่าวโดยสรุปก็คือ การนำซอฟต์แวร์มาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล (Data) ที่มีอยู่ให้ได้เป็นสารสนเทศ (Information) ที่มีประโยชน์ต่อผู้ใช้นั่นเอง และด้วยความก้าวหน้าของซอฟต์แวร์ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความสามารถมากขึ้น ใช้งานได้ง่ายขึ้น และรองรับขนาดข้อมูลที่ใหญ่ได้มากขึ้น ส่งผลให้การนำวิทยาการวิเคราะห์ข้อมูลมาใช้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างยิ่ง และเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้เกิด Digital Disruption ขึ้น

บทบาทของวิทยาการวิเคราะห์ข้อมูลต่อผู้สอบบัญชี

ข้อมูลที่ใช้กับวิทยาการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ไม่ได้หมายถึงข้อมูลเพียงแค่ส่วนใดส่วนหนึ่งของเรื่องที่ต้องการวิเคราะห์ แต่หมายถึงข้อมูลทั้งหมดของเรื่องนั้น เนื่องจากข้อมูลแค่ส่วนใดส่วนหนึ่งจะไม่สามารถให้ข้อมูลที่รอบด้านและหลากหลาย รวมถึงไม่สามารถแสดงความสัมพันธ์ต่าง ๆ ได้เพียงพอที่จะทำให้เกิดประโยชน์แก่กิจการในระดับที่เรียกว่า “การขับเคลื่อนด้วยข้อมูล” (Data-Driven) ได้ เช่นเดียวกันกับกิจการหากผู้สอบบัญชีได้รับ “ข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในการบันทึกรายการในงบการเงิน” มา ผู้สอบบัญชีจะเห็นรายละเอียดการบันทึกรายการ ความสัมพันธ์ของรายการรูปแบบรายการ และแนวโน้มของรายการทั้งหมดที่เกิดขึ้นในงบการเงินของกิจการได้ นำไปสู่การเพิ่มความเข้าใจของผู้สอบบัญชีในธุรกิจของกิจการ รวมถึงพบรายการผิดปกติและความเสี่ยงทั้งหมดในงบการเงินของกิจการ และสามารถวางแผนการตรวจสอบที่จัดการกับรายการผิดปกติหรือความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันทั่วถึง เกิดเป็นวิธีการสอบบัญชีในรูปแบบใหม่ ที่เรียกว่า “การสอบบัญชีด้วยวิทยาการวิเคราะห์ข้อมูล” (Audit Data Analytics)

¹คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา

ถึงแม้ว่าการใช้วิทยาการวิเคราะห์ข้อมูลจะช่วยให้ผู้สอบบัญชีเห็นรายละเอียดต่าง ๆ ของกิจการได้อย่างครบถ้วน แต่หัวใจของการสอบบัญชีด้วยวิทยาการวิเคราะห์ข้อมูลไม่ใช่การใช้วิทยาการวิเคราะห์ข้อมูลเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากเป็น “**การผสมผสานการใช้งานวิทยาการวิเคราะห์ข้อมูลเข้ากับวิธีการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี**” แก่นของวิธีการทำงานของผู้สอบบัญชียังคงเป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีเช่นเดียวกับวิธีการสอบบัญชีในปัจจุบัน แต่นำผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาเป็นหลักฐานประกอบการตรวจสอบเพื่อสนับสนุนการทำงานในทุกขั้นตอนตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนการตรวจสอบไปจนถึงสิ้นการตรวจสอบ โดยสามารถนำผลลัพธ์ดังกล่าวมาใช้งานเพื่อการวิเคราะห์เปรียบเทียบ การทดสอบโดยการปฏิบัติซ้ำ การทดสอบคำนวณ หรือการกระหายอดก็ได้ ขึ้นอยู่กับรูปแบบของผลลัพธ์ที่ออกแบบไว้ วิทยาการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานสอบบัญชีในขั้นตอนต่าง ๆ ได้ดังนี้

ขั้นตอนการวางแผนการตรวจสอบ

วิทยาการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถแสดงแนวโน้ม สัดส่วน และจำนวนรายการที่เกิดขึ้น รวมถึงเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างช่วงเวลา เช่น ข้อมูลเปรียบเทียบรายเดือน หรือรายปี เมื่อนำมาใช้ร่วมกับข้อมูลจากผู้สอบบัญชีได้รับจากผู้บริหารของกิจการหรือจากข้อมูลภายนอกอื่น ๆ จึงช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถเปรียบเทียบได้ว่าธุรกรรมที่เกิดขึ้นจริงเป็นไปตามข้อมูลที่รับมาหรือไม่ มีความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่ผู้บริหารไม่ได้แจ้งให้ทราบหรือไม่ รวมถึงมีความผิดปกติใดที่ควรต้องระมัดระวังเพิ่มเติมหรือไม่ ส่งผลให้ผู้สอบบัญชีสามารถทำความเข้าใจธุรกิจของกิจการได้ดีขึ้น สามารถกำหนดรายการบัญชีที่มีสาระสำคัญได้ถูกต้องยิ่งขึ้น ประเมินความเสี่ยงต่าง ๆ ได้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น วิเคราะห์เปรียบเทียบขั้นต้นได้ดีขึ้น และออกแบบวิธีการตรวจสอบได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

การทดสอบการควบคุม

วิทยาการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถแสดงความสัมพันธ์ จัดกลุ่ม และแสดงรูปแบบ (Pattern) ของข้อมูลออกมาได้ จึงช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถทำความเข้าใจทางเดินของรายการในแต่ละวงจรธุรกิจของกิจการได้ดีขึ้น ด้วยการนำประเภทของเอกสาร หรือบัญชีที่เกี่ยวข้องในวงจรนั้น ๆ มาสร้างเป็นผลลัพธ์ต่าง ๆ เช่น การบันทึกรายการใบแจ้งหนี้ตามบัญชีผู้ใช้งาน (User) การบันทึกบัญชีรายได้รายวัน หรือคู่บัญชีที่เกิดขึ้นจากใบแจ้งหนี้ เป็นต้น ทำให้ยืนยันได้ว่าข้อมูลที่ได้รับจากการสอบถามจากพนักงานของกิจการถูกต้องหรือไม่ รวมถึงช่วยให้เห็นความผิดปกติที่เกิดขึ้นซึ่งอาจจะไม่พบจากการทดสอบการควบคุมตามปกติ

การตรวจสอบเนื้อหาสาระ

ผู้สอบบัญชีสามารถใช้วิทยาการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิเคราะห์แนวโน้ม สัดส่วน ความสัมพันธ์ จัดกลุ่มรายการหรืออื่น ๆ ในบัญชีที่ต้องการตรวจสอบได้ ซึ่งผลลัพธ์จากวิทยาการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น สามารถใช้เป็น

- หลักฐานประกอบการตั้งค่าการคาดการณ์สำหรับตรวจสอบเนื้อหาสาระโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Substantive Analytical Procedures)
- การทดสอบรายละเอียด (Test of Details) ด้วยการทดสอบรายการทั้งหมด (100%) เช่น การตรวจรายการใบลดหนี้ที่เกิดขึ้นทั้งปี เป็นต้น
- ข้อมูลที่ช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถเลือกรายการสำคัญ (Key-Item) จากลักษณะเชิงคุณภาพได้ง่ายขึ้น

ทั้งนี้ เพื่อให้ใช้วิทยาการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอบบัญชีควรได้รับข้อมูลระหว่างปีมานำมาใช้ในขั้นตอนการวางแผนการตรวจสอบ และการทดสอบการควบคุมก่อน จากนั้นจึงขอรับข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบทั้งปีเพื่อใช้ในการตรวจสอบเนื้อหาสาระ

กิจการมีข้อมูลอยู่มากมายและหลากหลาย ซึ่งข้อมูลหลายประเภทไม่ได้เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชี จึงเป็นไปได้ที่กิจการจะให้ข้อมูลเหล่านั้นแก่ผู้สอบบัญชี ดังนั้น จึงเกิดคำถามสำคัญว่า “**ข้อมูลทั้งหมดใช้ในการบันทึกรายการในงบการเงิน**” ที่กล่าวว่ามีขอบเขตแค่ไหน คำตอบคงเป็น “**ข้อมูลบัญชีแยกประเภททั่วไป (GL)**” และ “**ข้อมูลบัญชีแยกประเภทย่อย (Sub-Ledger)**” นั่นเอง ทั้งนี้ ผู้สอบบัญชีสามารถใช้ข้อมูลบัญชีแยกประเภททั่วไปเพียงประเภทเดียวมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลก็ได้ เนื่องจากข้อมูลในบัญชีแยกประเภททั่วไปประกอบด้วยรายการลงบัญชีทั้งหมดของงบการเงินอยู่แล้ว ดังนั้น จึงสามารถให้ข้อมูลที่เพียงพอแก่ผู้สอบบัญชีในการสอบบัญชีด้วยวิทยาการวิเคราะห์ข้อมูล ถึงแม้ว่าจะขาดรายละเอียดบางประการ เช่น รายละเอียดของลูกหนี้ หรือสินค้าคงเหลือ เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องใช้ข้อมูลจากบัญชีแยกประเภทย่อยของแต่ละบัญชี แต่ผู้สอบบัญชีสามารถใช้ข้อมูลบัญชีแยกประเภททั่วไปเป็นจุดเริ่มต้นให้พิจารณาว่าต้องการข้อมูลบัญชีแยกประเภทย่อยใดมาวิเคราะห์เพิ่มเติมหรือไม่

รูปแบบของผลลัพธ์จากวิทยาการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้สอบบัญชีควรใช้

ปัจจุบันยังไม่มีกำหนดไว้ว่าผู้สอบบัญชีต้องออกแบบผลลัพธ์ในลักษณะใด เพื่อใช้กับงานสอบบัญชีเป็นการเฉพาะ ดังนั้น จึงขึ้นอยู่กับ การพิจารณาของผู้สอบบัญชีแต่ละคนว่าจะออกแบบผลลัพธ์อย่างไร ซึ่งโดยพื้นฐานความสามารถของซอฟต์แวร์ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น จะมีความสามารถในการให้ผลลัพธ์แก่ผู้ใช้งานในมุมมอง (View) หรือมิติ (Dimension) ที่หลากหลายด้วยการสร้างภาพผลลัพธ์ (Data Visualization) ในรูปแบบที่ต่างกัน ดังนั้น ผู้สอบบัญชีจึงควรใช้ความสามารถของซอฟต์แวร์เหล่านั้น ในการสร้างภาพผลลัพธ์ที่ตรงกับวัตถุประสงค์การตรวจสอบ ในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้สามารถพบเจอความผิดปกติที่เกิดขึ้นได้อย่างครบถ้วน รวมถึงอาจใช้แบบจำลอง หรือวิธีการทางสถิติเข้ามาช่วยออกแบบได้ด้วยเช่นกัน ตัวอย่างของผลลัพธ์ที่ผู้สอบบัญชีอาจออกแบบเพื่อนำมาใช้งาน เช่น

- **การใช้กราฟแท่งหรือกราฟเส้นเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรายการ:** ข้อมูลต่าง ๆ ของกิจการมักจะมีความเกี่ยวข้องกัน ไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลการบันทึกบัญชีที่จะต้องเป็นการลงบัญชีแบบคู่เสมอ ดังนั้น การได้ข้อมูล GL มาทำให้ผู้สอบบัญชีสามารถตรวจสอบความสัมพันธ์ของรายการทั้งหมดในแต่ละบัญชีของกิจการได้หรือรายชื่อบัญชีทั้งหมดที่มีคู่รายการกับบัญชีที่ต้องการตรวจสอบ เป็นต้น

- **การใช้กราฟเส้นวิเคราะห์แนวโน้มของรายการ:** ผู้สอบบัญชีสามารถนำข้อมูลที่มีอยู่มาสร้างเป็นกราฟเส้น เช่น ยอดคงเหลือรายเดือน ยอดเดบิตหรือเครดิตรายเดือนของแต่ละบัญชี เป็นต้น เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบว่าแนวโน้มที่เกิดขึ้นของแต่ละบัญชีเป็นไปตามข้อมูลที่เคยได้รับมาหรือไม่ รวมถึงสามารถใช้เปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้รับมาจากกิจการได้ว่าตรงกันหรือไม่

การปรับตัวเพื่อคุณภาพงานสอบบัญชีที่ดีขึ้นเพื่องบการเงินที่น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

ตามที่ได้กล่าวในช่วงต้นของบทความว่า เราอยู่ในช่วงเวลาที่เทคโนโลยีมีผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจเป็นอย่างมาก ผู้สอบบัญชีเองก็ควรมีการปรับตัวด้วยการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการทำงานเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำวิทยาการวิเคราะห์ข้อมูลเข้ามาใช้ในงานสอบบัญชีเป็นหนึ่งในวิธีที่สามารถทำได้จริงและมีโอกาสประสบความสำเร็จสูงในปัจจุบัน เนื่องจากซอฟต์แวร์ที่นำมาใช้สามารถหาได้ง่าย มีให้เลือกหลากหลาย และมีราคาที่ไม่สูงมากนัก หากข้อมูลของกิจการที่ตรวจสอบมีขนาดไม่ใหญ่มากจนเกินไป ซอฟต์แวร์ที่ผู้สอบบัญชีมีและใช้งานอยู่ เช่น Microsoft Excel เองก็สามารถนำมาใช้เป็นซอฟต์แวร์สำหรับวิทยาการวิเคราะห์ข้อมูลได้เช่นกัน เพียงแต่ผู้สอบบัญชีอาจจะต้องศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับฟังก์ชันที่สามารถนำมาใช้งานได้ ในขณะเดียวกัน กิจการเองก็ควรมีความเข้าใจวิธีการใช้งานเทคโนโลยีนี้เพิ่มขึ้น จึงจะมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้สอบบัญชีในขั้นตอนการดึงข้อมูลได้

ดังนั้น หากผู้สอบบัญชีมีความพร้อมที่จะศึกษาและปรับตัวเพื่อนำวิทยาการวิเคราะห์ข้อมูลมาใช้จริง อาจจะต้องใช้เวลาในการปรับเปลี่ยนเพื่อหาวิธีการใช้งานที่เหมาะสมกับกิจการที่ตรวจสอบ แต่หากสามารถนำมาใช้งานได้สำเร็จแล้ว วิทยาการวิเคราะห์ข้อมูลจะช่วยเพิ่มคุณภาพงานของผู้สอบบัญชี เพิ่มความเชื่อมั่นในการแสดงความเห็นต่องบการเงิน และทำให้เพิ่มความน่าเชื่อถือของงบการเงินต่อผู้ใช้งบการเงินมากขึ้นได้อย่างแน่นอน

โดยนายสันติ พงศ์เจริญพิทย์
อนุกรรมการควบคุมกำกับดูแลงานทะเบียน

ในปัจจุบันสิ่งแวดล้อม สังคมและการกำกับดูแล (ESG) ได้กลายเป็นประเด็นสำคัญและได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากหลายปีที่ผ่านมาโลกได้เผชิญ กับการเกิดภาวะโลกร้อนอย่างต่อเนื่องที่ส่งผลให้เกิดอุทกภัยจากการละลายของน้ำแข็งขั้วโลกเหนือ การเกิดไฟไหม้ป่าในเขตอนุรักษป่าไม้ของโลก และเกิดมลพิษก๊าซเรือนกระจกจากการเผาผลาญเชื้อเพลิงฟอสซิลผนวกกับต้นปี 2563 ที่ผ่านมามีทั่วโลกได้รับผลกระทบจากการระบาดของไวรัสโคโรนา (Covid-19) และยังคงระบาดต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้มนุษย์ต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตใหม่ (New Normal) เพื่อความอยู่รอดปลอดภัย และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทุกภาคส่วนของโลกอย่างรุนแรง ทั้งด้านมหภาคที่ส่งผลให้รายได้ต่อประชากรทั่วโลกตกต่ำลง และด้านจุลภาคที่ส่งผลให้ธุรกิจเอกชนจำนวนมากต้องหยุดการดำเนินงานในทันที ภัยพิบัติข้างต้นเหล่านี้สร้างความท้าทายต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนตามความคาดหวังของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียของกิจการทุกกลุ่ม เช่น นักลงทุน พนักงาน ลูกค้า หน่วยงานกำกับดูแล และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ รวมถึงการรายงานทางการเงินของกิจการมีข้อกำหนดระบุให้กิจการต้องรายงานข้อมูลผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และการกำกับดูแล (ESG) รวมอยู่ด้วย และในขณะเดียวกันผู้บริหารของกิจการมองเห็นประโยชน์จากการให้ความสำคัญและการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงจากสิ่งแวดล้อม สังคมและการกำกับดูแล (ESG) รวมถึงการบริหารกิจการและแผนการจัดการธุรกิจของฝ่ายจัดการ

เนื่องด้วยผู้มีส่วนได้เสียของกิจการทุกกลุ่มและผู้ใช้ประโยชน์จากรายงานการเงินของกิจการให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และการกำกับดูแล (ESG) เพิ่มมากขึ้น จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารและผู้สอบบัญชีควรพิจารณาต่อไปว่าเรื่องดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจและสภาพแวดล้อมของการดำเนินงานของกิจการอย่างไร และเรื่องเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อการดำเนินงานและการรายงานทางการเงินของกิจการรวมถึงการตอบสนองความเสี่ยงและผลกระทบที่ได้รับจากสิ่งแวดล้อม สังคม และการกำกับดูแล (ESG) ที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งสิ่งแวดล้อม สังคม และการกำกับดูแล (ESG) นั้นครอบคลุมถึงเรื่องต่าง ๆ มากมาย ซึ่งอาจทำให้นักลงทุนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความเข้าใจที่แตกต่างกันและมักถูกใช้ไปในความหมายทดแทนกันกับคำว่าความยั่งยืน (Sustainability) และ/หรือความรับผิดชอบต่อองค์กรที่มีต่อสังคม (CSR) รวมถึงความเสี่ยงและผลกระทบต่อการดำเนินงานและการรายงานทางการเงินของกิจการเหล่านี้เป็นอย่างหลากหลายและแตกต่างกันไปประการซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะ ประเภท ที่ตั้ง และขนาดของกิจการนั้น ๆ ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการนำเสนอบทความนี้จะเน้นถึงการพิจารณาความเสี่ยงและผลกระทบที่เกิดจากเรื่องของสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อน (Related Climate Matters) ที่มีต่อกิจการ การดำเนินงานของกิจการและการรายงานทางการเงินของผู้สอบบัญชีโดยจะอธิบายแต่ละองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อม สังคมและการกำกับดูแล (ESG) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม

กล่าวถึงกิจการจะได้รับผลกระทบและการจัดการการบริหารความเสี่ยงและโอกาสเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างไร เช่น เรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเกิดการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ มลพิษ ของเสีย และกิจกรรมของกิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบด้านสังคม

ครอบคลุมเกี่ยวกับค่านิยมของกิจการและความสัมพันธ์ทางธุรกิจและหัวข้อต่าง ๆ เช่น แนวปฏิบัติด้านแรงงานที่เป็นธรรมการใช้แหล่งทรัพยากรที่เป็นธรรมเพื่อการผลิต คุณภาพ และความปลอดภัยของสินค้าที่ผลิตให้กับผู้บริโภคความเป็นธรรมด้านการใช้ทรัพยากรมนุษย์ เช่น เรื่องของสุขภาพและความปลอดภัยของพนักงาน นโยบายที่มีความหลากหลายที่ตีตเทียมและไม่มีการแบ่งแยกขององค์กร

องค์ประกอบด้านการกำกับดูแล

ครอบคลุมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับระบบกฎระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมาย แนวปฏิบัติและกระบวนการกำกับดูแลของหน่วยงานและการควบคุมโดยตรงของกิจการซึ่งรวมถึงหัวข้อต่างๆที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างและความหลากหลายของคณะกรรมการ ค่าตอบแทนผู้บริหาร การตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่สำคัญที่เกิดขึ้นใหม่ ความยืดหยุ่นขององค์กรและนโยบาย การปฏิบัติเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินและการต่อต้านการทุจริตและการติดสินบน

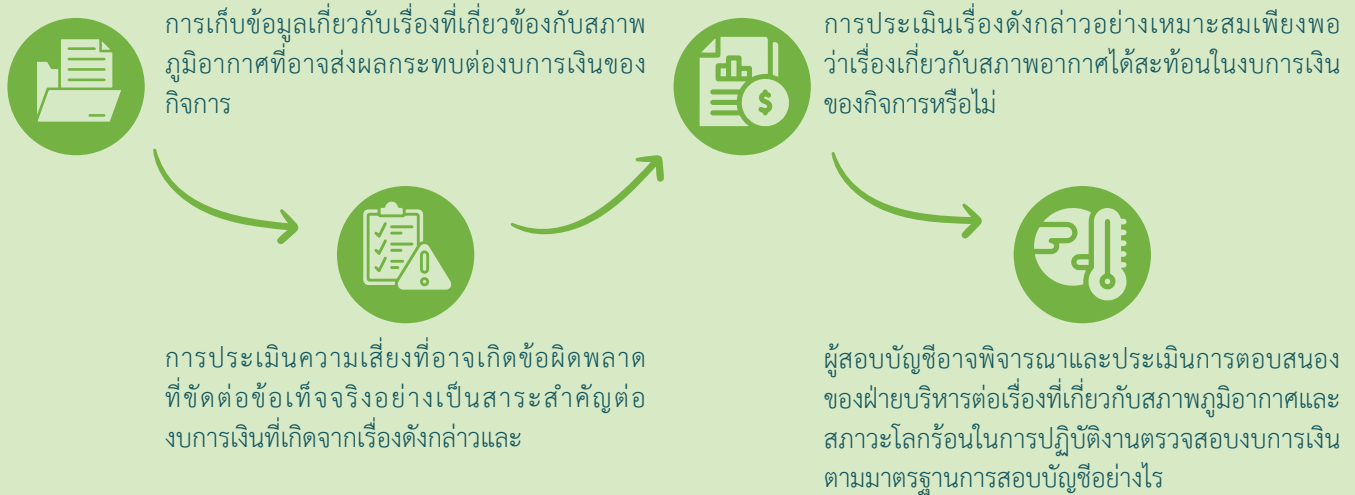
การพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศและสถานะโลกร้อนในการสอบบัญชีงบการเงินของผู้สอบบัญชี

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสถานะโลกร้อนเป็นหัวข้อที่มีความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพิ่มมากขึ้นและมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบเพิ่มขึ้นต่อกิจการทุกประเภทและทุกขนาด และยังส่งกระทบโดยตรงต่อการรายงานทางการเงินของกิจการและการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ซึ่งอาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับเหตุและปัจจัยหลายประการ สำหรับบางกิจการจะได้รับผลกระทบเกี่ยวกับเรื่องสภาพภูมิอากาศและสถานะโลกร้อนโลกร้อนมีแนวโน้มที่แพร่กระจาย ตัวอย่างเช่น กิจการประกันภัย กิจการการเงินหรือกิจการเพื่อการลงทุนในกิจการอื่น ๆ จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างกว้างขวาง สำหรับกิจการอื่น ๆ ได้รับผลกระทบจากเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศและสถานะโลกร้อนอาจถูกจำกัดอยู่เฉพาะการดำเนินงานของกิจการเท่านั้น ตัวอย่างเช่น ห่วงโซ่อุปทาน ต้นทุน ลูกค้า การจัดหาเงินทุน การประกันภัยหรือการปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศและสถานะโลกร้อนสามารถจัดประเภทได้ดังนี้

- **ความเสี่ยงทางกายภาพ (Physical Risks)** ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น การเกิดอุทกภัย ภัยแล้งและไฟป่าเป็นต้นหรือ
- **ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลง (Transition Risks)** ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจที่สืบเนื่องจากอาศัยเชื้อเพลิงฟอสซิลและแล้วได้เกิดการผลิการผลิตการปล่อยก๊าซเรือนกระจกซึ่งเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการอาศัยแหล่งที่เป็นทางเลือก (Alternative Sources)

ความเข้าใจเบื้องต้นเพื่อการวางแผนการปฏิบัติงานสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีควรทำความเข้าใจสิ่งที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและกระบวนการของฝ่ายบริหารโดยมีองค์ประกอบดังนี้

ความรับผิดชอบของผู้บริหาร

ผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนอการเงินของกิจการโดยถูกต้องตามที่ควร ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง ในการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่เป็นปัจจุบัน กิจการอาจพิจารณาเรื่องเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศและสถานะโลกร้อนที่เปลี่ยนแปลงในธุรกิจและสภาพแวดล้อมการดำเนินงานของกิจการ เมื่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นอาจมีผลกระทบอย่างเป็นสาระสำคัญต่อการรายงานงบการเงินของกิจการ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเรื่องสภาพภูมิอากาศควรถูกพิจารณาในบริบทของสภาพแวดล้อมโดยรวมที่กิจการดำเนินงานอยู่รวมถึงอุตสาหกรรม ระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายและปัจจัยที่เป็นเฉพาะของกิจการ ปัจจัยที่เป็นเฉพาะของกิจการสามารถแยกเป็นสามประเภทดังต่อไปนี้

ปัจจัยทางด้านอุตสาหกรรม ปัจจัยทางด้านอุตสาหกรรมในส่วนที่เป็นระดับของการแข่งขันในอุตสาหกรรมเดียวกัน ลูกค้า ความนิยมชมชอบ ความสัมพันธ์กับคู่ค้าที่เป็นพันธมิตร และการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่มาประยุกต์ใช้ในกิจการในบางอุตสาหกรรมหรือที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของบางกิจการอาจจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้การดำเนินงานทางธุรกิจของกิจการเหล่านั้น สามารถดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่มีปัจจัยจากเรื่องเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศและสถานะโลกร้อนที่รุนแรง เช่น การเกิดไฟป่าหรือการเกิดอุทกภัยเป็นต้น มาตรการของการตอบสนองต่อความเสี่ยงของกิจการเหล่านี้อาจทำให้เกิดค่าใช้จ่ายสูงในการตอบสนองต่อความเสี่ยงที่เป็นสาระสำคัญ (รวมถึงอาจมีการลงทุนเพื่อปรับปรุงพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีในระยะยาว) และอาจทำให้กิจการมีต้นทุนเพื่อการดำเนินงานสูงเพิ่มขึ้น อีกทางเลือกหนึ่งของกิจการในบางอุตสาหกรรมอาจต้องตัดสินใจล้มเลิกกิจการที่จะดำเนินงานต่อไปซึ่งทำให้ธุรกิจของกิจการเหล่านั้นต้องหยุดชะงัก และผลที่ตามมาคือความสูญเสียทรัพย์สินที่ได้ลงทุนไปแล้ว

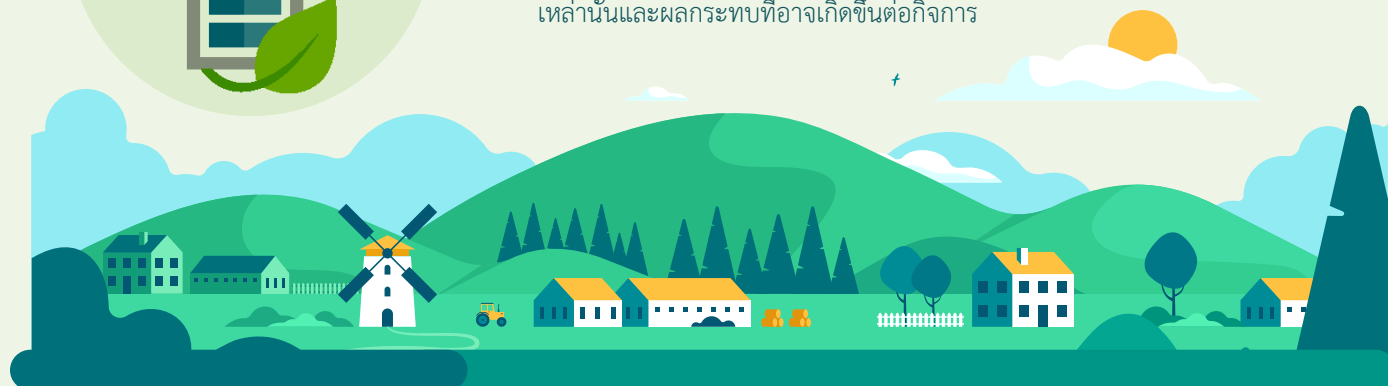
ปัจจัยทางด้านระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายและการเมือง เพื่อคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่กิจการดำเนินงานอยู่ยังคงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเน้น การเปลี่ยนแปลงเรื่องสภาพภูมิอากาศในปัจจุบัน บางกิจการอาจต้องเผชิญกับความไม่แน่นอน เกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่คุ้มครองสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงในอนาคต ตัวอย่างเช่น ระเบียบข้อบังคับและกฎหมายบางอย่างที่สร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจสำหรับ กิจการที่จะลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนต่อไป โดยการกำหนดค่าธรรมเนียมหรือภาษีในแหล่ง ที่มีการปล่อยมลพิษสูงในขณะเดียวกันก็อาจมีระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายอื่น ๆ อาจพยายามสร้างแรงจูงใจให้กิจการมีแนวทางการดำเนินงานเฉพาะเพื่อสร้างสภาพแวดล้อม ที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนแปลงโดยการลดการปล่อยมลพิษ หรือการปฏิบัติการใช้ประโยชน์ที่ดินในแนวทางที่มีความยั่งยืนต่อธรรมชาติมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงระเบียบข้อบังคับและกฎหมายหรือนโยบายคุ้มครองสภาพภูมิอากาศ อาจส่งผลกระทบต่อการผลิตในการผลิตสินค้าเชิงพาณิชย์อย่างกว้างขวางและหลากหลาย ตัวอย่างเช่น การกำหนดราคากำลังงาน ภาษีที่ก่อให้เกิดก๊าซคาร์บอน การปล่อยมลพิษ และมาตรฐานข้อบังคับทางการใช้พลังงานและเป้าหมายการอุตสาหกรรม ตัวอย่างเช่นในช่วงระยะเวลาปัจจุบันมีการเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วของระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวกับเรื่องสภาพภูมิอากาศในเขตอำนาจศาลในที่ต่าง ๆ ซึ่งนั่นหมายความว่ากิจการต้องตระหนักถึงกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวกับ สภาพภูมิอากาศที่มีอยู่หรือที่อาจจะถูกนำเสนอขึ้นใหม่ในอนาคตและขอบเขตของ กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับเหล่านั้นอาจส่งผลกระทบต่อกิจกรรมการดำเนินงาน ทางธุรกิจ การลงทุนและการจัดหาเงินทุนของกิจการได้อย่างเป็นสาระสำคัญ

ปัจจัยเฉพาะของกิจการ ฝ่ายบริหารอาจต้องพิจารณาถึงปัจจัยเฉพาะของกิจการ ตัวอย่างเช่น การเคลื่อนไหวของนักลงทุนหรือผลกระทบที่มีต่อกิจการของการเปลี่ยนแปลงที่เป็น ทางเลือกใหม่ของผู้บริโภคที่ต้องการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนแปลง ความต้องการของผู้บริโภคในการที่จะลดความต้องการผลิตภัณฑ์บางอย่างและสร้าง ความต้องการผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อผลักดันให้กิจการได้ใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ใหม่ที่มา จากนวัตกรรมใหม่ในการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งทำให้ความสำเร็จ ของกิจการที่จะบรรลุเป้าหมายอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยเฉพาะของกิจการอีกด้วย

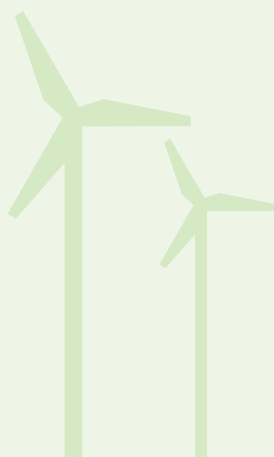
ความสามารถของกิจการในการที่จะได้รับเงินทุน กิจการอาจพบว่าเป็นประโยชน์ ในการพิจารณาความเสี่ยงที่เกี่ยวกับเรื่องสภาพภูมิอากาศในบริบทของการจัดการบริหาร ความเสี่ยงองค์กรโดยรวม (ERM) ของกิจการ การกระทำเช่นนั้นอาจช่วยฝ่ายบริหาร พัฒนาการตอบสนองที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นและมีความโปร่งใสที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับความเสี่ยง เหล่านั้นและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อกิจการ

ความรับผิดชอบของผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล

ผู้มีหน้าที่ด้านกำกับดูแลมีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลทิศทางการลงทุนของกิจการโดยรวม และการผูกพันที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของกิจการ ซึ่งรวมถึงการกำกับดูแลกระบวนการรายงานทางการเงินและการสอบบัญชีเพื่อบุคคลภายนอก ดังนั้น ผู้มีหน้าที่ด้านกำกับดูแลจึงมีบทบาทในการพิจารณาความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศและกระบวนการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศของกิจการ ตัวอย่างของความรับผิดชอบของผู้มีหน้าที่ด้านกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสภาพภูมิอากาศอาจรวมถึงการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงของฝ่ายบริหารและแผนการลดความเสี่ยงเหล่านั้น และทำความเข้าใจว่าฝ่ายบริหารว่าความเสี่ยงที่เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศอาจส่งผลกระทบต่อนโยบายการบัญชีที่เป็นสาระสำคัญของกิจการอย่างไร การประมาณการทางบัญชีในการตั้งงบประมาณและหรือภาระหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นในการที่จะจัดสรรทรัพยากรในการตอบสนองต่อความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นหรือการเยียวยาความเสี่ยงให้อยู่ในระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้และการเปิดเผยอย่างเพียงพอและเหมาะสมในงบการเงินเพื่อบุคคลภายนอก กิจการอาจอยู่ในระหว่างขั้นตอนการพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศที่เกี่ยวข้องกับการรายงานทางการเงินและสิ่งสำคัญยิ่ง ผู้ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลควรทำความเข้าใจสถานะปัจจุบันของกิจการเกี่ยวกับเรื่องสภาพภูมิอากาศดังกล่าวและกระบวนการพิจารณาความเสี่ยงและโอกาสในอนาคตที่อาจเกิดขึ้นอันมีผลมาจากเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ นอกจากนี้ วิธีการดำเนินการตอบสนองต่อผลกระทบเรื่องที่เกี่ยวข้องอาจมีความแตกต่างกันไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของกิจการที่ดำเนินงานอยู่และการเปลี่ยนแปลงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศที่เกี่ยวข้องกับที่ตั้งของกิจการ ผู้มีหน้าที่ในด้านกำกับดูแลอาจต้องหารือเรื่องเหล่านี้กับผู้สอบบัญชี ตัวอย่างเช่น การทำความเข้าใจว่าความเสี่ยงที่เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศได้มีการพิจารณาในการตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกที่เกี่ยวข้องอย่างไร การเจรจาสองทางระหว่างผู้มีหน้าที่ในด้านกำกับดูแลและผู้สอบบัญชี เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ซึ่งทำให้ผู้สอบบัญชีสามารถเข้าใจถึงวิธีการระบุและการจัดการการบรรเทาความเสี่ยงในระดับการกำกับดูแลของฝ่ายบริหาร

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี

ผู้สอบบัญชีมีหน้าที่ในการวางแผนและปฏิบัติงานการตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่า งบการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ เพื่อให้ผู้สอบบัญชีสามารถรายงานการสอบบัญชีโดยการแสดงความเห็นว่างบการเงินมีความถูกต้องในส่วนที่เป็นสาระสำคัญมากน้อยเพียงใด งบการเงินที่ได้ตรวจสอบนั้นจัดทำขึ้นโดยผู้บริหารของกิจการตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง ผู้สอบบัญชีควรพิจารณาความเสี่ยงที่เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศที่อาจส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดเกณฑ์ความเป็นสาระสำคัญ (Audit Gauge Materiality) ในการวางแผนและปฏิบัติงานการตรวจสอบความเป็นสาระสำคัญของผู้สอบบัญชีตามมาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี กำหนดให้ผู้สอบบัญชีทำความเข้าใจกับธุรกิจและสภาพแวดล้อมของกิจการที่ตรวจสอบและประเมินความเสี่ยงของข้อมูลที่มีข้อผิดพลาดที่ขัดต่อข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญที่มีต่อกิจการรวมถึงการทำความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์โดยเฉพาะเรื่องของการทำความเข้าใจว่าฝ่ายบริหารมีกระบวนการระบุและการประเมินความเสี่ยงและการตอบสนองต่อความเสี่ยงที่เป็นสาระสำคัญที่มีต่อกิจการอย่างไร รวมถึงความเสี่ยงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ ซึ่งอาจช่วยให้ผู้สอบบัญชี ในการปฏิบัติงานการตรวจสอบบัญชี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการระบุความเสี่ยงเพื่อพิจารณาว่าผลกระทบของความเสี่ยงดังกล่าวที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงของงบการเงินของกิจการหรือไม่ และพัฒนาวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมเพื่อตอบสนองความเสี่ยงที่ประเมินไว้ ตัวอย่างเช่น การทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมธุรกิจของกิจการและกระบวนการประเมินความเสี่ยงของกิจการผู้สอบบัญชีอาจพบว่าข้อมูลที่ได้รับมีประโยชน์เกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

- กิจกรรมได้มีการพิจารณาความเสี่ยงและโอกาสที่เกี่ยวกับเรื่องสภาพภูมิอากาศหรือไม่และอย่างไร
- ขอบเขตของการความเข้าใจและการรับรู้ของผู้บริหารที่เกี่ยวกับเรื่องสภาพภูมิอากาศและผลกระทบต่อกิจการ อุตสาหกรรมและที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของกิจการที่ดำเนินงานอยู่อย่างไร
- กิจกรรมมีการพิจารณาอย่างไรถึงผลกระทบเรื่องที่เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศที่อาจมีต่อภาวะเศรษฐกิจมหภาค เช่น อัตราเงินเฟ้อที่อาจเกิดขึ้นเมื่อเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศส่งผลให้เกิดเหตุการณ์ขึ้นใหม่ ตัวอย่างเช่น การหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทานทำให้เกิดการขาดแคลนส่วนประกอบที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ ความไม่เพียงพอของการผลิตสินค้าทำให้ราคาของสินค้าเพิ่มขึ้น และในบางกรณีอาจทำให้ผู้บริโภคได้เปลี่ยนไปบริโภคสินค้าอื่นทดแทนสินค้าที่เคยบริโภคอยู่
- กระบวนการระบุของฝ่ายบริหารในด้านการดำเนินงาน คู่ค้าทางธุรกิจหรือด้านการตลาดที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงรสนิยมของผู้บริโภคไปในทางเลือกสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงที่อาศัยเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ (Low – Carbon Economies) เพื่อการลดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงทางเลือกของกิจการไปในทิศทางที่ปล่อยก๊าซคาร์บอนต่ำ
- ขอบเขตของเวลาในการพิจารณาการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศที่มีผลกระทบต่อทางการเงินจากการที่ได้อะลุและประเมินความเสี่ยงอย่างไรและประมาณการงบประมาณเพื่อที่จะใช้ในโครงการและกระบวนการรายงานทางการเงิน
- พิจารณาการลงมือทำของฝ่ายบริหารมีอะไรบ้างเพื่อให้มีความมั่นใจว่ากิจการได้มีการปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นใหม่ และการเปิดเผยข้อมูลในรายงานงบการเงินที่เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศอย่างเพียงพอและเหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินและระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- พิจารณาแผนการลดคาร์บอนของฝ่ายบริหาร (ถ้ามี)

ตามมาตรฐานสอบบัญชีกำหนดให้ผู้สอบบัญชีมีวิธีการประเมินความเสี่ยงรวมถึงการสอบถามฝ่ายบริหาร และบุคคลอื่นที่เหมาะสมภายในกิจการและรวมถึงบุคคลภายในหน่วยงานการตรวจสอบภายใน (หากมีหน้าที่อยู่) เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวข้างต้น ตามความเหมาะสมซึ่งอาจรวมถึงสอบถามด้านการดำเนินงาน กฎหมาย หรือการพัฒนาเพื่อผลิตสินค้า นอกจากนี้ทำการสอบทานข้อมูลภายในหรือภายนอกที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น ข้อมูลที่เปิดเผยเรื่องผลกระทบที่เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ ข้อมูลที่เปิดเผยในข้อมูลอื่น รายงานความยั่งยืนที่ทำแยกต่างหาก หรือข้อมูลการสื่อสารผ่านประชาสัมพันธ์และผ่านทางเว็บไซต์ เป็นต้น การปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีดังกล่าวข้างต้น ช่วยให้ผู้สอบบัญชีมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพอากาศที่อาจส่งผลกระทบต่อกิจการและ สภาพแวดล้อมของกิจการ ความรู้และความเข้าใจที่ได้จากขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงเพื่อเป็นพื้นฐานในการระบุ ความเสี่ยงรวมถึงความเสี่ยงที่เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศที่อาจส่งผลกระทบต่อกิจการและงบการเงินของกิจการ และการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว อาจก่อให้เกิดการแสดงข้อมูลที่อาจให้เกิดข้อผิดพลาดและขัดต่อข้อเท็จจริง ที่เป็นสาระสำคัญต่องบการเงินหรือไม่ นอกจากนี้ มาตรฐานการสอบบัญชีกำหนดให้ผู้สอบบัญชีมีการออกแบบวิธีการ ตรวจสอบและการปฏิบัติงานการตรวจสอบโดยรวม เพื่อตอบสนองความเสี่ยงที่เป็นสาระสำคัญที่ได้รับไว้ในขั้นตอนของ การวางแผนและการปฏิบัติงานการตรวจสอบความเป็นสาระสำคัญโดยรวมของงบการเงิน ว่าได้แสดงข้อมูลผิดพลาด ที่อาจขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในระดับงบการเงินหรือไม่และอย่างไร และออกแบบการตรวจสอบเพิ่มเติม โดยการกำหนดลักษณะ ระยะเวลา และขอบเขตตามพื้นฐานความเป็นสาระสำคัญของรายการทางบัญชีและ การตอบสนองต่อความเสี่ยงของการแสดงข้อมูลที่ผิดพลาดที่อาจขัดต่อข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญ

โดย พศ. ดร.ไพรัช พรพันธุ์เดชวิทยา
ประธานคณะกรรมการบริหารสำนักงานสภามหาวิทยาลัย
ประธานสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต, ผู้สอบบัญชีภาษีอากร

พศ. ดร.พรกัญญา ชุ่มเมืองปิก
รองประธานคณะกรรมการบริหารสำนักงานสภามหาวิทยาลัย
และรองคณบดีฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพ คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ที่ไม่ควรมองข้ามในยุคดิจิทัล

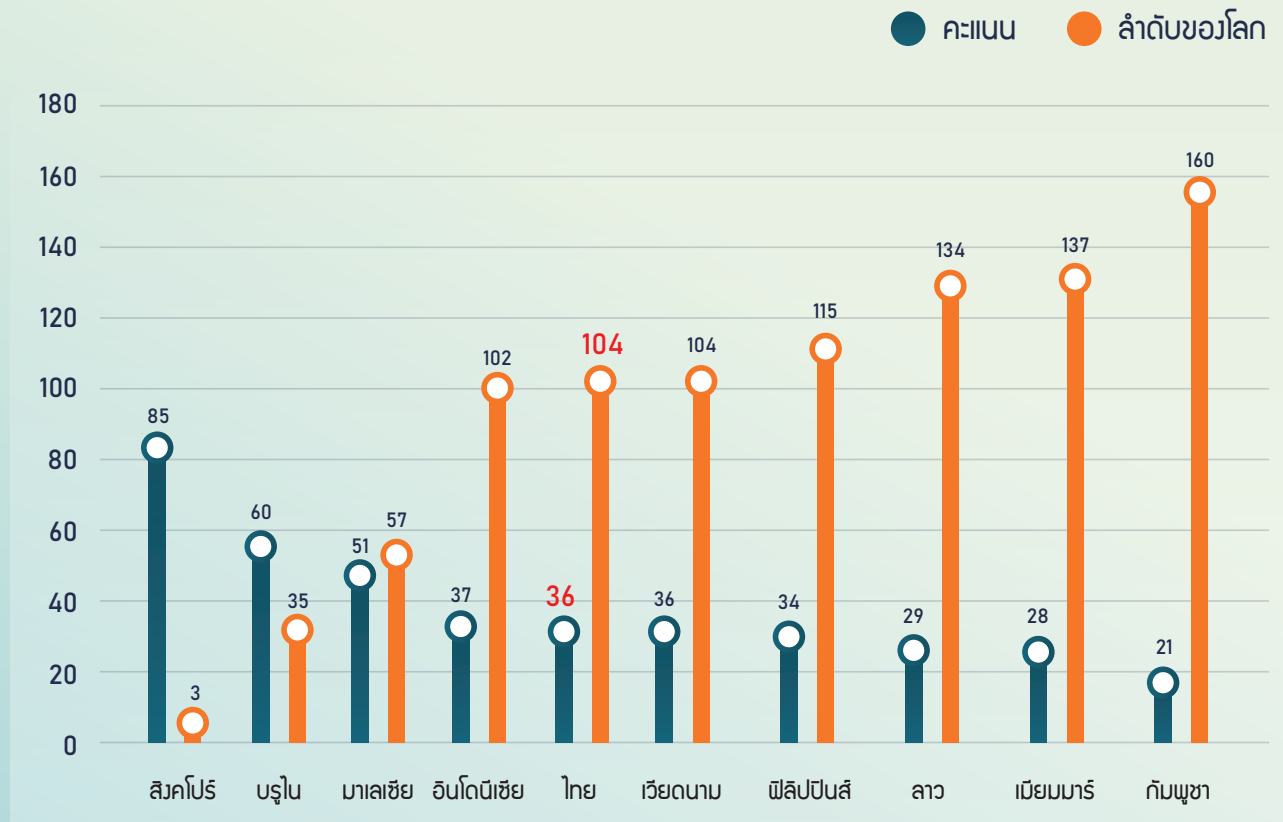
“ดิจิทัล (Digital)” คำ ๆ นี้เป็นคำที่ให้ทั้งคุณและโทษ การเข้ามาของคำ ๆ นี้ มีบทบาทสำคัญและส่งผลต่อประเทศต่าง ๆ มากมายรวมทั้งประเทศไทย คุณประโยชน์มีนับไม่ถ้วน ทำให้โลกแคบลง การสื่อสารกว้างไกล รวดเร็ว ฯลฯ แต่ก็มีผลกระทบทางลบเกิดจากการใช้ไปในทางที่ผิด ทำให้เกิดการทุจริต ทำลายเศรษฐกิจไปทั่ว ก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมในทุก ๆ ด้าน

วิชาชีพบัญชีก็เป็นหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจาก **“ดิจิทัล (Digital)”** ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานด้านบัญชี ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติงานทั้งการทํานิติบัญชี วางระบบบัญชี การสอบบัญชี การตรวจสอบภายใน และอื่น ๆ มุ่งมั่นเกี่ยวกับทักษะ ในยุคดิจิทัล ทั้งทักษะความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านบัญชี (Hard Skills) โดยการเพิ่มพูนทักษะเดิมที่มีอยู่ (Reskill) หรือปรับเปลี่ยนการปฏิบัติงานแบบเดิมโดยใช้วิธีการปฏิบัติงานแบบใหม่ (Upskill) ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเริ่มคุ้นเคยกับการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการปฏิบัติงานด้านบัญชี เช่น Blockchain, Internet of Things, Data and Analytics, และ Artificial Intelligence (AI)

เป็นต้น นอกจากทักษะ Hard Skill แล้วยังมีทักษะเชิงปฏิสัมพันธ์ (Soft Skill) ซึ่งเป็นทักษะเฉพาะตัวบุคคลที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีให้ความสำคัญและนำมาปฏิบัติงานด้านบัญชี เช่น ทักษะการปรับตัว ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร ทักษะการบริหารเวลา ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการเจรจาต่อรอง และทักษะการคิดเชิงออกแบบ เป็นต้น

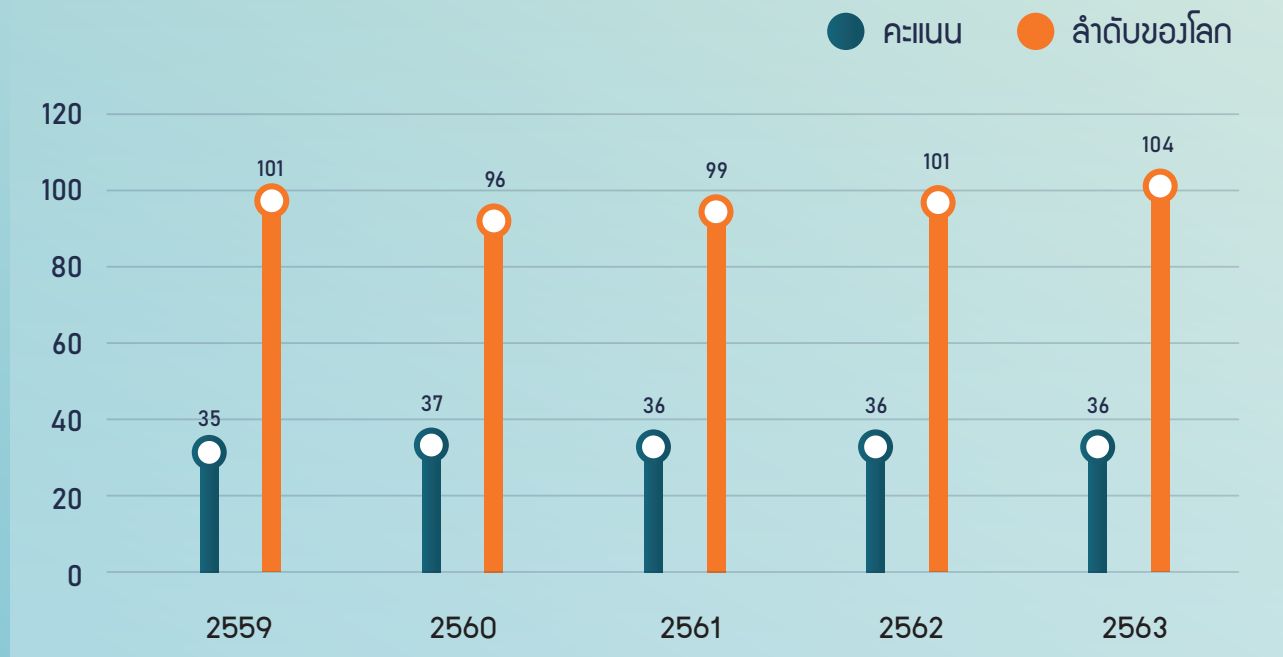
ข้อมูลจากองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International หรือ TI) ได้ประกาศคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต หรือ CPI (Corruption Perceptions Index :CPI) ประจำปี พ.ศ. 2563 จากจำนวน 180 ประเทศทั่วโลก ไทยก็ยังได้ 36 คะแนนเท่าเดิม (จาก 100 คะแนน) แต่อันดับลดลงไปอีก 3 อันดับ ไปอยู่อันดับที่ 104 จาก 180 ประเทศ แสดงว่าการทุจริตในปี 2563 ยังคงรุนแรงอยู่สอดคล้องกับผลสำรวจของ World Economic Forum (WEF) ที่ชี้ให้เห็นว่า อุปสรรคการลงทุนในไทยอันดับ 1 คือ การทุจริตคอร์รัปชัน และส่วนหนึ่งมาจากความก้าวล้ำของดิจิทัล และการขาดจรรยาบรรณของทุก ๆ วงการ ดังภาพที่ 1 และภาพที่ 2

ผลคะแนนดัชนี CPI ระดับอาเซียน ปี 2563

ภาพที่ 1 ผลคะแนนดัชนี CPI ระดับอาเซียน ปี 2563

ผลคะแนนดัชนี CPI ของประเทศไทย ปี 2559-2563

ภาพที่ 2 ผลคะแนนดัชนี CPI ของประเทศไทย ปี 2559-2563

ในกระแสของยุคดิจิทัลหากผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชียังมุ่งเน้นการใช้ทักษะในปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีเหมือนเช่นปฏิบัติกันมาจนมองข้ามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ซึ่งมีบทบาทสำคัญที่สืบสานและยึดถือกันมาตั้งแต่ในอดีต ก็จะส่งผลเสียต่อวงการวิชาชีพบัญชีและกระทบต่อประเทศไทยอย่างรุนแรงและแน่นอน ดังนั้น ถ้าผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีใช้จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีในการปฏิบัติงานด้านบัญชี วิชาชีพบัญชีจะได้ก้าวข้ามกับดักทางเทคโนโลยีที่เป็นสะพานเชื่อมสู่การทุจริตได้อย่างแท้จริง

การปรับเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ควรเริ่มจากความคิดของผู้ปฏิบัติวิชาชีพบัญชีที่จะมีจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีอยู่ในจิตวิญญาณของตนเอง จนนำไปสู่พฤติกรรมที่แสดงออกด้านจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานด้านบัญชีโดยอัตโนมัติ การตัดสินใจด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีเป็นกระบวนการและเหตุผลของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในการเลือกการตัดสินใจที่ดีที่สุดจากทางเลือกต่าง ๆ จำนวนมากมายหลังจากพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น จริยธรรม ศีลธรรม คุณธรรม ความดี มีดีของความถูกต้อง ผลประโยชน์ คำสั่ง อิทธิพล อำนาจ เพื่อนพ้อง และพรรคพวก เป็นต้น เมื่อผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีต้องเผชิญกับภาวะที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออกจากงานวิจัยที่เป็นที่ยอมรับทางด้านกระบวนการตัดสินใจทางจรรยาบรรณวิชาชีพ ในปี 1986

โดย Rest ได้พัฒนางานวิจัยของเขาจากผลงานของ Lawrence Kohlberg (1969, 1980) ซึ่งบทสรุปของการค้นพบมีความเกี่ยวข้องอย่างชัดเจนกับทฤษฎี (Theory) ของ Kohlberg ซึ่ง Rest ได้ออกแบบโมเดลกระบวนการทางจิตวิทยาพื้นฐาน (Basic Psychological Processes Model) 4 ขั้นตอน สำหรับการตัดสินใจทางจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพเพื่อที่จะประพฤติตนอย่างมีจรรยาบรรณ กระบวนการทางจิตวิทยาเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ถึงสถานการณ์ทางจรรยาบรรณวิชาชีพ (การตระหนักรู้ - Awareness) การพิจารณาทางจรรยาบรรณวิชาชีพ (การพิจารณา - Judgment) ความตั้งใจทางจรรยาบรรณวิชาชีพ (ความตั้งใจ - Intention) และการกระทำหรือพฤติกรรมในการตัดสินใจทางจรรยาบรรณวิชาชีพ (พฤติกรรม - Behavior) ดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 โมเดลกระบวนการตัดสินใจทางจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ

ภาพที่ 3 ชี้ให้เห็นกระบวนการตัดสินใจทางจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยเริ่มจากการตระหนักรู้ (Awareness) ถูกตีความไปยังสถานการณ์ที่กำหนดว่าเป็นปัญหาทางจรรยาบรรณที่เกิดจากการตระหนักว่าปัญหาทางจรรยาบรรณมีอยู่ในสิ่งที่กำลังตัดสินใจที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ขั้นตอนนี้ยังรวมถึงการกำหนดการดำเนินการที่เป็นไปได้ในสถานการณ์ที่มีอยู่ ซึ่งได้รับผลกระทบจากทางเลือกแต่ละทางและผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากแต่ละคนต้องเผชิญกับปัญหาด้านจรรยาบรรณคนกลุ่มเดียวกันจึงอาจมีปฏิกิริยาตอบสนองต่างกันในเวลาที่แตกต่างกัน ภายใต้สถานการณ์ที่แตกต่างกัน หรือ

ในสถานที่ต่างกัน ขั้นตอนที่ 2 การพิจารณา (Judgment) หมายถึง ความอ่อนไหวของใครบางคนในสิ่งที่ถูกต้องทางจรรยาบรรณท่ามกลางทางเลือกที่มีอยู่ ดังนั้นจึงเป็นสัญลักษณ์ของสิ่งที่บุคคลควรทำตามหลักจรรยาบรรณในสถานการณ์ใดกรณีหนึ่งโดยเฉพาะ โดยพิจารณาว่าอะไรคือสิ่งที่ดีตามบรรทัดฐานที่เรารู้ว่าดี มองเห็นความถูกต้อง ยุติธรรม และเที่ยงธรรม ขั้นตอนที่ 3 ความตั้งใจ (Intention) อธิบายว่า

เมื่อบุคคลหนึ่งรู้ว่าอะไรคือสิ่งที่ถูกต้อง และเขา/เธอ กำหนดความเต็มใจอย่างแน่วแน่ที่จะจัดลำดับความสำคัญของ ค่านิยมทางจรรยาบรรณที่สัมพันธ์กับค่านิยมอื่น ๆ ว่าต้องทำ อย่างไร และขั้นตอนสุดท้าย พฤติกรรม (Behavior) ซึ่งให้เห็นถึง ความจำเป็นของบุคคลที่จะต้องมีความพากเพียรและอดทนเพียง พอที่จะปฏิบัติตามโดยเจตนาที่จะประพฤติตนมีจรรยาบรรณ แม้ในสถานการณ์ที่ยากลำบากที่สุด มีอุปสรรคมากมาย ทั้งด้านผลประโยชน์ส่วนตน ด้านผู้ที่เคยหรือกำลังจะเป็นผู้สนับสนุน ด้านความคุ้นเคย และด้านการข่มขู่จากผู้มีอิทธิพลหรือมีอำนาจ โดยแต่ละขั้นตอนมีแนวคิดที่แตกต่างกันออกไป และไม่สามารถ สรุปรวบรัดลงในขั้นตอนเดียวได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีจึง เป็น **“ทางรอด”** ของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี หรือเป็นเกราะ ป้องกันให้กับผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีและวงการวิชาชีพบัญชี ดังนั้น จึง **“ไม่ใช่ทางเลือก”** ที่ถูกมองข้าม ดังนั้นต้องเกิดความร่วมมือ ร่วมใจอย่างแท้จริงในการทำให้จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีเกิดขึ้นและ เข้มแข็ง ไม่ใช่แค่ **“เสือกระดาษ”** หรือเป็น **“วัวหายล้อมคอก”**

ไม่สำคัญว่า...ดิจิทัล
ก้าวไกลแค่ไหน
แต่ที่สำคัญกว่าคือ...
ปณิธานสืบสาน
จรรยาบรรณวิชาชีพ

รายการอ้างอิง

เดลินิวส์ (2564). [ออนไลน์]. ข่าวการเมือง. [สืบค้นวันที่ 7 ธันวาคม 2564]. จาก <https://www.dailynews.co.th/politics/821924/>

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2564). ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชีว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2561.

สืบค้นจาก www.acpor-std.tf.ac.or.th

Rogosic, A. (2021). Examining the Threats to Compliance with the Accounting Ethics Principles. Economic and Social Development: Book of Proceedings, 87-95.

Moinuddin, M., Hirani, F., Nasab, H., & Hassan, S. (2021). Analyzing the most effective indicators of accountant professional ethics: the inevitable necessity for assessing the safe behavior of accountants. Occupational Medicine Quarterly Journal, 13(1), 62-80.

Kueket, P., Promtem, P., Saelaemae, S., Saau, K., Ama, N., Thanmook, W., & SaMae, I. A. (2021). Code of Ethics for Professional Accountants According to Islamic Beliefs. Psychology and Education Journal, 58(2), 2453-2461.

Malchev, B., & Bozhinovska Lazarevska, Z. (2021). New challenges of the IFAC International Code of Ethics. The case of the Republic of North Macedonia. Zeszyty Teoretyczne Rachunkowosci, (45 (2), 145-160.

Rest, J.R. (1986). Moral development: Advances in research and theory, New York: Praeger Publishers.

โดย นายชัคพัฒน์ นัสการ
Chief Thinking Officer, ThinkMate
และผู้ออกตั้งหลักสูตร The Magic Number

นายศุภรวิธ นัสการ
Director of Communications, ThinkMate

การบัญชีกับความยั่งยืน

“อ๊ะ อ๊ะ อย่าถึงขยะ ตาวิเศษกินนะ”

ถ้าใครรุ่นเดียวกับผม มันใจเลยครีว่าต้องไต่ยีนสโกลแกนนี้ ตั้งแต่ช่วงเด็ก ๆ และติดหูจนมาถึงตอนนี้

สโกลแกนข้างต้น มาจากโครงการตาวิเศษซึ่งเป็นโครงการที่จัดขึ้นโดยสมาคมสร้างสรรค์ไทย จากเจตนารมณ์ของ **คุณหญิงชดช้อย สโกลนพนิช** เพื่อจะส่งเสริมและรณรงค์ให้ประชาชนร่วมกันรักษาสภาพแวดล้อมของบ้านเมือง ตั้งแต่วันเด็กแห่งชาติ ปี 2527 และยังคงเจตนารมณ์มาจนถึงปัจจุบัน

ที่เปิดเรื่องนี้ขึ้นมาเพราะในช่วงหลายปีมานี้เราคงได้ยินคำว่า **“การพัฒนาที่ยั่งยืน”** (Sustainable Development) กันหนาหูมากขึ้น ทั้งจากสื่อมวลชน ภาครัฐองค์กรอิสระ นโยบายต่าง ๆ จากภาครัฐ ไม่เว้นแม้แต่การดำเนินงานภาครัฐกิจ ทั้งที่จริงแล้วเรื่องของความยั่งยืนถูกพูดถึงมาเป็นเวลานานแล้ว เช่นเดียวกับเรื่อง การทิ้งขยะข้างต้น แต่ที่วันนี้กลายมาเป็นกระแสหลักอาจเป็นเพราะถึงเวลาแล้วที่ทุกฝ่ายจำเป็นต้องเริ่มตระหนักและลงมือทำเพื่ออนาคตอย่างจริงจัง

“Brundtland Report” ปี 1987 ได้ให้นิยาม **“การพัฒนาที่ยั่งยืน”** ไว้ว่า **“วิธีการพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นหลัง”** เป้าหมายสูงสุดของแนวคิดนี้อยู่ที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรโลก โดยยังสามารถรักษาระดับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของมนุษย์ไม่ให้เกินศักยภาพการผลิตของธรรมชาติ และมุ่งเน้นความสมดุลระหว่างสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ แทนที่จะยึดเป้าหมายการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลักเหมือนวิธีการพัฒนาทั่วไป

หลายทศวรรษที่ผ่านมาเรามุ่งให้ความสำคัญกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ จนละเลยการให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับเรื่องความยั่งยืน ในวันนี้เองเราทุกคนต่างได้รับผลกระทบโดยตรงจากสิ่งที่เราร่วมกันก่อขึ้น เช่น ภัยพิบัติที่หนักขึ้นในแต่ละปี ชั้นบรรยากาศถูกทำลาย การขาดแคลน และแย่งชิงทรัพยากร ความเหลื่อมล้ำทางสังคม จนมาถึงเรื่องของโรคระบาดที่เกิดขึ้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้กลายเป็นปัญหาวางกว้างที่ไม่ใช่แค่ใครคนใดคนหนึ่งหรือประเทศใดประเทศหนึ่งต้องรับผิดชอบ แต่เราทุกคนที่มีส่วนร่วมกับเรื่องนี้ต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง เพราะไม่เช่นนั้นแล้วไม่เพียงแต่ระดับบุคคล ชุมชน ที่จะได้รับผลโดยตรง แต่มันยังจะลุกลามไปยังธุรกิจเศรษฐกิจในระดับประเทศและระดับโลกอีกด้วย

เมื่อพูดถึง **“ธุรกิจ”** ซึ่งเป็นตัวแปรหลักสำคัญในการก่อให้เกิดผลกระทบที่ได้กล่าวมาข้างต้น และส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจโดยตรง ทำให้ธุรกิจต้องมีส่วนในการรับผิดชอบต่อสังคมที่มากขึ้นตามไปด้วย เกือบ 20 ปีแล้วที่เราได้ยินคำว่า **“CSR: Corporate Social Responsibility”** หรือ **“ความรับผิดชอบต่อสังคม”** ซึ่งที่ผ่านมานั้นหลายธุรกิจมีการดำเนินการในประเด็นที่แตกต่างกันออกไป รวมถึงความเข้มข้นของการทำ CSR ก็เช่นกัน ส่วนใหญ่เป็นเพียงการดำเนินงานในลักษณะของโครงการที่บางครั้งอาจขาดความต่อเนื่อง เน้นการรับรู้สร้างความเชื่อมั่นผ่านการสื่อสารเพื่อสร้างภาพลักษณ์ ช่วยแก้ปัญหาได้ในบางประเด็น สร้างผลกระทบในวงแคบ และยังไม่เกิดการบูรณาการแบบองค์รวม (Holistic Integration)

ด้วยเหตุนี้เองเมื่อ “ความยั่งยืน” (Sustainability) กลายมาเป็นกระแสหลัก ส่งผลให้ภาคธุรกิจเกิดความตื่นตัวมากขึ้น โดยเฉพาะบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย บริษัทข้ามชาติ หรือบริษัทที่ได้รับการลงทุนจากกองทุน มีการปรับตัวให้สอดคล้องกับเรื่องดังกล่าว และพัฒนาแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้ตอบโจทย์ความยั่งยืนที่แท้จริง โดยเริ่มเปลี่ยนแนวคิดจากการบริหารจัดการเพื่อตอบสนองแก่ผู้ถือหุ้นให้มากที่สุด เปลี่ยนไปให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้เสียอื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น คู่ค้า พนักงาน ลูกค้า ชุมชน ตลอดจนสิ่งแวดล้อม จนมีแนวความคิดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อมาสนับสนุนในองค์กรต่าง ๆ ได้มีการจัดการความยั่งยืนอย่างมีระบบและนำไปใช้ได้จริง รวมถึงหน่วยงานหลักที่สำคัญที่สนับสนุนการขับเคลื่อนเรื่องความยั่งยืนดังตัวอย่างต่อไปนี้

หลักการ “ESG : Environmental Social Governance” (มิติสิ่งแวดล้อม มิติสังคม และมิติบรรษัทภิบาลหรือเศรษฐกิจ) ถูกนำมาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการองค์กรเพื่อความยั่งยืน และส่งต่อไปยังเรื่องการวัดผลของการดำเนินงานความยั่งยืนของแต่ละองค์กรอีกด้วย หน่วยงานกำกับหรือองค์กรอิสระหลายที่ได้นำหลักการนี้ไปใช้วัดความยั่งยืนทั้งภายในประเทศ และระดับสากล

สถาบันไทยพัฒน์ ก็ได้ทำการประเมินบริษัทจดทะเบียนที่มีการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล และมีการจัดลำดับบริษัทที่เรียกว่า “ESG 100” เพื่อให้นักลงทุนเห็นมิติของการจัดการเรื่องความยั่งยืนขององค์กร

นอกจากนั้นยังมี “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่จัดทำโดยองค์การสหประชาชาติ และประเทศสมาชิกเพื่อใช้เป็นกรอบการพัฒนาความยั่งยืนของโลกร่วมกัน และประเทศไทยก็นำมาจัดทำแผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เช่นกัน

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเองมีการจัดให้มี “รายชื่อหุ้นยั่งยืน” (THIS : Thailand Sustainability Investment) และจัดทำแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อเป็นอีกหนึ่งทางเลือกแก่นักลงทุนที่ต้องการลงทุนตามแนวทางของการลงทุนอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsible Investment)

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ที่พระองค์พระราชทานพระราชดำรัสแก่คนไทยนับตั้งแต่ พ.ศ. 2517 เพื่อเป็นแนวทางในประชาชนสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน แม้ว่าจะมีสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและกระทบต่อการดำรงชีวิตอยู่ตลอดเวลา และได้มีหลายองค์กรที่นำแนวคิดนี้มาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาองค์กรและธุรกิจให้เกิดความยั่งยืน

ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Move) Dow Jones Sustainability Indices (DJSI) มาตรฐานการรายงานงานความยั่งยืนระดับโลก GRI (Global Reporting Initiative) เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดล้วนแต่ผลักดันให้เกิดการพัฒนาขององค์กรต่อความยั่งยืน และเป็นส่วนช่วยแก่ Stakeholder และนักลงทุนใช้ในการตัดสินใจ

มาถึงตรงนี้ ผมว่าคุณ (นักบัญชี
เจ้าของกิจการ ผู้บริหาร นักลงทุน
หรือแม้แต่ผู้มีส่วนได้เสียคนอื่น ๆ)
คงจะตั้งคำถามแล้วว่า
การพัฒนาความยั่งยืนจะเกี่ยวข้องกับ
นักบัญชีอย่างไร?

อย่างที่ผมได้กล่าวไปข้างต้นว่าเรื่องของความยั่งยืนเป็นเรื่องของส่วนรวมไม่ใช่เรื่องของคนใดคนหนึ่ง องค์กรใดองค์กรหนึ่งหรือประเทศใดประเทศหนึ่ง ด้วยเหตุนี้เราทุกคนจึงต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง ดังนั้น ไม่ว่าคุณจะเป็นพนักงานในแผนกไหนก็ตาม คุณก็คือคนสำคัญที่มีส่วนช่วยต่อการขับเคลื่อน

ยิ่งเมื่อภาคธุรกิจเริ่มตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจที่ส่งผลต่อความยั่งยืนในทุกมิติแล้วนั้น การตั้งเป้าหมายและกำหนดกรอบในการดำเนินงานที่ชัดเจน การสร้างวัฒนธรรมแห่งความยั่งยืน ตลอดจนการสร้างการมีส่วนร่วมในองค์กรคือ ใบเบิกทาง แต่สิ่งสำคัญที่จะเป็นเครื่องมือชี้วัดความสำเร็จคือ ข้อมูล ดังนั้น “ฝ่ายบัญชี” หรือ “พนักงานบัญชี” ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อมูลและชุดตัวเลขของบริษัทจึงเป็นอีกหนึ่งหัวใจสำคัญ

“Triple Bottom Line” เป็นอีกหนึ่งแนวคิดในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวัดผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืน โดย John Elkington ผู้แต่งหนังสือภาษาอังกฤษที่กล่าวถึงการวัดผลการดำเนินงานเพื่อความยั่งยืนไม่ได้มีเพียงแค่ “กำไร” (Profit) เท่านั้น แต่ยังคงต้องดูถึงเรื่องการดูแลทางสิ่งแวดล้อมและโลกใบนี้ของเราทุกคน (Planet) และเกื้อกูลกับคนหรือสังคมอีกด้วย (People)

นอกจากนี้แล้ว ยังมีคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีเพื่อความยั่งยืน (SASB) เป็นองค์กรอิสระที่กำหนดมาตรฐานที่ส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่เป็นสาระสำคัญเพื่อตอบสนองความต้องการของนักลงทุนที่จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี 2554 โดยมุ่งเน้นเรื่องแม่บทการบัญชีเพื่อความยั่งยืนและรูปแบบการรายงานในการนำเสนอในรายงานประจำปี ในรูปแบบความสมัครใจ (Voluntary)

ในทุก ๆ ปี ที่แต่ละองค์กรต้องนำเสนอรายงานทางการเงินเพื่อแสดงผลการดำเนินงานหรือฐานะทางการเงินแก่ผู้ถือหุ้น นักลงทุน หรือผู้มีส่วนได้เสีย ในด้านการเงินที่สำคัญของกิจการแล้ว การรายงานความยั่งยืนเป็นอีกหนึ่งรายงานที่สำคัญต่อการเปิดเผยผลการดำเนินงานขององค์กรควบคู่ไปกับการรายงานทางการเงิน โดยวัตถุประสงค์หลักในการรายงานนั้น เป็นการเปิดเผยและสื่อสารการดำเนินงานขององค์กรที่คำนึงถึงเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ และการกำกับดูแลกิจการที่ดี ควบคู่ไปกับการดำเนินธุรกิจ และเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นมีสาระสำคัญ และเป็นเรื่องหลักที่เกี่ยวข้องกับองค์กรจริง ๆ โดยสอดคล้องกับเป้าหมายหลักขององค์กรในการทำธุรกิจ นอกจากนั้น ข้อมูลที่เปิดเผยควรมีประโยชน์ต่อองค์กรและนักลงทุนเพื่อใช้ในการตัดสินใจทางธุรกิจ รวมทั้งเรื่องความคุ้มค่าและต้นทุนที่ก่อให้เกิดการรายงานนั้น ๆ

แต่สิ่งที่สำคัญและเป็นความท้าทายขององค์กรในปัจจุบันนี้ คือ การจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานที่สอดคล้องตามเป้าหมาย ทั้งที่เป็นตัวเงิน และไม่ใช่ตัวเงิน มีคุณภาพ มีความเชื่อมโยง และเป็นระบบ ตลอดจนการวัดผลของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตในแง่มนุษย์ ผู้มีส่วนได้เสีย และธุรกิจ และคงปฏิเสธไม่ได้ว่า “หน่วยงานด้านบัญชีและการเงิน” ยังเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสนับสนุนองค์กรในการวางแผนกระบวนการ ในการเปิดเผยข้อมูลและการรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ภาพที่ชัดเจน ตลอดจนการนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมไปวิเคราะห์ และกำหนด ตัวชี้วัดในมิติต่างๆ เพื่อการวัดผลในระยะยาว และตอบโจทย์ การทำธุรกิจควบคู่ไปกับความยั่งยืนขององค์กรเพื่อสร้างคุณค่า ในระยะยาว

ผลสำเร็จของความยั่งยืนไม่ใช่แค่การบันทึกรายการที่เกิดขึ้น ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงินเท่านั้น แต่ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือวัฒนธรรมองค์กรที่ได้สร้างความตระหนักและปลูกฝังจิตสำนึก ในทุก ๆ คน ต่อการปฏิบัติงานให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาวจริง ๆ รวมทั้งกระบวนการการจัดเก็บข้อมูลและการเปิดเผยข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของการดำเนินธุรกิจ ยิ่งไปกว่านั้นการติดตามและปรับปรุงให้เหมาะสมตลอดการเดินทางของการทำธุรกิจจากรุ่นสู่รุ่น เพื่ออนาคตร่วมของพวกเราชาวมนุษย์ (Our Common Future for Future Life)

“ทักษะไร้ที่เป็นที่เป็นทาง” ในความคิดเมื่อผม วัยเด็ก ก็ถูกเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของกาลเวลา

“ทักษะไร้ที่เป็นที่เป็นทาง” ในความคิดช่วงวัยกลางคนนี้ ไม่เพียงแต่ทักษะในเชิงทักษะ แต่ต้องแยกทักษะให้ถูกถึง ไม่สร้างขยะเพิ่ม หรือหากสร้างขยะเพิ่มจะช่วยให้เกิดการย่อยสลายให้เร็วขึ้นได้อย่างไร และท้ายที่สุดขยะที่สร้างจะไม่ทำลายระบบนิเวศ และมีผลกระทบต่อคนรุ่นต่อไปได้อย่างไร

“ข้อมูล” จะเป็นภาพที่ชัดเจนของการพัฒนา ความยั่งยืน และผมเชื่อมั่นว่า “การบัญชี” จะเป็นส่วนหนึ่ง ในการพัฒนาความยั่งยืนอย่างแน่นอน

ติดตามเรื่องการจัดเก็บข้อมูลและตัวชี้วัดในเรื่อง ความยั่งยืนในฉบับถัดไป

โดย นายลักษณะน้อย พันธ์ศิริ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการบัญชีบริหาร
และกรรมการบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หลายแห่ง

และนางสุกราสินี กู่อ้อม
กรรมการในคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการบัญชีบริหาร
และ Head of Accounting Information Management
บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

กัมภาน

นางสุภัทรี นวลนาม ACMA, CGMA

Senior Manager - Accounting Information Management, SCG

นางสาววลัยพรรณ เพื่อนพันธ์ิน

Costing Team Leader-SFCG, Cement-Building Materials, SCG

และนายโกเมศ ชลินกร

Costing Specialist, SCGR, Cement-Building Materials, SCG

พูดคุยกันภาษาพี่น้อง... มุมมอง **Work from Home** กับความท้าทายระดับโลก (โรค) ในสไตล์นักบัญชี SCG

ตอนที่
2

“Work from Home (WFH) ตัวอยู่ไกล ใจใกล้กัน
ผ่าน Business Model IIUU Shared Services
Organization” คือ สิ่งสำคัญในการทำงานในรูปแบบ
WFH การจัดทำบัญชี วิศวกร และ การนำเสนอรายงาน
เพื่อการจัดการ ต้องเชื่อมโยงถึงกัน ด้วยการเข้าใจงาน
(Process) เข้าใจคน (People) และวางระบบพื้นฐานที่ดี
(Platform) ไม่ว่าจะวิกฤตใด ๆ พวกเรานักบัญชี
ถือเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนการขับเคลื่อนองค์กร
ให้ผ่านพ้นวิกฤตนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี

ใน ตอนที่ 1 พี่เขียนได้เล่าถึงการทำงานในรูปแบบ WFH
ในสไตล์นักบัญชี SCG ของสำนักงานบัญชีกลาง
บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ภายใต้การนำของ
นายพิชิต ลิ้มพันธ์เมธา ผู้อำนวยการสำนักงานบัญชีกลาง
และประธานคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการทำบัญชี ทั้งในด้าน
เครื่องมือ และระบบต่าง ๆ การบริหารจัดการคน และความท้าทาย
ในการทำงาน ในมุมมองของนักบัญชีต้นทูน นักบัญชีรายงาน
เพื่อการจัดการ และนักบัญชีทีม SCG Consolidation ไปแล้ว
ตอนที่ 2 นี้ พี่เขียนจะมาแบ่งปันมุมมองของพี่ ๆ น้อง ๆ นักบัญชี
SCG อีก 3 กลุ่ม คือ **Chief Accounting Officer (CAO)**
ผู้ดูแลงานบัญชีในภาพรวมของแต่ละบริษัท หรือกลุ่มธุรกิจ
Accounting System and Process Development (ASPD)
เสมือนเป็นหน่วยงาน IT ของบัญชีมีหน้าที่หลัก
ในการดูแล และพัฒนาเรื่องระบบงานทางบัญชีต่าง ๆ และปิดท้าย
ด้วยมุมมองของพนักงานใหม่ ว่าในวิกฤต Covid-19 นี้
อะไรคือความท้าทายในการทำงานของทั้ง 3 กลุ่ม และรับมือกับ
สถานการณ์นี้อย่างไร

ความท้าทาย คือบทพิสูจน์อีกขั้น

Chief Accounting Officer (CAO) จะมีบทบาท
เป็นผู้ดูแลงานบัญชีในภาพรวมของแต่ละบริษัท หรือกลุ่มธุรกิจ
จากการพูดคุยกับพี่ ๆ CAO ความท้าทายในบทบาทนี้ ก็คือ
การนำเสนอข้อมูลแก่ MD และคณะกรรมการของแต่ละบริษัท
ที่รวดเร็ว ตรงประเด็นกว่าเดิม เพราะในสถานการณ์วิกฤตเช่นนี้
ข้อมูลที่ธุรกิจได้รับจะมีปริมาณมากและหลากหลาย ดังนั้น
เราในฐานะนักบัญชีที่เป็นคู่คิดให้กับธุรกิจ (Business Partner)
จะต้องย่อยข้อมูล เลือกโฟกัสเรื่องที่มีผลกระทบเป็น Top Five
ปรับวิธีการนำเสนอให้กระชับ เป็น One Page ใช้เวลา 5 นาที
สื่อภาพได้ชัดเจน ช่วยชี้จุด และนำเสนอทางเลือกเพื่อให้ธุรกิจนำไป
วางแผนแก้ Game ต่อไป และอีกหนึ่งเครื่องมือที่สำคัญในบทบาท
ของ CAO ยุค New Normal ที่สอดคล้องกับแนวทางของ SCG
ในการเป็น Data Driven Organization ก็คือ การนำ Data
Analytics เข้ามาใช้ แม้จะ WFH เราก็สามารถแนะนำทีมใช้ Data
ที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ หา Value ความเชื่อมโยง ทำให้ธุรกิจ
เห็นข้อมูลจากอดีต ช่วยตั้งคำถาม และเชื่อมโยงไปสู่การคาดการณ์ว่า
มีจุดใดที่สามารถทำให้ดีขึ้นได้ในอนาคต ซึ่งการนำ Data Analytics
เข้ามาใช้ เป็นการนำวิธีการทางสถิติ และ Digital Technology
เช่น Basic Machine Learning เข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยทำให้
คำแนะนำมีความน่าเชื่อถือ และมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้จริงยิ่งขึ้น
นับเป็นอีกหนึ่งความท้าทายสำหรับ CAO ในการสนับสนุน
ตั้งโจทย์ให้แก่วิธีการให้นำ Data Analytics เข้ามาเป็นเครื่องมือ
ในการตัดสินใจทางธุรกิจได้ดียิ่งขึ้น

และอีกหนึ่งหน่วยงานที่สำคัญ ที่ขับเคลื่อนบัญชี SCG ของเราในช่วงวิกฤตให้บรรลุเป้าหมาย และสำเร็จไปได้ก็คือ **Accounting System and Process Development (ASPD)** ขอเปรียบเทียบให้เห็นภาพกับตัวละคร Q ในภาพยนตร์ James Bond พยัคฆ์ร้าย 007 หาก Q คือเบื้องหลังสำคัญของ Bond ในทุกภารกิจ จนมีคำกล่าวว่า “ไม่มี Q ก็ไม่มี Bond” หน่วยงาน ASPD ก็คือ Q ของนักบัญชี SCG เพราะ ASPD คือเบื้องหลังสำคัญที่คอยตระเตรียมอุปกรณ์ และดูแลระบบงานต่าง ๆ อยู่เคียงข้างนักบัญชี SCG ในทุกสถานการณ์เช่นเดียวกัน จากการพูดคุยกับพี่ที่ดูแลงานภาพรวม ASPD เล่าว่า **ความท้าทายของหน่วยงานนี้คือ จะทำอะไรให้ทีมบัญชี SCG ของสำนักงานบัญชีกลางทุกคน (100%) ทั้งในไทยและต่างประเทศ สามารถทำงานจากที่บ้านได้เป็นอย่างดี** ทีม ASPD ช่วยประสานงานจัดสรรจอ Monitor คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ เตรียมพร้อมให้ไปใช้ที่บ้าน การเปิด Port Internet ประสานงาน Vendor ที่ดูแล Application ต่าง ๆ ให้พร้อมใช้งาน และหัวใจสำคัญของระบบที่รองรับการทำงานจากที่บ้านภายใต้ระบบ Security ของ SCG ก็คือการเปิด VPN นี่แหละคือสิ่งที่ ASPD ต้องเตรียมความพร้อมเพื่อช่วยสนับสนุนการทำงานของทีมนักบัญชี SCG ทุกคน สำหรับ**ความท้าทายภายใน ASPD เอง** ช่วงที่ผ่านมามีการขึ้นระบบใหญ่ ๆ หลาย Project เดิมทำงานเป็น Face to Face ในการทดสอบเมื่อเจอปัญหาก็ช่วยกันแก้ไขได้เร็ว แต่เมื่อ WFH กระชั้นชิด ก็ต้องปรับกระบวนการทำงานพอสมควร ทำอย่างไรให้สามารถบริหารและติดตามความคืบหน้าของแต่ละ Project ให้ได้ตามแผน Go-live ได้ตามกำหนด ทำเคสต่าง ๆ ได้ครบถ้วน นอกจาก ASPD จะนำเครื่องมือมาช่วย เช่น สร้างกลุ่ม Microsoft Teams (MST) มีเว็บไซต์ให้เปิด Issue Log และตอบคำถามแล้ว สิ่งที่เป็น **Key Success Factor** ที่ทำให้ Project เดินต่อไปได้และประสบความสำเร็จ คือ การปรับ Mindset

ทำตามบทบาทของตัวเอง ช่วยเหลือกัน การยอมรับ และปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานใหม่ ๆ เพราะเมื่อมี Covid-19 แล้วทำเหมือนเดิมเราจะไปต่อไม่ได้ ซึ่งต้องขึ้นชมทีมงาน Key User และพี่ ๆ น้อง ๆ ผู้เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานอย่างมาก

จากที่ผู้เขียนเล่าถึงแต่ละหน่วยงานของบัญชี SCG ทุกคนจะคุ้นเคยกับการทำงานที่สำนักงานกันมาโดยตลอดก่อนจะต้องมาเจอการทำงานแบบ WFH ที่ทำให้ต้องปรับตัวกัน แต่สำหรับ**กลุ่มของพนักงานใหม่ที่เพิ่งเรียนจบ** เพิ่งเริ่มทำงานก็มาเจอ WFH แล้วจะรับมืออย่างไร? ผู้เขียนได้สัมภาษณ์น้องใหม่ที่เข้ามาในช่วง Covid-19 เล่าว่า **การไม่เคยเข้าสำนักงานเลย ไม่เคยเจอหัวหน้า หรือพี่ร่วมแผนกเดียวกันแบบ Face to Face นี่แหละคือ ความท้าทาย** น้องบางคนบอกว่า การสอนงานเรียนรู้หน้างานต่าง ๆ ระบบงานต่าง ๆ ทำความเข้าใจธุรกิจ ผ่าน MST อาจจะเข้าใจไม่ 100% เช่น ถ้านั่งอยู่ด้วยกันกับพี่ ๆ เมื่อสงสัยตรงไหนพี่ก็มาอธิบาย ชี้จุดให้เราเห็นภาพได้เลย แต่เมื่อต้อง WFH ก็ไม่สะดวกแบบนั้น ซึ่ง**อีกด้านหนึ่งก็มีความท้าทายในการติดต่อสื่อสารกับพี่ ๆ ที่ต้องการคุยหรือสอบถามงาน**น้องใหม่จะรู้สึกเกรงใจ เป็นกังวลว่าจะเข้าหาพี่ ๆ ได้ในช่องทางไหนบ้าง เพราะด้วยความที่ไม่เห็นหน้ากัน ไม่ได้อยู่ด้วยกันเลยทำให้ไม่รู้ว่าพี่ ๆ สะดวก พร้อมที่จะให้คำตอบหรือไม่ บางครั้งก็อาจจะทำให้ทำงานล่าช้าไป แต่น้องก็ได้แบ่งปันเทคนิคให้ฟังว่าจะอาศัยความเป็นเด็ก ความขี้เล่นของตัวเองในการเข้าหาขอคำแนะนำจากพี่ ๆ (แต่ก็ต้องดูด้วยว่าพี่เค้าอายุไม่ห่างจากเรามาก) ซึ่งผู้เขียนมองว่าหัวหน้า และพี่ร่วมแผนกถือเป็นส่วนสำคัญในการดูแลน้อง ที่ถึงแม้ตัวจะไกลกัน แต่เราก็สามารถทำให้**ความรู้สึกใกล้ชิดเป็นทีมเดียวกัน** เพื่อให้น้องคลายความกังวล และนี่ก็คืออีกมุมหนึ่งของความท้าทายในช่วง WFH

จะเกิดอะไรขึ้นกับรูปแบบการทำงาน เมื่อสถานการณ์ Covid-19 ดีขึ้น

จากการที่ผู้เขียนได้พูดคุยกับนักบัญชีหลาย ๆ หน่วยงาน คนส่วนใหญ่ไม่ต้องการ Work from Office (WFO) 100% นี่แหละคือ New Normal ที่แท้จริง บางคนอาจจะ WFH ตลอดไป ด้วยเชื่อว่า WFH ก็ได้ผลสำเร็จของงานเหมือน WFO แถมพ่วงด้วยข้อดีมากมาย ทั้งไม่ต้องเดินทางให้เสียเวลาไปกับการจราจรที่ติดขัดเหมือนได้เวลากลับคืนมา บางคนเล่าว่ามีเวลาได้เตรียมงานมากขึ้น บางคนว่าได้อยู่กับตัวเองมากขึ้น และบางคนก็อึดอัดหัวใจที่ได้อยู่กับครอบครัว Full-Time แต่อีกกลุ่มคนส่วนใหญ่ ก็อยากเดินสายกลาง คือ WFH บ้าง สลับกับ WFO หรือที่เรียกว่า Hybrid Workplace เพราะก็ชอบข้อดีของ WFH แต่ก็ต้องการเติมเต็มสีสันให้กับชีวิต เข้าสังคม สัมผัสความรู้สึกแบบ Face to Face เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิกในทีม ช่วยกันริเริ่ม Idea ใหม่ ๆ จึงอยากจะเข้าไปทำงานแบบ WFO หากคำตอบของเรื่องนี้เป็นแบบนี้แล้ว จะเกิดอะไรขึ้นกับรูปแบบการทำงาน เมื่อสถานการณ์ Covid-19 ดีขึ้น องค์กรจะบริหารจัดการเพื่อรับมือกับความต้องการที่หลากหลายนี้ได้อย่างไร

ผู้อ่านจะเห็นว่าในวิกฤตนี้ มีทั้งอุปสรรค และโอกาส มีความท้าทายก็มีการเรียนรู้ มีข้อดีก็มีข้อเสีย ซึ่งเป็นโจทย์ที่แต่ละองค์กรจะต้องศึกษา วิเคราะห์ลึกลงไป ทั้งในมุมของงานและคน เพื่อบริหารจัดการให้เหมาะสมอย่างยั่งยืนต่อไป และที่ขาดไม่ได้คือ เครื่องมือ Digital Technology ระบบการทำงานต่าง ๆ หากเรามีการปรับตัว ศึกษา วางแผน เรียนรู้ และพัฒนา มาโดยตลอดเมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤต เครื่องมือเหล่านี้ จะนำพาพวกเราและองค์กร สามารถผ่านวิกฤตนี้ไปได้อย่างดี เหมือนกับบัญชี SCG ที่เราพยายามปรับตัว พัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทำให้เราเป็นเรือบัญชีลำใหญ่ ที่พร้อมจะฝ่าความท้าทายในทุก ๆ วิกฤต

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า พุดคุยกันภาษาพี่น้อง...มุมมอง Work from Home กับความท้าทายระดับโลก (โรค) ในสไตล์นักบัญชี SCG ทั้ง 2 ตอน จะสะท้อนมุมมองการทำงานในรูปแบบ WFH ได้แบ่งปันข้อมูล ประสบการณ์ว่าพวกเราชาวบัญชี SCG มีเครื่องมือ ระบบงาน การบริหารจัดการดูแลคน และดูแลงานเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่ท้าทายนี้ได้อย่างไร ผู้เขียนหวังว่าจะเป็นประโยชน์ และสามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานของผู้อ่านในช่วงวิกฤตแบบนี้ได้...ขอขอบคุณทุกท่านอย่างยิ่งที่ติดตาม

“We can’t eradicate an endemic virus, but we can manage it just like we do with the common flu.”

เราไม่อาจกำจัดไวรัส Covid-19 ให้หมดไป แต่สามารถบริหารจัดการมันให้เหมือนที่เราทำกับไข้หวัดธรรมดาได้

นายกรัฐมนตรีลี เซียนลุง ของสิงคโปร์กล่าว

“WFH ก็วางมือกับงานบ้าง สร้างความสุขส่วนตัว พักผ่อน ให้อาชีพชีวิตก็อย่าหยุด เป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิต balance และถูกเติมเต็ม”

นพศักดิ์ จิตสกุลชัยเดช

Head of Accounting System and Process Development

“แรก ๆ เรามีช่องทางสื่อสารที่หลากหลาย มีการพูดคุยและปรับจนกับน้องในทีม ว่าวิธีไหนที่ทีม OK และ Happy มันไม่มีสูตรตายตัว”

นอมล บุนนาคุลนาค

Head of BAR-Polyolefins และ CAO-SCG Plastics, CAO-SCG Performance Chemicals

“ทีมร่วมกันออกแบบได้ ทั้งรูปแบบการทำงานและช่องทางการสื่อสาร เพื่อตอบโจทย์การทำงานร่วมกัน และตอบสนองความต้องการของลูกค้า”

ณัฏฐา แสงหล้า

CAO - Fibrous Business

“การเรียนงานช่วง WFH ต้องปรับตัว ทุ่มเทศึกษางานให้มากขึ้น”

มัทธกร เปลียนสมัย (new comer)

Business Analysis & Reporting accountant- Olefins

“WFH ก็เหมือนเรียนออนไลน์ เติมเต็มทักษะกาย ในการติดต่อสื่อสารกับพี่ ๆ”

อลิสา อินทะรังษี (new comer)

Costing accountant - Packaging

กรอบความคิด ของนักบัญชียุคใหม่

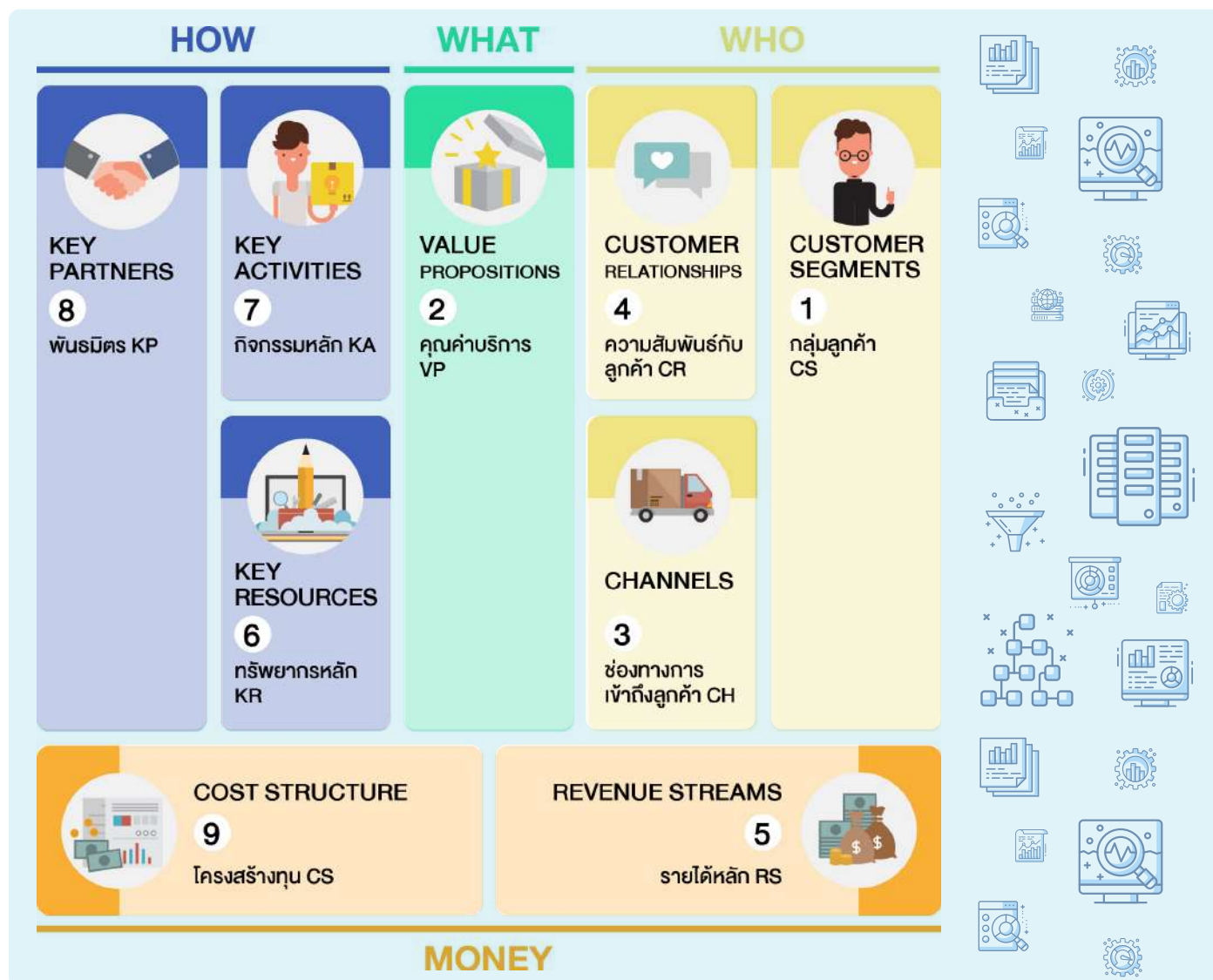
Mindset of Accountant

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั่วโลก ทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ตลอดช่วงหลายปีที่ผ่านมา ส่งผลให้องค์กรธุรกิจต่างเร่งปรับตัวเพื่อความอยู่รอด นักบัญชีจึงเข้ามา มีบทบาทช่วยเหลือการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ ตั้งแต่ธุรกิจ Startup ไปจนถึงธุรกิจขนาดใหญ่ ให้ขับเคลื่อนองค์กรสู่ Next Normal

การประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จ ควรมีลักษณะการประกอบการเป็น Outsource แบบ Onsite Service ที่เต็มเปี่ยมด้วย พลังและความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน เพื่อให้เราสามารถก้าวสู่การเจริญเติบโต และการสร้างผลตอบแทนระยะยาวต่อลูกค้าและต่อองค์กรของเราด้วยความพร้อมของการบริหารจัดการ เพื่อให้ได้กระบวนการทำงานที่เป็นมาตรฐานสากล และมองเห็นโอกาสในการพัฒนาองค์กรเป็น Hybrid Working โดยการคัดสรรเทคโนโลยีที่เหมาะสมและก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับรูปแบบการทำงาน มาประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับ นักบัญชีไทยสู่สากล ด้วยมาตรฐาน ISO 9001 2015 ตาม ONE TOUCH Concept นักบัญชีควรนำหลักการ Design Thinking ซึ่งนับเป็น หัวใจสำคัญเพื่อการดำเนินธุรกิจให้ตอบสนองการทำงานแบบ Outside in อย่างเต็มประสิทธิภาพแก่ลูกค้าและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มมูลค่าธุรกิจ อันประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

และจากสิ่งนี้จึง เป็นจุดเริ่มต้นของการจัดทำ Business Model Canvas เพื่อใช้วิเคราะห์ความพร้อมในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งทางด้านบุคลากรและระบบการทำงาน ที่นำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงต้องสร้างสรรค์ Digital Tools โดยการพัฒนา Application คือ หนึ่งใน API ที่เป็นเครื่องมือในการ Import ข้อมูลจากฐานข้อมูลของลูกค้า ที่สามารถใช้งานได้กับทุกช่องทาง อย่างช่องทาง Online ผ่าน Platform ต่าง ๆ เช่น Shopee Lazada เป็นต้น การใช้งานระบบ ERP แบบ On Cloud การทำ Mapping Reconciliation โดยการเลือกใช้เครื่องมือ RPA ที่เหมาะสม มาจัดทำข้อมูลจำนวนมากที่มีลักษณะเหมือนเดิม

นำมาซึ่งผลลัพธ์ P&L Template ซึ่งสามารถแสดงผลในรูปแบบของ Template โดยดึงข้อมูลอัตโนมัติสรุปเป็น Dashboard เพื่อการนำเสนอข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytic) นักบัญชีควรให้บริการลูกค้าแบบหลากหลาย บนความเป็นไปได้สูงสุด ควรหาประสบการณ์ ที่ให้บริการลูกค้าทั้งภายในและต่างประเทศ ผ่านระบบ Network ที่รองรับการทำงานแบบ World Wide Connection ซึ่งถือเป็นการทำงานแบบไร้พรมแดน รวมถึงการที่นักบัญชีสามารถทำงานแบบ Hybrid Working : Any Where Any Time อีกทั้งลูกค้าสามารถเข้าถึงข้อมูลเป็น Big Data ในฐานเดียวกัน ผ่านระบบ Network แบบ Real-Time

การพัฒนาพร้อมกับลูกค้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มร่วมกัน โดยนักบัญชีควรพัฒนาร่วมกับนักพัฒนาซอฟต์แวร์ อาทิ ธุรกิจการขาย Online : Pick Pack Ship Till Back End เป็นการให้บริการลูกค้าแบบครบวงจรตั้งแต่การจัดทำระบบการจัดการเกี่ยวกับธุรกิจการขายสินค้าไปจนถึงการนำเสนอเงินจากการศึกษาและเข้าใจ Pain Point ของการประกอบกิจการ โดยมีการนำ API เข้ามาใช้เป็นเครื่องมือ หรือธุรกิจนาโนไฟแนนซ์ที่มีปริมาณข้อมูลของลูกค้าค่อนข้างมาก เทคโนโลยี RPA, OCR จึงมีบทบาทในการเก็บข้อมูลใบสมัครของลูกค้าผ่าน Google Form และการอ่านข้อมูลโดยนำ OCR มาเป็นเครื่องมือ เพื่อจัดทำ Form Fulfillment และเก็บข้อมูลลูกค้าเข้าระบบฐานข้อมูล เป็นต้น เป็นแนวคิดที่นักบัญชีควรให้ความสำคัญกับระบบการบริหารจัดการภายในองค์กรอีกทางหนึ่ง ซึ่งเป็นระบบการบริหารงานที่มีประโยชน์ในด้านการจัดการกำลังคนเป็นอย่างมาก ด้วยประสิทธิภาพในการกำกับดูแลแบบ Real Time ที่ทำให้ฝ่ายบริหารและลูกค้า สามารถตรวจสอบและติดตามสถานะการทำงาน ของพนักงานในองค์กรได้อย่างรวดเร็ว

จากการที่นักบัญชี
ปรับตัวเป็นนักบัญชี
ยุคใหม่ที่น่ากรอบความคิด
ONE TOUCH Concept
เข้ามาใช้ในการทำงาน
จึงก่อให้เกิดประโยชน์
ในวงกว้าง

ต่อลูกค้า

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าในการนำข้อมูลไปใช้ประกอบการตัดสินใจ โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์ที่ยากลำบากและในวิกฤตการณ์โรคระบาด Covid-19 เฉกเช่นปัจจุบัน ที่ถูก Digital Disruption

- เพื่อ Upskill พนักงาน เพื่อพัฒนาและถ่ายทอดการทำงานส่งต่อสู่คนรุ่นหลัง
- เพื่อเพิ่มมูลค่า Revenue Stream ให้กับองค์กร
- เพื่อการบริหารจัดการและสามารถลดต้นทุน อย่างมีประสิทธิภาพ
- เพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการภายในองค์กรและการประเมินผลพนักงาน โดยการต่อยอดจากระบบงานที่เป็น ONE TOUCH และที่สำคัญ เป็นต้นแบบแก่ลูกค้าในการยกระดับองค์กร ให้สามารถพัฒนาและแข่งขันในตลาดได้

ต่อพนักงานและองค์กร

เทคโนโลยีดิจิทัลถูกนำมาใช้เพื่อประโยชน์ด้านการ Up Skill การทำงานของพนักงาน และนำไปสู่การพัฒนาองค์กร โดยใช้ประโยชน์จากการนำผลลัพธ์ที่ได้ มาประกอบการประเมินผลพนักงาน ทั้งด้านศักยภาพในการทำงานและพฤติกรรม เพื่อส่งเสริมให้การประเมินผลเกิดความเป็นธรรม รวมถึงการจ่ายผลตอบแทน และเป็นการบริหารจัดการต้นทุนการทำงานที่ไม่จำเป็นลงจากการที่นำเทคโนโลยีดิจิทัลยังมีบทบาทในการลดการทำงานที่ซ้ำซ้อน โดยการเปิดให้ลูกค้า ได้มีส่วนร่วมเข้ามาใช้งานในระบบเดียวกันตั้งแต่เริ่มต้น ไปจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ บนฐานข้อมูลเดียวกัน ทั้งหมดนี้ก็เพื่อสนับสนุนให้พนักงานทุกคนในองค์กร ได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตาม Lifestyle ของแต่ละบุคคล

ต่อหน่วยงานภาครัฐ

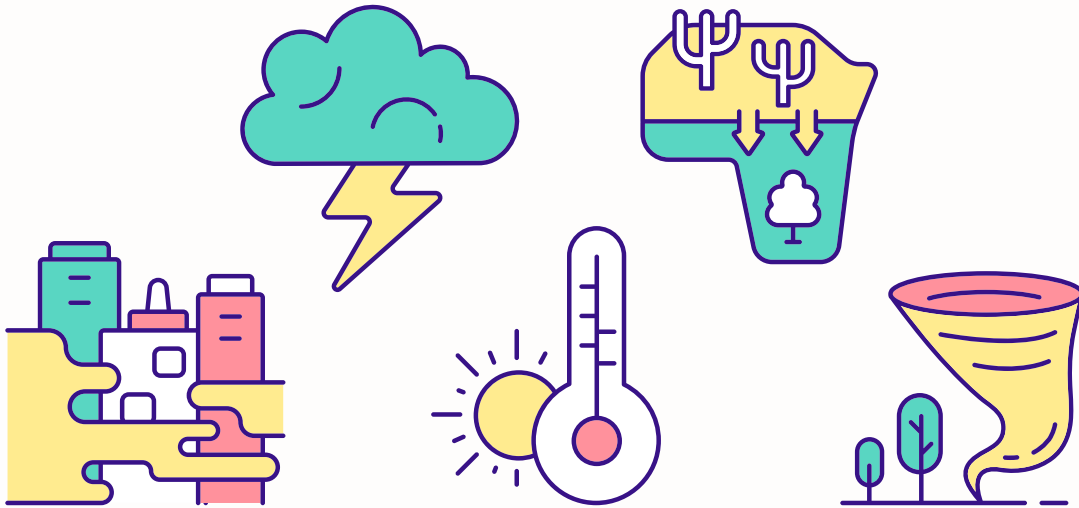
เป็นการส่งเสริมนโยบายของภาครัฐ ที่สนับสนุนการทำบัญชีเดียว ให้ถูกต้องและเป็น Real-Time เพื่อที่ภาครัฐจะสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นระบบสารสนเทศเพื่อการสืบค้นและใช้เพื่อการวิเคราะห์ Data Analytic ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการยกระดับการเชื่อมโยงข้อมูลไปยังหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในวงกว้างเป็นมาตรฐานระดับสากล

โดย นางสาววันดี ลีวรวัฒน์

อนุกรรมการในคณะกรรมการศึกษาและติดตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ
โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี

ภาวะโลกร้อนและการรายงานทางการเงิน

ทุคคนคงปฏิเสธไม่ได้ว่าภาวะโลกร้อนเป็นหัวข้อที่ทั่วโลกให้ความสนใจเนื่องจากส่งผลกระทบต่อทางกายภาพอย่างรุนแรงและเป็นวงกว้าง เช่น การเกิดน้ำท่วม ไฟไหม้ป่า น้ำแข็งที่ขั้วโลกละลาย ทำให้ไม่เป็นการประชุมระดับประเทศ เช่น ใน COP26 ก็มีการพูดคุยในหัวข้อนี้ หรือในสัญญาปารีสก็มีข้อตกลงระหว่างประเทศที่จะร่วมมือกันในการลดภาวะโลกร้อน โดยมีเป้าหมายที่จะควบคุมการเพิ่มของอุณหภูมิของโลกอยู่ในระดับที่ไม่เกินค่าที่ตกลงกัน ซึ่งไม่น่าแปลกที่ประเทศต่าง ๆ จะต้องการออกข้อกำหนดกฎระเบียบหรือกฎหมายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว จึงเป็นเหตุให้บริษัทต่าง ๆ อยู่ภายใต้ภาวะดังกล่าว ซึ่งความเข้มข้นของกฎระเบียบต่าง ๆ จะขึ้นอยู่กับประเทศที่บริษัทนั้นตั้งอยู่และอุตสาหกรรมที่บริษัทนั้น ๆ ดำเนินธุรกิจอยู่ หรือถึงแม้จะไม่มีกฎออกกฎระเบียบหรือ กฎหมายต่าง ๆ บริษัทที่ให้ความใส่ใจในเรื่องนี้อาจสื่อสารออกมาแก่สาธารณะจนถึงความรับผิดชอบต่อสังคมถึงแผนงานต่าง ๆ ที่บริษัทจะจัดทำขึ้นซึ่งทำให้เกิดความคาดหวังและภาระผูกพันโดยอนุমান

ในปัจจุบันเราจะเห็นว่าบริษัทต่าง ๆ เริ่มคำนึงถึงพลังงานสะอาด เช่น การติดตั้งพลังงานแสงอาทิตย์มาใช้ทดแทนพลังงานที่ต้องใช้เชื้อเพลิงที่เป็นพวก Fossil มากขึ้น พฤติกรรมของผู้บริโภคก็มีความใส่ใจกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เด็กรุ่นใหม่ก็จะเลือกทำงานโดยหนึ่งปัจจัยในการเลือกก็จะมองความใส่ใจของสิ่งแวดล้อมในบริษัทที่จะเลือกเข้าทำงานด้วย ในหลาย ๆ ประเทศ หน่วยงานกำกับดูแลรวมถึงนักลงทุนเองก็มีความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สังคมและธรรมาภิบาล หรือที่เรียกว่า ESG reporting (Environmental Social and Governance Reporting) มากขึ้น

นอกจากภาวะโลกร้อนจะส่งผลกระทบต่อทางกายภาพ ภาวะเบียดเบียนต่าง ๆ และพฤติกรรมของผู้บริโภคแล้วยังอาจส่งผลกระทบต่อการเงินได้ด้วย โดยมีประเด็นต่าง ๆ ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการออกมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศได้มีการเผยแพร่ในรูปแบบของเอกสารทางการศึกษา (Education Material) ซึ่งพูดถึงประเด็นทางบัญชีต่าง ๆ เช่น การด้อยค่าของสินทรัพย์ ในบางธุรกิจ ภาวะโลกร้อนอาจส่งผลให้เกิดข้อบ่งชี้ของการด้อยค่า ทำให้กิจการจะต้องทำการทดสอบการด้อยค่า ตัวอย่างเช่น ในบางประเทศรัฐบาลอาจมีการกำหนดปริมาณการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ไว้ หากมีการปล่อยเกินอาจต้องมีการซื้อคาร์บอนเครดิตจากตลาดมาก ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น หรือพฤติกรรมของผู้บริโภคอาจเปลี่ยนไป ทำให้ความต้องการในสินค้าลดลง ดังนั้น กิจการอาจต้องมีการประเมินว่าเครื่องจักรต่าง ๆ จะสามารถก่อให้เกิดกระแสเงินสดที่ครอบคลุมมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์หรือไม่ หรือบางบริษัทอาจมีการสื่อสารสู่สาธารณะในเรื่องของการรับผิดชอบต่อสังคมโดยมีได้มีกฎหมายใด ๆ มาบังคับ เช่น อาจมีการสื่อสารที่จะเปลี่ยนการใช้เครื่องจักรที่ใช้พลังงานสะอาด ทดแทนเครื่องจักรเก่าภายในอีก 3 ปีข้างหน้า การสื่อสารดังกล่าวอาจมีการสร้างความคาดหวังต่อสังคม ดังนั้น ในการทำประมาณการกระแสเงินสดจากการใช้เครื่องจักรจากเดิมตามอายุการใช้งานปกติ อาจทำให้สั้นลง เป็นต้น ซึ่งอาจส่งผลต่อการด้อยค่าได้

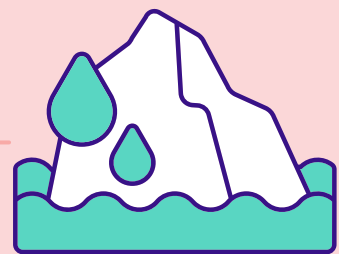
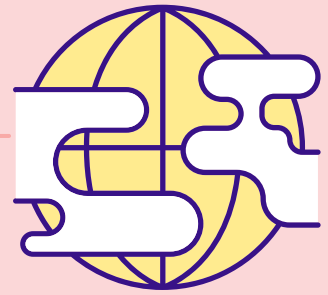
นอกจากนั้นในปัจจุบันเราอาจเริ่มเห็นเครื่องมือทางการเงินที่มีความเชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อม อย่างเช่น Green Loan ที่อัตราดอกเบี้ยอาจเพิ่มขึ้นหรือลดลง โดยอ้างอิงจากปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ของกิจการ ในกรณีดังกล่าวกิจการอาจต้องทำความเข้าใจถึงเหตุผลของการเชื่อมโยงของอัตราดอกเบี้ยกับการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ว่าเป็นเพราะเหตุผลใด เช่น หากกิจการอยู่ภายใต้กฎหมายที่ควบคุมการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ซึ่งต้องปฏิบัติตาม และหากไม่สามารถปฏิบัติตามได้อาจส่งผลให้กิจการอาจต้องปิดโรงงาน เป็นต้น ถ้าผลเป็นเช่นนี้อาจตีความได้ว่าอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวเชื่อมโยงโดยตรงกับความเสี่ยงของกิจการ (Credit Risk) โดยตรง ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นกิจการอาจต้องบันทึกดอกเบี้ยตามวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง และเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยตามช่วงเวลาที่กิจการมีความเสี่ยงเปลี่ยนแปลงไป แต่ถ้าอัตราดอกเบี้ยไม่ได้มีความเชื่อมโยงกับกิจการโดยตรงอาจจะต้องประเมินเรื่องของอนุพันธ์แฝงที่แฝงอยู่ในสัญญาเงินกู้ ซึ่งอาจจะต้องแยกอนุพันธ์ดังกล่าวออกมาต่างหากหรือรวมในตราสารเงินกู้แล้ววัดมูลค่าเครื่องมือดังกล่าวด้วยมูลค่ายุติธรรม ซึ่งวิธีการบัญชีจะต้องใช้การวิเคราะห์เนื้อหาของสัญญาเพื่อดูว่าจะต้องลงบัญชีเช่นไร ซึ่งเรื่องดังกล่าวค่อนข้างมีความซับซ้อน นอกจากนี้ เรื่องประมาณการหนี้สินอาจต้องมีการพิจารณาด้วย เช่น ในเรื่องของประมาณการรื้อถอนกรณีที่มีภาระผูกพันจากการที่กิจการสื่อสารให้กับบุคคลภายนอกหรือภาระผูกพันจากกฎหมาย เช่น กรณีที่กิจการมีการเปลี่ยนเครื่องจักรใหม่ แทนเครื่องจักรเก่าเร็วกว่าที่คาดการณ์ไว้เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและได้มีการสื่อสารสู่สาธารณะแล้ว ดังนั้น อาจส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการรื้อถอนและตัวเลขหนี้สินจากประมาณการรื้อถอนในงบการเงิน เป็นต้น

นอกจากเรื่องดังกล่าวแล้วอาจมีประเด็นต่าง ๆ อีก เช่น มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของสินค้าคงเหลือลดลงหรือไม่จากการที่ต้นทุนผลิตสูงขึ้น หรือการลดลงของราคาสินค้าเนื่องจากพฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปทำให้ความต้องการของสินค้าลดลง ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีจะได้ใช้หรือไม่ถ้ากำไรในอนาคตมีแนวโน้มลดลงจากเรื่องภาวะโลกร้อน เป็นต้น

นอกจากผลทางด้านตัวเลขแล้ว การเปิดเผยข้อมูลก็มีความสำคัญ เนื่องจากรายการทางบัญชีหลาย ๆ รายการอาศัยการประมาณการข้อสมมติฐานต่าง ๆ กิจการจึงควรเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินมีความเข้าใจที่มาของตัวเลขและความอ่อนไหวของข้อมูล หากข้อสมมติฐานเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงความเสี่ยงต่าง ๆ ที่กิจการเผชิญอยู่ รวมถึงการบริหารความเสี่ยงของกิจการด้วย

ท้ายสุดสิ่งที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ เรื่องของการใช้ข้อมูลที่สอดคล้องกันระหว่างแผนกบัญชีการเงินและแผนกที่ดูแลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น แผนกที่ดูแลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม อาจมีการให้ข้อมูลสู่สาธารณะเกี่ยวกับแผนงานการลดโลกร้อน เช่น การเปลี่ยนเครื่องจักรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเร็วกว่าระยะเวลาปกติมากขึ้น ข้อมูลดังกล่าวควรมีการสื่อสารสู่แผนกบัญชีการเงินเพื่อจัดทำประมาณการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแผนดังกล่าว

ดังนั้น กิจการอาจต้องกลับมาประเมินว่าธุรกิจที่ดำเนินอยู่มีความเสี่ยงที่อาจจะกระทบกับตัวเลขในงบการเงินหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เพื่อประเมินผลกระทบ และจัดทำรายงานทางการเงินให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสม

โดย พศ. ดร.สุภาวดี จิระสุวรรณ

กรรมการในคณะกรรมการศูนย์ติดตามมาตรฐานการสอบบัญชีระหว่างประเทศ สภาวิชาชีพบัญชี
อาจารย์ประจำภาควิชาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การสอบบัญชีวิถีใหม่...สมัยโรคระบาด

New Normal Auditing

During Pandemic

ในช่วงเวลาเกือบสองปีที่ต้องเผชิญกับ “Covid-19” ทำให้ทุกภาคส่วนต้องปรับตัวไม่เว้นแต่งานสอบบัญชี หากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (ผู้สอบบัญชี) ใช้วิธีการตรวจสอบแบบเดิมตามสถานการณ์ปกติ อาจทำให้ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ (Detection Risk) ยังคงอยู่ และมีโอกาสที่งานตรวจสอบจะไม่บรรลุตามเป้าหมาย ดังนั้น เพื่อให้การตรวจสอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอบบัญชี จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอน

ขั้นตอนการวางแผนการตรวจสอบ

- ผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องประเมินความเสี่ยงใหม่ที่อาจเกิดขึ้นท่ามกลางการระบาดของโรค Covid-19 อย่างละเอียด ไม่ว่าจะเป็นข้อผิดพลาดหรือความเสี่ยงจากการตกแต่งตัวเลขทางการบัญชี เนื่องจากลักษณะของรายการที่เกิดขึ้นและการประมวลผลข้อมูลของกิจการที่ตรวจสอบอาจมีความแตกต่างจากสถานการณ์ปกติ
- ผู้สอบบัญชียังจำเป็นต้องทำความเข้าใจกิจการและสภาพแวดล้อมของกิจการที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นเกิดจากการล็อกดาวน์ (Lockdown) หรือพฤติกรรมของผู้บริโภคซึ่งเปลี่ยนแปลงไป หรือนโยบายภาครัฐที่กระทบกับกิจการ ซึ่งปัจจัยภายนอกเหล่านี้เป็นความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องนำมาประกอบการพิจารณาตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนการตรวจสอบ อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่เกิดการเงินปีก่อนตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีเอง ผู้สอบบัญชียังคงจำเป็นต้องประเมินการปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ โดยเฉพาะเรื่อง ความรู้ ความสามารถ ความเอาใจใส่ และการรักษามาตรฐานในการปฏิบัติงาน เนื่องจากสถานการณ์ Covid-19 อาจทำให้กิจการจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน ไปพึ่งพาเทคโนโลยีมากขึ้น รวมทั้งต้องพิจารณาความเสี่ยงใหม่ที่อาจกระทบต่อการตรวจสอบงบการเงินของลูกค้ารายเดิมด้วย โดยเฉพาะความเสี่ยงจากการควบคุมภายใน เนื่องจากกิจการที่ตรวจสอบอาจมีการปรับเปลี่ยนนโยบายการควบคุมภายในใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายทำงานที่บ้าน หรือ Work from Home ของรัฐบาล ดังนั้น ความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในที่ผู้สอบบัญชีได้เคยทดสอบไปเมื่อปีก่อนและได้รับความเชื่อมั่นจากการควบคุมภายในนั้น อาจจะไม่สามารถนำมาใช้ได้สำหรับการตรวจสอบในปีปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพ
- ผู้สอบบัญชีอาจจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดระดับความมีสาระสำคัญใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยต้องพิจารณาว่าผลกระทบจากสถานการณ์นั้นเกิดขึ้นชั่วคราวหรือถาวร หากผลกระทบนั้นเกิดขึ้นชั่วคราว ผู้สอบบัญชีสามารถพิจารณาใช้ค่าเฉลี่ยของเกณฑ์เดิมที่ใช้ในการกำหนดระดับความมีสาระสำคัญได้ เช่น ใช้อัตราร้อยละของกำไรก่อนภาษีเฉลี่ย 3-5 ปีที่ผ่านมา เป็นเกณฑ์กำหนดระดับความมีสาระสำคัญ อาจพิจารณาเปลี่ยนเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดระดับความมีสาระสำคัญใหม่แทนได้ เช่น อาจเปลี่ยนไปใช้เกณฑ์อัตราร้อยละของรายได้รวมหรืออัตราร้อยละของสินทรัพย์รวมแทน เนื่องจากเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดระดับความมีสาระสำคัญเดิมไม่เหมาะสมกับสถานการณ์

ขั้นตอนการปฏิบัติงานตรวจสอบ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค Covid-19 ทำให้ต้องเว้นระยะห่าง ลดการรวมกลุ่มของคนจำนวนมาก หรือหลีกเลี่ยงการสัมผัส ซึ่งทำให้ผู้สอบบัญชีรวบรวมหลักฐานประกอบการตรวจสอบยากมากขึ้น ส่งผลให้ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันด้วยการประยุกต์วิธีการตรวจสอบระยะไกล (หรือที่เรียกว่า Remote Audit) อย่างไรก็ตาม ประเด็นปัญหาสำคัญที่ผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องเผชิญหากใช้วิธีการตรวจสอบระยะไกล คงหนีไม่พ้น เรื่องความน่าเชื่อถือของหลักฐาน และการรักษาความลับของลูกค้า

ตัวอย่างวิธีการตรวจสอบเพื่อยืนยันว่า หลักฐานจากการตรวจสอบระยะไกลที่ผู้สอบบัญชีได้รับ เป็นหลักฐานที่เชื่อถือได้ ไม่ได้ถูกบิดเบือน หรือแก้ไข

- ใช้ลายเซ็นดิจิทัล และ Business e-Mail ในการรับ-ส่งเอกสารผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์และมีเทคนิคต่าง ๆ ประกอบเพื่อให้การตรวจสอบความมีตัวตนของผู้ส่งข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์นั้น เช่น Encrypt File การโทรสอบถาม เป็นต้น
- หากเป็นเอกสารที่มีความสำคัญมากอาจต้องทำการถ่ายวิดีโอขณะส่งเอกสารทางอีเมลเพื่อให้มั่นใจว่า เป็นเอกสารฉบับจริง และไม่ได้ถูกบิดเบือนข้อมูลก่อนส่งให้ผู้สอบบัญชี แต่ถ้าหากเอกสารนั้นเป็นความลับขั้นสูงและไม่สามารถส่งผ่านทางออนไลน์ได้ อาจใช้วิธีส่งไฟล์เอกสารทาง Removable Disks ที่ใส่รหัสผ่านไว้ โดยต้องส่งผ่านบริษัทขนส่งด่วนที่มีความน่าเชื่อถือและต้องส่งให้ผู้สอบบัญชีโดยตรง
- ใช้ Virtual Technology ต่าง ๆ ประกอบการตรวจสอบ และบันทึกวิดีโอเก็บไว้เป็นหลักฐาน
- ทดสอบซ้ำโดยการถามคำถามเพื่อตรวจสอบว่าคำตอบที่ได้รับนั้นสอดคล้องกับเอกสารที่ลูกค้าส่งมาให้

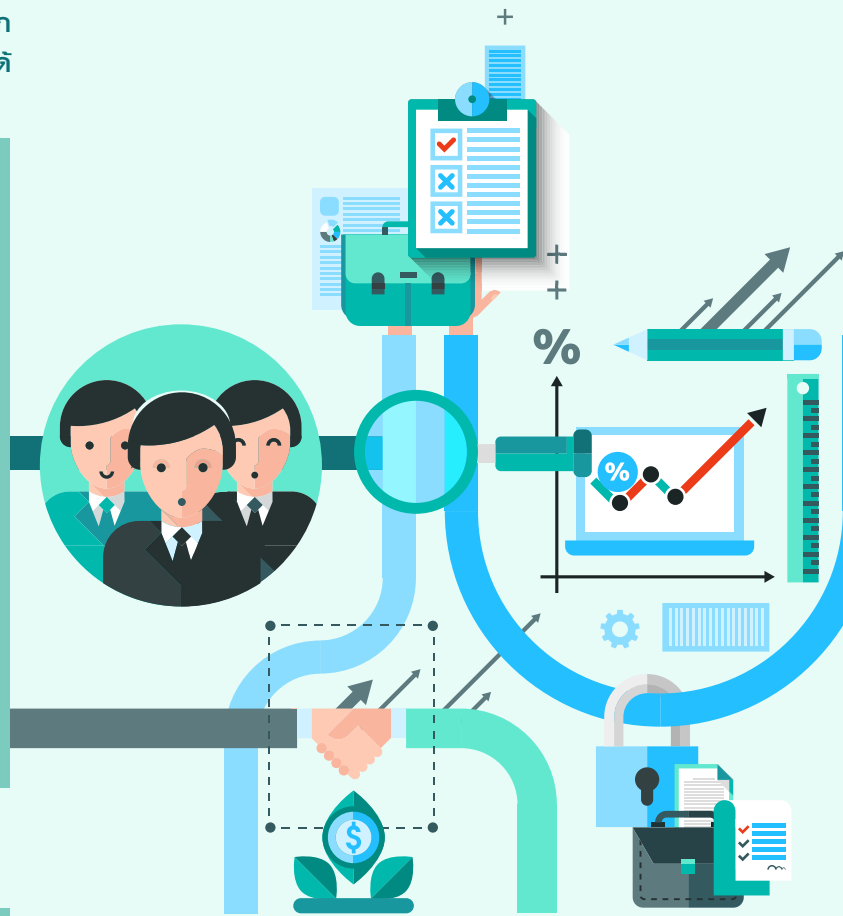
ตัวอย่างวิธีการป้องกันข้อมูลรั่วไหลจากการใช้วิธีการตรวจสอบระยะไกล

- จำกัดสิทธิ์ในการเข้าถึงไฟล์เอกสาร เช่น ใช้รหัสผ่าน สแกนลายนิ้วมือ หรือให้เข้าถึงเอกสารแบบ Encrypt File ที่มีความสำคัญ หรือให้เข้ารหัสยืนยันตัวตนมากกว่า 1 ขั้นตอน
- ตั้งค่าห้องประชุมแบบไม่ใช้สาธารณะ และไม่นั่งทำงานในสถานที่ที่มีผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ด้วย
- ติดตั้งโปรแกรมป้องกันไวรัส หรือ Firewall เพื่อป้องกันการเจาะหรือขโมยข้อมูล
- เลือกใช้โปรแกรม หรือ Platform ในการรับ-ส่งข้อมูลที่มีความปลอดภัย และความเป็นส่วนตัวสูง

นอกจากผู้สอบบัญชีจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการตรวจสอบให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่ไม่ปกติแล้ว ผู้สอบบัญชียังจำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพเพื่อพิจารณาอีกหลายประเด็นที่สำคัญ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโรค Covid-19 โดยเฉพาะเรื่อง ความสมเหตุสมผลของการดำเนินงานต่อเนื่อง การกระทำผิดเงื่อนไขสัญญาจนส่งผลทำให้กิจการต้องจัดประเภทรายการในงบการเงินใหม่ การพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าหนี้การค้าและลูกหนี้เงินให้กู้ยืม การพิจารณาเรื่องการต่ออายุของสินทรัพย์ ไม่ว่าจะเป็นสินค้านาคงเหลือ เครื่องจักร หรือแม้แต่อาคารหรือโรงงานของกิจการ รวมทั้งมูลค่าของเงินลงทุน

การอ้างอิง

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2562). คู่มือประมวลจรรยาบรรณสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี. กรุงเทพมหานคร: บริษัท แอคทีฟ พรินท์ จำกัด.
สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2555-2563). มาตรฐานการสอบบัญชี (รหัส 200-810) (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: บริษัท พี.เอ.ลิฟวิ่ง จำกัด.

ขั้นตอนสรุปผลการตรวจสอบ

ผู้สอบบัญชีที่รับผิดชอบงานจำเป็นต้องมีส่วนร่วมอย่างเพียงพอและเหมาะสมตลอดงานตรวจสอบในช่วงสถานการณ์ Covid-19 โดยอาจปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอบทานให้เหมาะสมเพื่อให้แน่ใจว่า งานตรวจสอบยังคงไว้ซึ่งคุณภาพ เช่น ต้องให้คำปรึกษากับสมาชิกในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบในเวลาที่เหมาะสม พร้อมทั้งต้องสอบทานเอกสารหลักฐานของงานตรวจสอบเป็นระยะ ๆ ตามความคืบหน้าของงานอย่างสม่ำเสมอ โดยการประยุกต์วิธีการสอบทานระยะไกล นอกจากนี้ ผู้สอบบัญชีที่รับผิดชอบงานยังต้องทำงานประสานกับผู้สอบทานคุณภาพงาน โดยผู้สอบบัญชีที่รับผิดชอบงานต้องสอบทานกระดาดทำการเสร็จก่อนที่จะให้ผู้สอบทานคุณภาพงานปฏิบัติงาน และต้องไม่ลงวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีจนกว่าการสอบทานคุณภาพงานจะเสร็จสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม หากผู้สอบบัญชีไม่สามารถใช้วิธีการตรวจสอบระยะไกล หรือวิธีการตรวจสอบอื่นเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอเนื่องจากถูกจำกัดขอบเขตโดยสถานการณ์ และถ้าผลกระทบนั้นมีสาระสำคัญ ผู้สอบบัญชีอาจพิจารณาแสดงความเห็นในรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป

กรมพัฒนาธุรกิจการค้าพัฒนาศักยภาพนักกำล้งสภาวิชาชีพบัญชี นำเทคโนโลยีป้องกันการค้าปลอมแปลงลายมือชื่อ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในการส่งงบการเงิน

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า จัฒมือสภาวิชาชีพบัญชีนำเทคโนโลยีมาปรับปรุงการเชื่อมโยงข้อมูลผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (ผู้สอบบัญชี) เพื่อใช้ในการนำส่งงบการเงินของธุรกิจผ่านระบบ DBD e-Filing ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและอำนวยความสะดวกให้ผู้สอบบัญชีที่ใช้ระบบงานบริการผู้สอบบัญชีของสภาวิชาชีพบัญชี รวมทั้ง ป้องกันการค้าปลอมแปลงลายมือชื่อผู้สอบบัญชีในการนำส่งงบการเงิน และแอบอ้างใช้ชื่อผู้สอบบัญชีในการดำเนินการต่าง ๆ กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ดังนั้นผู้สอบบัญชีหมั่นตรวจสอบรายชื่อนิติบุคคลที่ลงลายมือชื่อในงบการเงินว่าเป็นรายที่ได้ตรวจสอบบัญชีจริงหรือไม่

นายทศพล กังสฤษดิ์

อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

เปิดเผยว่า “ปัจจุบันมีนิติบุคคลที่นำส่งงบการเงินผ่านระบบ DBD e-Filing ของกรมฯ เกือบครบ 100% แล้ว โดยกรมฯ ได้เผยแพร่ข้อมูลงบการเงินผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น Data Warehouse++, Application: DBD e-Service และ www.dbd.go.th ได้อย่างรวดเร็ว นักลงทุนสามารถนำข้อมูลงบการเงินที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ ผลประกอบการของนิติบุคคลก่อนร่วมตัดสินใจลงทุน งบการเงินจึงเป็นเครื่องมือสำคัญต่อนักลงทุนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ งบการเงินที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีจะช่วยให้งบการเงินมีความน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์กับผู้นำงบการเงินไปใช้ โดยกฎหมายกำหนดให้นิติบุคคลต้องจัดทำและนำส่งงบการเงินที่ผ่านการตรวจสอบ จากผู้สอบบัญชีต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าภายในระยะเวลาที่กำหนด (ยกเว้นห้างหุ้นส่วนขนาดเล็กที่มีทุนจดทะเบียนไม่เกิน 5 ล้านบาท สินทรัพย์รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท และรายได้รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท)

กรมฯ และ สภาวิชาชีพบัญชี ได้เชื่อมโยงข้อมูลผู้สอบบัญชีที่ได้แจ้งรายชื่อนิติบุคคลที่จะลงลายมือชื่อไว้กับสภาวิชาชีพบัญชีผ่านทาง Web Service เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการตรวจสอบเบื้องต้นว่า งบการเงินที่นิติบุคคลยื่นผ่านระบบ DBD e-Filing ได้รับการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีที่ได้แจ้งไว้หรือไม่ โดยการยื่นงบการเงินนั้นกำหนดให้นิติบุคคลกรอกข้อมูลผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในแบบนำส่งงบการเงิน (แบบ ส.บ.ช.3) พร้อมแนบรายงานของผู้สอบบัญชีที่ลงลายมือชื่อและระบุวันที่แสดงความเห็นในงบการเงิน ประกอบการยื่นงบการเงินประจำปีด้วย หากไม่พบข้อมูลของผู้สอบบัญชีแจ้งรายชื่อนิติบุคคลที่ตรวจสอบไว้กับสภาวิชาชีพบัญชีระบบ DBD e-Filing จะแจ้งเตือนนิติบุคคลทันที และจะถือว่างบการเงินนั้นอาจไม่ได้รับการตรวจสอบ โดยผู้สอบบัญชีตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ผู้สอบบัญชีที่มีชื่อในฐานข้อมูลการรับงบการเงินที่ลงลายมือชื่อแสดงความเห็นระหว่างวันที่ 1 มกราคม - 31 กรกฎาคม 2564 มีจำนวนทั้งสิ้น 440,466 ราย และไม่พบข้อมูลการแจ้งรายชื่อนิติบุคคลที่จะลงลายมือชื่อจำนวนทั้งสิ้น 10,048 ราย ซึ่งกลุ่มนี้จะติดตามต่อไป”

นายวรวิทย์ เจนนากุล

นายกสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์

กล่าวว่า “สภาวิชาชีพบัญชีได้รับข้อร้องเรียนจากสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี ซึ่งเป็นผู้สอบบัญชีที่เดือดร้อนถูกปลอมแปลงการลงลายมือชื่อ ดังนั้น ในฐานะนายกสภาวิชาชีพบัญชีจึงใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการช่วยเหลือสมาชิกและป้องกันการปลอมแปลงการลงลายมือชื่อ เนื่องจากการปลอมแปลงการลงลายมือชื่อเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย และผิดจรรยาบรรณ สภาวิชาชีพบัญชีได้นำข้อมูลและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ร่วมมือกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยสภาวิชาชีพบัญชีอยู่ระหว่างพัฒนาระบบงานให้สมาชิกเข้ามาตรวจสอบข้อมูลการแจ้งการลงลายมือชื่อของงบการเงินที่ไม่ตรงกับงบการเงินที่ยื่นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า และคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในไตรมาส 1 ปี 2565 เพื่อให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้เข้ามาตรวจสอบผ่านระบบ ซึ่งหากพบข้อมูลที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงจะได้แก้ไขติดตามได้อย่างรวดเร็ว และหากพบเหตุการณ์ปลอมแปลงลายมือชื่อ ผู้เสียหายสามารถเริ่มดำเนินการตามกฎหมายกับผู้ประพฤติดังกล่าวได้ทันที”

“การแอบอ้างใช้ชื่อผู้สอบบัญชี หรือการปลอมลายมือชื่อ เพื่อลงนามในรายงานของผู้สอบบัญชี มีความผิดทางกฎหมาย ทั้ง **กรมพัฒนาธุรกิจการค้า และสภาวิชาชีพบัญชี** จะนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อลดระยะเวลาในการตรวจสอบข้อมูลและป้องกันการเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อวิชาชีพบัญชีและต่อธุรกิจ ดังนั้น จึงขอความร่วมมือภาคธุรกิจตรวจสอบข้อมูลที่กรอกในแบบ ส.บช.3 ข้อมูลงบการเงิน หมายเหตุประกอบงบการเงิน และรายงานของผู้สอบบัญชีที่แนบด้วยทุกครั้ง และภายหลังการยื่นงบการเงินแล้ว นิติบุคคลสามารถตรวจสอบผลการยื่นผ่านเมนู ‘ประวัติการนำส่งและ พิมพ์แบบ/เอกสาร’ โดยสามารถเรียกดูเอกสารที่ยื่น ตลอดจนพิมพ์แบบนำส่งไว้เป็นหลักฐาน” อธิบดีฯ และนายกสภาฯ กล่าวทิ้งท้ายร่วมกัน

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ กองกำกับบัญชีธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

☎ โทรศัพท์ 0 2547 4407 กองข้อมูลธุรกิจ (DBD e-Filing) ☎ โทรศัพท์ 0 2547 4385, 0 2547 4390-1 และสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ☎ โทรศัพท์ 0 2685 2500 ต่อ 2553, 2563 และ 2598

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า และสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์

โดย นางสาววันดี ลีวรวัฒน์

อนุกรรมการในคณะกรรมการการศึกษาและติดตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ
โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี

โครงการร่วมลงทุนระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง

EJIP Employee Joint Investment Program

อยู่ในขอบเขตมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 2 (TFRS 2)

เรื่อง การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ หรือไม่?

ปัจจุบันกิจการอาจมีการออกโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ให้กับพนักงานเพื่อจูงใจพนักงานในการทำงานให้กับบริษัท หนึ่งในรูปแบบของการจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ คือ โครงการร่วมลงทุนระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง (Employee Joint Investment Program (EJIP))

ลักษณะโดยทั่วไปของโครงการร่วมลงทุนระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง (Employee Joint Investment Program (EJIP)) คือ กิจการอาจมีการให้สิทธิพนักงานออมเงินเดือนบางส่วน และบริษัทออกเงินเพิ่มเติมบางส่วนให้พนักงานโดยระบุวัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจนว่าเพื่อนำเงินจำนวนดังกล่าวไปซื้อหุ้นของบริษัท โดยที่อาจมีเงื่อนไขแตกต่างกันในแต่ละบริษัท เช่น พนักงานที่มีสิทธิร่วมโครงการต้องทำงานครบระยะเวลาที่กำหนด หุ้นที่ซื้อต้องถือไว้ห้ามซื้อขายภายในระยะเวลาที่กำหนดโดยถือผ่านบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนซึ่งเป็นผู้จัดการกองทุนเพื่อการซื้อหุ้นของบริษัทดังกล่าวและถือไว้เพื่อให้มั่นใจว่าพนักงานจะไม่นำไปขายภายใต้ระยะเวลาดังกล่าว เป็นต้น เงื่อนไขอาจมีความแตกต่างกันในแต่ละบริษัท ดังนั้น วิธีการบัญชีอาจมีความแตกต่างกันไปตามเงื่อนไขของแต่ละโครงการ

หลายครั้งจึงเกิดประเด็นคำถามว่ารายการดังกล่าวอยู่ในขอบเขตของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 2 (TFRS 2) เรื่อง การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ หรือไม่ ถ้าเรามาดูขอบเขตของมาตรฐานการรายงานทางการเงินดังกล่าวในย่อหน้า ข49 กล่าวว่า กิจการต้องบันทึกการจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ที่ได้รับจากบริการเป็นสิ่งตอบแทนสำหรับตราสารทุนของกิจการที่เป็นการชำระด้วยตราสารทุน การถือปฏิบัติไม่คำนึงถึงว่าการจะเลือกหรือต้องซื้อตราสารทุนจากบุคคลอื่นเพื่อให้เป็นไปตามภาระผูกพันต่อพนักงานภายใต้ข้อตกลงการจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ นอกจากนี้กิจการยังต้องถือปฏิบัติโดยไม่คำนึงว่า

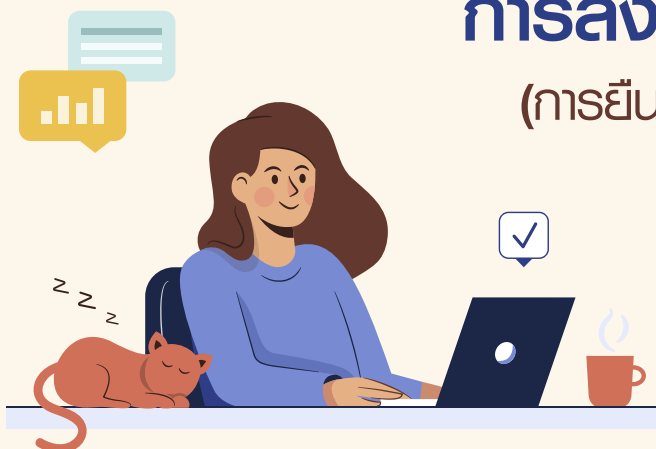
- 1) สิทธิของพนักงานที่จะได้รับตราสารทุนของกิจการได้รับจากกิจการเองหรือจากผู้ถือหุ้นของกิจการ หรือ
- 2) ข้อตกลงการจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ จ่ายชำระโดยกิจการเองหรือโดยผู้ถือหุ้นของกิจการ

ดังนั้น จึงถือเป็นข้อสรุปได้ว่ารายการ EJIP อยู่ภายในขอบเขตของ TFRS 2

นอกจากนั้นใน BC 333 ของ IFRS 2 เรื่อง การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ (ซึ่งเทียบเท่ากับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 2 (TFRS 2)) มีการระบุชัดเจนว่าคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ มีข้อสรุปว่ากิจการควรนำหลักการของ IAS 32 เรื่อง การแสดงรายการเครื่องมือทางการเงิน (ซึ่งเทียบเท่ากับมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 32 (TAS 32)) มาปฏิบัติกับการซื้อหุ้นคืนจากตลาดกรณีที่มีการซื้อหุ้นที่เกี่ยวข้องกับหุ้นที่จะให้กับพนักงานในโปรแกรมการจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์

อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจคือ กองทุนที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนต้องถือเป็นส่วนหนึ่งของกิจการหรือไม่ ตามหลักการ กิจการควรมีการประเมินว่ากองทุนนั้นถูกควบคุมโดยกิจการหรือไม่ เพื่อพิจารณาเรื่องการนำกองทุนมาจัดทางการเงินรวมของกิจการโดยทั่วไป บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนจะเป็นผู้เข้ามาบริหารจัดการกองทุนให้กับบริษัทในการซื้อหุ้น และเก็บรักษาหุ้นของพนักงานเพื่อให้มั่นใจว่าพนักงานจะไม่นำหุ้นออกขายก่อนระยะเวลาที่กำหนด ลักษณะเช่นนี้มักถูกมองว่า กองทุนเสมือนเป็นส่วนหนึ่งของบริษัทเพราะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขภายใต้กรอบที่บริษัทกำหนด รายการที่กองทุนถือครองสินทรัพย์และหนี้สินแทนบริษัทอาจต้องนำมารวมในงบการเงินของบริษัทด้วย ทั้งนี้ รายการดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อการเงินของบริษัทมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับว่ากองทุนมีการถือครองสินทรัพย์และหนี้สินที่เป็นสิทธิและภาระของบริษัทมากน้อยเพียงใด

การปรับปรุงระบบแจ้งและยืนยัน การลงลายมือชื่อของผู้สอบบัญชี (การยืนยันการลงลายมือชื่อในปี 2565 เป็นต้นไป)

เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2564 สภาวิชาชีพบัญชีได้มีการปรับปรุงระบบแจ้งและยืนยันการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (ผู้สอบบัญชี) เพื่อให้ระบบแสดงข้อมูลการแจ้งและยืนยันให้ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น โดยในขั้นตอนการยืนยันการลงลายมือชื่อของผู้สอบบัญชีตั้งแต่ปีที่ลงลายมือชื่อ 2565 เป็นต้นไป สภาวิชาชีพบัญชีได้เปลี่ยนแปลงตารางที่ผู้สอบบัญชียืนยันข้อมูลเกี่ยวกับการลงลายมือชื่อแสดงความเห็นต่อการเงินในระบบ โดยมีรายละเอียดการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

การแจ้ง/ยืนยันการสอบบัญชี

หน้าแรก / การแจ้ง/ยืนยันการสอบบัญชี

การแจ้ง/ยืนยันการสอบบัญชี การแจ้ง/ยืนยันการสอบบัญชี

เลขทะเบียนผู้สอบบัญชี XXXX ปีที่ลงลายมือชื่อ 2565

+ แจ้งการสอบบัญชีเพิ่ม โดยการกรอกเลขทะเบียนผู้สอบบัญชี + แจ้งการสอบบัญชีเพิ่ม โดยการคัดลอกรายชื่อจากปี 2564 Print

จำนวน 1 รายการ

ลำดับ	เลขทะเบียนผู้สอบบัญชี	สถานะผู้สอบบัญชี	เลขทะเบียน	ชื่อธุรกิจ	วันที่แจ้ง	วันสิ้นสุดบัญชี	วันที่ยืนยัน	วันที่ลงลายมือชื่อ	รูปแบบการแสดงความเห็น	ขนาดของกิจการ (รายได้รวม)	การรับงานสอบบัญชีในนาม	ประเภทงบการเงิน	วิธีการลงลายมือชื่อ	ยกเลิก
1	XXXX	คงอยู่	1234567890123	บริษัท จำกัด	10/01/2565	31/12/2564			+					

ⓘ ถ้าหากเจ้าของบริษัทฯ หรือผู้สอบบัญชีเป็นบุคคลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเข้าเงื่อนไขที่จะแสดงหลักฐานและข้อมูลอันได้แก่การแจ้งการปฏิบัติงานสอบบัญชี รวมทั้งให้ได้รับอนุญาตจากสภาวิชาชีพและตรวจสอบการปฏิบัติงาน ตลอดจนงบการเงินจากผู้สอบบัญชี หรือยื่นแจ้ง หรือส่งมอบเอกสารหลักฐานอันได้แก่การแจ้งการปฏิบัติงานสอบบัญชีเพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีและมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1

1. ข้อมูลการรับงานสอบบัญชีในนาม

คอลัมน์ “ข้อมูลการรับงานสอบบัญชีในนาม” เป็นคอลัมน์ให้ผู้สอบบัญชียืนยันข้อมูลการลงลายมือชื่อแสดงความเห็นต่อการเงินว่าผู้สอบบัญชีลงลายมือชื่อในนามอิสระหรือในนามสังกัดสำนักงานใด โดยระบบจะแสดง Drop Down List ให้ผู้สอบบัญชีเลือกข้อมูล ซึ่งข้อมูลใน Drop Down List นั้นจะเชื่อมโยงมาจาก “ข้อมูลการปฏิบัติงานสอบบัญชี” ที่ผู้สอบบัญชีได้แจ้งเอาไว้ในระบบ ดังนั้น ผู้สอบบัญชีต้องตรวจสอบความถูกต้องของ “ข้อมูลการปฏิบัติงาน” และแก้ไขให้ถูกต้องเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะข้อมูล “ลักษณะการปฏิบัติงาน” (โดยอิสระ/สังกัดสำนักงาน/โดยอิสระและสังกัดสำนักงาน) และ “รายชื่อสำนักงานสอบบัญชีที่ผู้สอบบัญชีสังกัด” (ในกรณีที่เลือกลักษณะการปฏิบัติงานแบบ “สังกัดสำนักงานสอบบัญชี/โดยอิสระและสังกัดสำนักงาน”)

หมายเหตุ: คำอธิบายเกี่ยวกับ “ลักษณะการปฏิบัติงานสอบบัญชี” สามารถดูรายละเอียดได้ในระบบที่เครื่องหมาย ! ด้านหลังคำว่า “ลักษณะการปฏิบัติงานสอบบัญชี”

ตัวอย่างการเชื่อมโยง “ข้อมูลการปฏิบัติงานสอบบัญชี” กับ “ข้อมูลการรับงานสอบบัญชีในนาม”

ก. ในกรณีที่ “ข้อมูลการปฏิบัติงานสอบบัญชี” ผู้สอบบัญชีเลือก “ลักษณะการปฏิบัติงานสอบบัญชี” แบบโดยอิสระ

ข. ในกรณีที่ “ข้อมูลการปฏิบัติงานสอบบัญชี” ผู้สอบบัญชีเลือก “ลักษณะการปฏิบัติงานสอบบัญชี” แบบสังกัดสำนักงานสอบบัญชี

ก.

ในกรณีนี้ “ข้อมูลการปฏิบัติงานสอบบัญชี” ผู้สอบบัญชีเลือก “ลักษณะการปฏิบัติงานสอบบัญชี” แบบโดยอิสระและสังกัดสำนักงานสอบบัญชี

หากเลือก โดยอิสระและสังกัดสำนักงานสอบบัญชี

กรอกเลขทะเบียนนิติบุคคล 13 หลัก
*ข้อมูลนิติบุคคลจะ Automatic popup

2. ประเภทการเงิน

คอลัมน์ “ประเภทการเงิน” เป็นคอลัมน์ให้ผู้สอบบัญชียืนยันข้อมูลการลงลายมือชื่อแสดงความเห็นต่อการเงินว่างการเงินที่ผู้สอบบัญชีลงลายมือชื่อเป็นงบการเงินประเภท “งบดำเนินงานการอยู่” หรือ “งบเลิกกิจการ” โดยระบบจะแสดง Drop Down List ให้ผู้สอบบัญชีเลือกข้อมูล

ตัวอย่างหน้าต่างแสดงให้ผู้สอบบัญชียืนยันประเภทการเงิน

3. วิธีการลงลายมือชื่อ

คอลัมน์ “วิธีการลงลายมือชื่อ” เป็นคอลัมน์ให้ผู้สอบบัญชียืนยันข้อมูลการลงลายมือชื่อแสดงความเห็นต่อการเงินว่างการเงินที่ผู้สอบบัญชีลงลายมือชื่อในรายงานของผู้สอบบัญชีแบบไม่ใช้อิเล็กทรอนิกส์

ตัวอย่างหน้าต่างแสดงให้ผู้สอบบัญชียืนยันวิธีการลงลายมือชื่อ

บทลงโทษทางจรรยาบรรณ ของผู้ประกอบวิชาชีพอิสระต่าง ๆ ในประเทศ

ภายใต้การดำเนินงานของคณะทำงานศึกษาและติดตามการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาทางจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพต่าง ๆ ภายในประเทศ ซึ่งประกอบด้วย นางดารินทร์ หยกไพศาล นายเดช คติวเรช นางสาวจินตนา มหาวานิช และ นายคณภัทร ธนันทนสกุล ในคณะกรรมการกำหนดจรรยาบรรณ โดยมี นางปราณี ภาชีผล เป็นประธานอนุกรรมการ และนายปกรณ์ เพ็ญภาคกุล ที่ปรึกษาได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ “บทลงโทษทาง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพต่าง ๆ ภายในประเทศ” เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างกับบทลงโทษทางจรรยาบรรณของ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีให้เห็นชัดเจน และใช้เป็นข้อมูลจัดทำข้อเสนอแนะทางการส่งเสริมจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ บัญชีให้มีประสิทธิภาพนั้น

จากการศึกษาบทลงโทษทางจรรยาบรรณวิชาชีพต่าง ๆ ดังกล่าว เห็นว่ามีประโยชน์อย่างมากในการที่จะทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่จำนวนมาก และมีสาขาวิชาชีพคอยกำกับดูแล ได้ตระหนักถึงคุณค่าในการประกอบวิชาชีพแห่งตนอันควร มีจิตสำนึก และความรับผิดชอบต่อสังคมในการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น เพื่อเป็นประโยชน์สาธารณะในการสืบค้น และ ใช้ต่อยอดงานวิชาการในการพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพต่าง ๆ จึงได้รวบรวมไว้เป็นรูปแบบ e-Book เพื่อให้ง่ายต่อการศึกษา

บทลงโทษจรรยาบรรณ 10 วิชาชีพ

1. ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี
2. ทนายความ
3. ผู้สอบบัญชีภาษีอากร
4. วิศวกร
5. สถาปนิก
6. แพทย์
7. เกษีกร
8. ที่ปรึกษาทางการเงิน
9. ผู้ประเมินค่าทรัพย์สิน
10. ผู้สอบบัญชีสหกรณ์

Scan QR Code
เพื่ออ่าน e-Book
บทลงโทษทางจรรยาบรรณ
ของผู้ประกอบวิชาชีพอิสระต่าง ๆ
ในประเทศ

ขอเชิญรับชม Animation

หลักการพื้นฐานจรรยาบรรณ ของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

YouTube
หลักการที่ 1
ความซื่อสัตย์สุจริต

YouTube
หลักการที่ 2
ความเที่ยงธรรม
และความเป็นอิสระ

นอกจากนั้น คณะทำงานจัดทำสื่อจากกรณีศึกษาเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ซึ่งประกอบด้วย นางลีนินาญ แจ่มศรี นายโสภณ เพิ่มศิริวิมล และนางสาวกฤษณา กัมปนาทโกศล ได้จัดทำสื่อ Animation หลักการพื้นฐานตามคู่มือประมวลจรรยาบรรณ ซึ่งขณะนี้ ได้ดำเนินการแล้วเสร็จ 2 หลักการ ได้แก่ 1) ความซื่อสัตย์สุจริต และ 2) ความเป็นอิสระ โดยการสนับสนุนงบประมาณการจัดทำจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สภาวิชาชีพบัญชีจึงขอเชิญชวนผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเข้าร่วมรับชมและเผยแพร่ต่อไปยังเพื่อนร่วมวิชาชีพบัญชีของท่าน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ตามแนวทางในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพบัญชี ก่อนมีผลบังคับใช้คู่มือประมวลจรรยาบรรณฉบับปรับปรุง 2020 Edition ในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2565

ทั้งนี้ สำหรับ Animation 4 ตอนที่เหลือ ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ความเอาใจใส่ และการรักษามาตรฐานในการปฏิบัติงาน, การรักษาความลับ, พฤติกรรมทางวิชาชีพ และความโปร่งใส ขณะนี้คณะอนุกรรมการฯ อยู่ระหว่างการจัดทำ โดยสภาวิชาชีพบัญชีขอให้ท่านติดตามข่าวสารผ่านช่องทางเว็บไซต์สภาวิชาชีพบัญชี www.tfac.or.th หรือหากมีคำถามและข้อสงสัยเพิ่มเติมติดต่ออีเมล ethics@tfac.or.th

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์

เลขที่ 133 ถนนสุขุมวิท 21 (อโศก) แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

โทรศัพท์ 0 2685 2500 โทรสาร 0 2685 2501 e-Mail : tfac@tfac.or.th